

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΕ ΜΗ ΚΥΝΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

ΜΠΟΥΡΧΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY

COSTING OF VOLUNTEER WORK IN NON
GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

By
KYRIAKI BOURCHA

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

Piraeus, Greece, January 2015

Στην οικογένεια μου και στον Βασίλη

Ευχαριστίες

Η προσπάθεια προηγείται του αποτελέσματος και τίποτα από τα δύο δεν γίνεται από ένα άτομο μονάχο.

Σε αυτή μου την προσπάθεια λοιπόν θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω τα άτομα που με στήριξαν.

Την οικογένειά μου που είναι πάντα δίπλα μου.

Τον υπεύθυνο καθηγητή για την πτυχιακή μου εργασία, Δρ. Καρκαλάκο Σωτήρη, που χωρίς την δική του βοήθεια δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση αυτής της εργασίας. Εκτιμώ απεριόριστα την υπομονή που έδειξε κατά τη διάρκεια της συνεργασίας μας και ελπίζω να δικαιώσω όλες τις προσπάθειες του.

Τον Βασίλη που είναι κινητήριος δύναμη.

ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΜΗ ΚΥΝΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Σημαντικοί Όροι: Τρίτος Τομέας, Κοινωνική Οικονομία, Μη Κυβερνητική Οργάνωση, Εθελοντικός Τομέας, Εθελοντής, Εθελοντική Εργασία, Κοστολόγηση, Οικονομική Αξία Εθελοντικής Εργασίας

Περίληψη

Η αξία του εθελοντισμού είναι ευρέως αναγνωρισμένη αλλά η οικονομική του αξία σπάνια μελετάται. Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο την εξερεύνηση του φαινομένου του Τριτογενή Τομέα και την αποτίμηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού σε συνδιασμό με την κατανόηση της λειτουργίας των ΜΚΟ και της οικονομικής δύναμης, χρηματοδότησης και επιροής που έχουν τόσο σε διεθνές αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Γίνεται ανάλυση της πολυμορφίας του φαινομένου τις εθελοντικής εργασίας και εξερευνούνται οι διάφορες οικονομικές προσεγγίσεις που έχουν προταθεί για την ποσοτικοποίηση της εθελοντικής εργασίας. Με γνώμονα τις εφαρμοσμένες τεχνικές για την αποτίμηση της οικονομικής αξίας της Εθελοντικής Εργασίας από τις χώρες του Καναδά και των ΗΠΑ , παρουσιάζουμε case study Ελληνικής ΜΚΟ υπολογίζοντας την χρηματική δύναμη του εθελοντικού εργατικού δυναμικού της που αποτελεί απόδειξη της οικονομικής δύναμης της εθελοντικής ώρας στην χώρα μας.

COSTING OF VOLUNTEER WORK IN NON GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

Keywords: Third Sector, Social Economy, Non-Governmental Organization, Volunteer Sector, Volunteer, Volunteer Work, Costing, Monetary Value of Volunteer Work

Abstract

The value of volunteering is widely recognized, but the economic value rarely is explored. This paper aims to study the phenomenon of the Third Sector and the assessment of the economic value of volunteering in combination with understanding the NGOs , their economic power, their financing and the influence they having both internationally and locally. We analyse the diversity of the phenomenon of voluntary services as we explore the different economic approaches that have been proposed to quantify voluntary work. We present the case study of a Greek NGOs were we calculate the monetary power of the volunteer workforce and we use it as evidence to prove the economic power of the volunteer workforce in our country.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract.....	.vi
Κατάλογος Πινάκων.....	ix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
Ο ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	10
1.1 Η Κοινωνική Οικονομία	10
1.2 Ο Τομέας του Εθελοντισμού.....	12
1.3 Κοινωνική Οικονομία και ΜΚΟ	15
1.4 Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.....	17
1.5 Η χρηματοδότηση των ΜΚΟ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	26
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	26
2.1 Εισαγωγή.....	26
2.2 Η Αποτίμηση της Οικονομικής Αξίας της Εθελοντικής Εργασίας.....	30
2.3 Από την Θεωρία στην Εφαρμογή.Το παράδειγμα του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	40
CASE STUDY: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΤΟΝ ΜΚΟ ‘ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ’	40
3.1 Εισαγωγή.....	40
3.2 Κοστολογώντας την οικονομική αξία των εθελοντών στον ΜΚΟ «Το Χαμόγελο του Παιδιού»	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	45

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	45
4.1 Συμπεράσματα	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	103

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 <u>Ετήσιες Ώρες Εργασίας Πλήρους Απασχόλησης (Καναδάς)</u>	31
Πίνακας 2.2 <u>Κόστος Μέσου Ωρομισθείου (Καναδάς)</u>	32
Πίνακας 2.3 <u>Η Τιμή της Εθελοντικής Εργατοώρας ανά Πολιτεία (USA)</u>	33
Πίνακας 3.1 <u>Ποσοστιαία Κατανομή Εθελοντών Ανά Υπηρεσία</u>	36
Πίνακας 3.2 <u>Αριθμός Εθελοντών για το έτος 2013</u>	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1.1 Η Κοινωνική Οικονομία

Ανάμεσα στο Κράτος και στην αγορά έχει αρχίσει να αναπτύσσεται σε πολλές προηγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες οικονομίες ένας τρίτος τομέας, ο επονομαζόμενος τομέας της κοινωνικής οικονομίας. Στα μέσα του 19ου αιώνα εμφανίζονται οι πρώτες οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας στις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες με την μορφή συνεταιριστικών επιχειρήσεων, αλληλοβοηθητικών φορέων, μη κερδοσκοπικών ενώσεων και συλλογικών επιχειρήσεων, οι οποίες λειτουργούν με τη νομική μορφή του συνεταιρισμού ή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας.

Η Κοινωνική οικονομία - «Economic social» - έχει τις ρίζες της στη Γαλλία. Αργότερα, στα μέσα της δεκαετίας του 1970 και 1980, υπήρξε ένα μεγάλο επιστημονικό ενδιαφέρον για τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και άρχισε ο τομέας να οριοθετείται από τον Ο.Ο.Σ.Α., το Ευρωπαϊκό δίκτυο E.M.E.Σ. και άλλους μεγάλους οργανισμούς στη Διεθνή κοινότητα.

Στην Ευρώπη, ο ίδιος ο τομέας, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις άρχισαν να αναδεικνύονται και να αυτοπροσδιορίζονται στις αρχές του 1970-1980. Καταβλήθηκε τότε προσπάθεια να σκιαγραφηθούν οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν για να καλύψουν κοινωνικές ανάγκες, τις οποίες δεν κάλυπτε ούτε ο κρατικός τομέας, ούτε ο ιδιωτικός τομέας (στην πρόνοια, εκπαίδευση, υγεία, πολιτισμό, ψυχαγωγία). Συνεπώς, χρησιμοποιήθηκαν και άλλοι όροι, όπως «τρίτος τομέας», «τομέας της εναλλακτικής οικονομίας», «συλλογική οικονομία», «αλληλέγγυα οικονομία» κ.τλ.

Πράγματι, στην Ευρώπη έχει αναπτυχθεί τα τελευταία είκοσι χρόνια (1989-2007) ένας ιδιαίτερα ευρύς προβληματισμός για το ρόλο, τη σπουδαιότητα και ωφελιμότητα της κοινωνικής οικονομίας. Μάλιστα στην εικοσαετία αυτή, πραγματοποιήθηκαν και

πραγματοποιούνται υπό την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιστημονικά συνέδρια σχετικά με την κοινωνική οικονομία, στα οποία καταδεικνύεται η σπουδαιότητα και οι προοπτικές της. Επίσης υιοθετήθηκε σε όλη την Ε.Ε., στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας Equal α και β' κύκλου (2001-2008), ειδικό μέτρο και δράσεις για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, ενώ, στα πλαίσια της Equal α κύκλου, το 2005 πραγματοποιήθηκαν και Ευρωπαϊκά συνέδρια για την κοινωνική οικονομία τόσο στην Αθήνα όσο και στην Πράγα.

Μέσα από την Equal αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα σημαντικές πρωτοβουλίες επιχειρηματικές, αναπτυξιακές, χρηματοπιστωτικές, οι οποίες συσπειρώνουν εξαιρετικό ανθρώπινο δυναμικό, δημιουργούν απασχόληση, προσφέρουν νέα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ διέπονται από τα χαρακτηριστικά των πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας (αλληλεγγύη, εξυπηρέτηση της κοινότητας, περιορισμένο επανεπενδύόμενο στην επιχείρηση κέρδος, εθελοντική συμμετοχή κ.τλ.).

Οι επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας ή επιχειρήσεις της αλληλεγγύης, έχοντας ως χαρακτηριστικό την καινοτομία, επεκτάθηκαν σε νέα πεδία όπως σε υπηρεσίες γειτνίασης, αναδόμησης προβληματικών συνοικιών, βοήθειας ηλικιωμένων ατόμων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, επαγγελματικής ενσωμάτωσης ατόμων χαμηλού μορφωτικού επιπέδου καθώς και στο εμπόριο, την ηθική και αλληλέγγυα χρηματοδότηση, την περιβαλλοντολογική διαχείριση αποβλήτων κ.α. Η κοινωνική οικονομία απέβλεπε περισσότερο στην πραγματοποίηση των στόχων της κοινωνικής πολιτικής ή της πολιτικής της απασχόλησης. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες η ιδιαιτερότητα ως προς τη διαχείρισή τους, οδήγησε στη δημιουργία της προσδοκίας μιας ανώτερης δυνατότητας από εκείνης του Κράτους όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών γενικού οφέλους με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Ωστόσο, δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη κάποια ποσοτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς της και τούτο διότι ο τομέας αυτός δέχεται πολλαπλές εντάσεις και πιέσεις, τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές.

1.2 Ο Τομέας του Εθελοντισμού

Τι είναι ο τομέας του εθελοντισμού;

Δεν υπάρχει ένας ακριβής ορισμός του εθελοντικού τομέα. Είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τους οργανισμούς που επικεντρώνονται στο ευρύτερο κοινωνικό όφελος, σε αντίθεση με οργανισμούς που στοχεύουν το κέρδος.

Ο όρος κοινωνία των πολιτών σήμερα κερδίζει έδαφος. Ο εθελοντικός τομέας έχει πολλές διαστάσεις. Οι εγγεγραμμένες φιλανθρωπικές οργανώσεις είναι πιθανώς η μεγαλύτερη κατηγορία, και περιλαμβάνει μερικές από τα πιο γνωστές εθελοντικές οργανώσεις στην Ελλάδα, αλλά ο τομέας περιλαμβάνει επίσης μικρές άτυπες εθελοντικές ομάδες μιας κοινότητας, για παράδειγμα, μιας ομάδας κατοίκων γειτονιάς που οργανώνεται για να καθαρίσει τα σκουπίδια από τους δημόσιους χώρους.

Ο όρος εθελοντικός τομέας εφαρμόζεται συνήθως μόνο σε οργανισμούς με την παραπάνω περιγραφή. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές άλλες ευκαιρίες για τους εθελοντές να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες, όπως οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, πχ οι Σύλλογοι Γονέων και Κηδεμόνων και τα νοσοκομεία που δημιουργούν ενώσεις ασθενών.

Οι διαστάσεις του εθελοντικού τομέα

Επειδή οι εθελοντικές οργανώσεις είναι ετερογενείς και κυμαίνονται από μικρές άτυπες ομάδες σε σημαντικές επιχειρήσεις με εισοδήματα πολλών εκατομμυρίων ευρώ, δεν υπάρχει πραγματικά αξιόπιστος τρόπος υπολογισμού του μεγέθους του τομέα συνολικά.

Οι οργανισμοί στον τομέα του εθελοντισμού έχουν πολύπλοκα προφίλ των ενδιαφερόμενων μερών. Οι κύριοι ενδιαφερόμενοι είναι αυτοί που επωφελούνται από τις υπηρεσίες που προσφέρονται σύμφωνα με τα καταστατικό της κάθε οργάνωσης.

Η Διοίκηση, οι εργαζόμενοι και οι εθελοντές διευκολύνουν την παροχή των υπηρεσιών αυτών και ζωτικής σημασίας για την όλη οργάνωση είναι όλοι εκείνοι που προσφέρουν τα χρήματα που επιτρέπουν στη κάθε οργάνωση να λειτουργεί.

Μερικοί άνθρωποι που προέρχονται από το περιβάλλον του ιδιωτικού τομέα θεωρούν τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσής του εθελοντικού τομέα απογοητευτικό. Μια κοινή παρατήρηση είναι ότι «παίρνει αιώνες για να γίνει οτιδήποτε, επειδή τόσο πολλοί

άνθρωποι πρέπει να συμμετέχουν.". Οι εθελοντικές οργανώσεις τείνουν να έχουν πιο συλλογικό χαρακτήρα που έχει ως αποτέλεσμα περισσότερα άτομα να εμπλέκονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, που αρκετοί αντιλαμβάνονται σαν μία χρονοβόρα διαδικασία.

Όταν έχουμε να κάνουμε με τα χρήματα τρίτων θα πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες που να εξασφαλίζουν ότι τα χρήματα των δωρητών και χορηγών διατίθενται συνετά. Οι εθελοντικές οργανώσεις πρέπει να λογοδοτούν για κάθε έξοδο και να είναι σε θέση να επιδείξουν απτά αποτελέσματα. Αντίστοιχα, σε οργανισμούς του δημόσιου τομέα ακολουθούνται αντίστοιχες διαδικασίες και οι κινήσεις τους περιορίζονται από καθορισμένα πρωτόκολλα και πρακτικές - αυτό επειδή χρηματοδοτούνται από το δημόσιο ταμείο, συνήθως από τα φορολογικά έσοδα του κράτους, και ως εκ τούτου είναι δημόσια υπόλογοι για τις δραστηριότητές τους.

Ένα σημείο υπέρ του εθελοντικού τομέα είναι οι εργαζόμενοι, καθώς είναι εξαιρετικά δραστήριοι υπό τους στόχους της οργάνωσης. Ελάχιστοι εργαζόμενοι θεωούν την εργασία τους μόνο ως βιοποριστικό εργαλείο. Σε γενικές γραμμές οι εργαζόμενοι στους ΜΚΟ, θα πρέπει να δεσμευτούν πλήρως και να κάνουν ό, τι καλύτερο μπορούν, συχνά εργάζονται πολλές ώρες χωρίς παράπονο ή αποζημίωση.

Ποια είναι η εικόνα του εθελοντικού τομέα;

Για άλλη μια φορά, δεν υπάρχουν κανόνες σχετικά με τη διάρθρωση του τομέα, αλλά σε ένα γενικότερο πλαίσιο οι εθελοντικές οργανώσεις λειτουργούν σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο περιλαμβάνονται οργανισμοί που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο και οι διαχειριστές είναι οι ίδιοι διακιούχοι των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να είναι ένα Τοπικό Σύστημα Προσκόπων. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, υπάρχει το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, που ενεργεί ως οργάνωση-ομπρέλα για το κίνημα στο σύνολό του, και το οποίο μπορεί να αναλάβει πολλούς ρόλους, όπως η παροχή ηγεσίας, προσφέροντας υπηρεσίες πάνω σε νομικά και οικονομικά θέματα, τον καθορισμό προτύπων και την παρακολούθηση της απόδοσης, και σε ορισμένες περιπτώσεις, την ανάληψη δραστηριοτήτων lobbying για λογαριασμό των μελών τους. Οι εν λόγω οργανισμοί συχνά χαρακτηρίζονται ως "δεύτερη βαθμίδα" ή "οργανώσεις των υποδομών διακυβέρνησης του εθελοντισμού".

Η διαχείριση και διακυβέρνηση των περισσότερων εθελοντικών οργανώσεων αντανακλά τον τρόπο λειτουργίας τόσο του Δημοσίου όσο και του Ιδιωτικού τομέα. Στην πλειοψηφία τους εποπτεύονται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο που ενεργεί ως διοικητής της

οργάνωσης. Τα μέλη που εκλέγουν το Διοικητικό Συμβούλιο έχουν συνήθως αρμοδιότητες που καθορίζονται από το καταστατικό του κάθε οργανισμού αλλά θα είναι άμισθοι, με εξαίρεση δαπάνες που αφορούν έξοδα μετακίνησης και διατροφής όταν πρόκειται για εργασίες του Οργανισμού.

Οι έμμισθοι υπέθυνοι για τη λειτουργία του Οργανισμού εποπτεύονται πάντα από το διοικητικό συμβούλιο και είναι υποχρεωμένοι να αιτιολογούν τις επιλογές τους τόσο για τις οικονομικές συνδιαλλαγές όσο και της αλλαγές στο τόπο διοίκησης και λειτουργίας του οργανισμού. Κάθε χρόνο στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού παρουσιάζεται ο ετήσιος απολογισμός λειτουργίας και συμφωνείται η στρατηγική που θα ακολουθηθεί το επόμενο έτος, η οποία ψηφίζεται από τα μέλη. Ο κανονισμός λειτουργίας των Γενικών Συνελεύσεων είναι πανομοιότυπος με τις Γενικές Συνελεύσεις Ανώνυμων Εταιρειών που στη προκειμένη περίπτωση οι μέτοχοι αντικαθίστανται από τα άμισθα μέλη του εκάστοτε ΜΚΟ.

Πώς οι εθελοντές μπορούν να κάνουν τη διαφορά

Οι εθελοντές μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε να αποσυμφωρίσουν τον φόρτο εργασίας των έμμισθων εργαζόμενων σε κάθε ΜΚΟ, να αναλάβουν συγκεκριμένα έργα ή δραστηριότητες που ο οργανισμός δεν μπορεί να επιτύχει με άλλο τρόπο, ή να παρέχει τις δεξιότητες και την εμπειρία που θα μπορούσε να θεωρηθεί μια πολυτέλεια υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας, αλλά το οποίο μπορεί, ωστόσο, να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού.

Ένας από τους σημαντικότερους ρόλους που αναλαμβάνουν οι εθελοντές είναι η συμμετοχή τους ως μέλη του οργανισμού και αυτό γιατί εμπλέκονται στη διαμόρφωση και στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της οργάνωσής τους.

Ορισμοί

Ο εθελοντικός τομέας δεν είναι απρόσβλητος από σύγχυση ορολογίας και επιπλέον έχει ορισμένους συγκεκριμένους όρους που μπορεί να μην είναι εξοικειωμένοι με νέους εθελοντές. Εδώ είναι μερικές από τις πιο συνηθισμένες:

"Πιστωτικές ενώσεις" οι συνεταιριστικές παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που υπάρχουν για να καλύψει τις ανάγκες των μελών τους, αλλά σε αντίθεση με την οικοδόμηση κοινωνιών ή των τραπεζών που δεν υπάρχουν για να κάνουν κέρδη. Είναι έντονα τοπικά και τα μέλη πρέπει να ζουν σε ταχυδρομικό κώδικα της πιστωτικής ένωσης.

"Ιδρύματα Υποτροφιών" είναι οργανώσεις που έχουν συσταθεί για να αυξήσουν ή / και να εκταμιεύσουν κεφάλαια που έχουν στη διάθεσή τους, με στόχο την στήριξη οργανώσεων ή ατόμων που δραστηριοποιούνται σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή δραστηριότητα (πχ Ίδρυμα Ωνάσης).

"Στέγαστικοί Σύλλογοι" είναι οργανισμοί για την προώθηση ή / και την παροχή οικονομικά προσιτής στέγασης (πχ Σ.Υ.Ο.Ε.Κ.).

"Μη Κυβερνητικός Οργανισμός" ή ΜΚΟ είναι ένας όρος που να περιγράφει γενικότερα τις εθελοντικές οργανώσεις.

"Μη Κερδοσκοπικές" σημαίνει ακριβώς ότι αναφέρεται στον τίτλο τους - μια οργάνωση που ιδρύθηκε για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό (για την παροχή υπηρεσιών ή παραγωγής προϊόντων) εκτός από το κέρδος.

«Κοινωνική επιχείρηση» ή «κοινοτική εταιρεία συμφερόντων» - αναφέρεται γενικά σε μια εμπορική δραστηριότητα που έχει σκοπό το κέρδος , αλλά τα κέρδη επενδύονται στο ευρύτερο δημόσιο συμφέρον. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν επίσης σχέδια για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης ή για να εκπαιδεύσουν ή να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους ανθρώπους των οποίων οι συνθήκες κάνουν την εύρεση συμβατικής απασχόληση δύσκολη, π.χ. άτομα με αναπηρία, άτομα που είναι κάτοικοι υποβαθμισμένων περιοχών ή την μακροπρόθεσμη ανέργων.

«Ο Τρίτος Τομέας» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις οργανώσεις που δεν είναι ούτε δημόσιοι ούτε ιδιωτικοί. Οι περισσότερες εθελοντικές οργανώσεις ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

1.3 Κοινωνική Οικονομία και ΜΚΟ

Σε ότι αφορά το ρόλο των ΜΚΟ, απαραίτητο θα ήταν να επισημανθεί ότι οι οργανώσεις αυτές αποτελούν ή τουλάχιστον θα μπορούσαν να αποτελέσουν, το σημαντικότερο διαμεσολαβητικό στοιχείο μεταξύ κοινωνίας και κράτους και εμπεριέχονται στον ορισμό της «κοινωνίας των πολιτών», της κοινωνικής οικονομίας και του κοινοτισμού.

Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στον όρο «κοινωνική οικονομία» καθώς στο εύρος αυτής της έννοιας μπορούν να ενταχθούν και οι ΜΚΟ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Jan Olsson (2004), Πρόεδρο του τμήματος Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «αν αποφύγουμε τη θεωρητική σύγκλιση για έναν

ακριβή ορισμό της κοινωνικής οικονομίας και αναζητήσουμε το περιεχόμενό της, τότε στην πράξη ο όρος περιλαμβάνει τις διάφορες μορφές συνεταιρισμών, οργανισμούς αλληλοβοήθειας μελών, εταιρείες κοινωφελούς χαρακτήρα και κοινωφελή ιδρύματα» (ibid). Όπως επίσης γράφει, «το ζητούμενο για το μέλλον δεν είναι τόσο πρόβλημα ορισμού, όσο είναι πρόβλημα ανθρωποκεντρικής-κοινωνικής δράσης και αξιών. Ο ορισμός της κοινωνικής οικονομίας πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ευρύτερος, προκειμένου να περιλαμβάνει και να προσελκύει όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα από φορείς και ευαισθησίες...» (ibid).

«Παρά τα προβλήματα ορισμού και κοινής ταυτότητας, ο όρος και οι δράσεις της κοινωνικής οικονομίας κατακτούν καθημερινά ευρύτερο χώρο σ' ολόκληρη την Ευρώπη» (ibid). Αυτό συμβαίνει γιατί «φορείς οικονομικής δραστηριότητας αποδέχονται τον όρο για τον εαυτό τους, αυτοπροσδιορίζονται ως φορείς κοινωνικής οικονομίας, όταν νιώθουν ότι η ταυτότητα των υπηρεσιών τους εντάσσει σ' αυτό το ρεύμα, σ' αυτό το κίνημα». Ακόμη, οι κυβερνήσεις και τα πολιτικά κόμματα αναγνωρίζουν τη σημασία της κοινωνικής οικονομίας αλλά και «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταστεί κύριος πρωταγωνιστής προώθησης της ιδέας της κοινωνικής οικονομίας». Τέλος, «σημαντικοί φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, όπως Εργατικά Συνδικάτα και Πανευρωπαϊκές Συνομοσπονδίες, στηρίζουν την ιδέα και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας σε διάφορα επίπεδα, όπως στο επίπεδο των καλών πρακτικών και της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων» (ibid).

Επιπλέον, κατά την άποψη του Οικονομολόγου-Κοινωνιολόγου κ. Γ. Ι. Σκλαβούνου (2004), «ως κοινωνική οικονομία ορίζεται η οικονομική δραστηριότητα που δεν ανήκει στον ιδιωτικό ή τον δημόσιο τομέα» και συνεχίζει γράφοντας πως «σήμερα, στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας προστίθενται οι οικονομικές δραστηριότητες των μη-κυβερνητικών, μη-κερδοσκοπικών οργανισμών, που αναλαμβάνουν να υπηρετήσουν την κοινωνική συνοχή, την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, την εργασιακή ένταξη, την επαγγελματική αποκατάσταση ατόμων ειδικών αναγκών, όπως επίσης και μη-κερδοσκοπικών οργανισμών, που δραστηριοποιούνται στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης».

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς, οι ΜΚΟ μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια της κοινωνικής οικονομίας. Εξετάζοντας το ρόλο των ΜΚΟ από αυτή τη σκοπιά, με βάση τον Olsson (2004), η κοινωνική οικονομία:

Ενισχύει τη δημοκρατία

«Η δημοκρατία, με όποια οργανωτικά σχήματα κι αν εκφράζεται, δεν είναι δυνατό να επιβιώσει και να ενδυναμωθεί χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών, χωρίς την εδραίωση θεσμών οργανωμένης κοινωνίας πολιτών και καθοριστική συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων. Η συμμετοχική δημοκρατία, όπως αυτή εκφράζεται και αναπτύσσεται στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας, αποτελεί αναγκαία και συμπληρωματική λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας».

Υποστηρίζει το κυρίαρχο μοντέλο κοινωνικοοικονομικής οργάνωσης

Σύμφωνα με τον Γ. Ι Σκλαβούνο (2004), «η κοινωνική οικονομία λειτουργεί υπηρετικά, υποστηρικτικά ως προς το κυρίαρχο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης. Λειτουργεί ως βαλβίδα ασφαλείας και ως διαδικασία εξουδετέρωσης συνθηκών που θα μπορούσαν να διαμορφώσουν συνθήκες υπολογίσιμης κοινωνικής αντίδρασης».

Εναρμονίζει το ατομικό και το κοινωνικό συμφέρον.

Περιορίζει τα αίτια που δημιουργούν και αναπαράγουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, την κοινωνική εξαθλίωση.

Η κοινωνική οικονομία είναι ένας μεγάλος οριζόντιος τομέας, που απλώνεται, όπως δηλώνει το όνομά της, σε πλήθος κοινωνικών και οικονομικών δράσεων και δραστηριοτήτων. Οι δράσεις αυτές προϋποθέτουν, βέβαια, την αποδοχή και συμμετοχή του ενεργού πολίτη. Ο Έλληνας πολίτης το έχει αποδείξει, είναι ένας ενεργός πολίτης. Με τη δική του συμβολή, είναι βέβαιο ότι προάγουμε την κοινωνία των πολιτών. Μια κοινωνία όπου η ανεργία και ο αποκλεισμός δε θα έχουν θέση. Μια κοινωνία, όπου ισχυρή οικονομία και ισχυρή οικονομία θα είναι το συνώνυμο μιας δίκαιης κοινωνίας».

1.4 Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Βασική αιτία στη διχογνωμία αλλά και στην ποικιλία των διαφορετικών ορισμών που έχουν δοθεί, είναι το εύρος της σημασίας και του περιεχομένου που μία ΜΚΟ περιλαμβάνει. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, επειδή η δραστηριότητα μιας ΜΚΟ ίσως διαφέρει κατά πολύ

(σε θέματα λειτουργίας αλλά και σκοπών) από μία άλλη, το θέμα της οριοθέτησης, ταξινόμησης και ορισμού των ΜΚΟ τίθεται δυσχερές. Δεν είναι δυνατό να τις ορίσουμε ούτε από νομική σκοπιά, λόγω της πληθώρας των νόμων που εμπίπτουν στις δραστηριότητες των ΜΚΟ. Αρκεί να αναλογιστούμε πως η εκάστοτε οργάνωση μπορεί να έχει την νομική υπόσταση, για παράδειγμα, της φιλανθρωπικής οργάνωσης, του μη κερδοσκοπικού σωματείου ή του ιδρύματος.

Η κατευθυντήρια γραμμή της εργασίας γύρω από τον ορισμό των ΜΚΟ είναι μάλλον ενημερωτική όσον αφορά στις ήδη επικρατέστερες απόψεις, παρά προσπαθεί να καταλήξει σε έναν ακόμα ορισμό γύρω από τις ΜΚΟ.

Το σκεπτικό που μας οδηγεί σε αυτήν την επιλογή είναι, να μπορέσει ο αναγνώστης να κρίνει χωρίς επιρροές, τα θετικά αλλά και τα αρνητικά κάθε προσέγγισης, ενώ παράλληλα να μπορέσει να ενταχθεί πιο ομαλά στις, παρακάτω από τον ορισμό, θεματικές ενότητες, έννοιες και αναλύσεις.

Πλέον καμία διάσκεψη κορυφής ή διεθνής συνάντηση, δεν πραγματοποιείται χωρίς την ταυτόχρονη –και συχνά ανταγωνιστική- οργάνωση ενός φόρουμ των Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ). Ωστόσο, αυτά τα αρχικά (ΜΚΟ) υποδηλώνουν μια έννοια, η οποία μπορεί να καλύπτει σχεδόν τα πάντα. Από μια τοπική περιβαλλοντική οργάνωση, έως μια διεθνή δομή που διαχειρίζεται δεκάδες εκατομμύρια ευρώ.

Ειδικότερα, δεν υπάρχει ακριβής νομικός ορισμός για τις Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις παρά το γεγονός ότι παρόμοιες δομές υφίστανται ήδη από το τέλος του 18ου. Σύμφωνα με το Γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας, πρέπει να ισχύει η εις άτοπον απαγωγή :

‘Πρόκειται για οντότητες του ιδιωτικού δικαίου, που δεν υπόκεινται στη βούληση των κυβερνήσεων.’

Σ’ αυτές εντάσσονται σύλλογοι, οργανώσεις, ομάδες πολιτών, συνδικάτα, επιχειρήσεις, εκκλησίες, πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα κ.α. Τις περισσότερες φορές ο όρος «Μη-Κυβερνητική Οργάνωση» αφορά οργανώσεις που έχουν αναγνωριστεί από κρατικά μορφώματα ή διεθνείς οργανισμούς, που σε πολλές περιπτώσεις συνεργάζονται μ’ αυτές ή απλά τις συμβουλευονται.

Η Παγκόσμια Τράπεζα δίνει τον εξής ορισμό για τις ΜΚΟ:

‘ιδιωτικές οργανώσεις που αναλαμβάνουν δράση σχετικά με την ανακούφιση όσων υποφέρουν, την προαγωγή των συμφερόντων των φτωχών, την προστασία του

περιβάλλοντος, την παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών ή αναλαμβάνουν την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης¹

Στην αγγλική γλώσσα ο όρος «Government» είναι πιο κοντά στην έννοια του «Κράτους» παρά στην έννοια της «Κυβέρνησης» σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα¹, δηλαδή το ανώτατο συλλογικό όργανο στο πλαίσιο της εκτελεστικής εξουσίας. Συνεπώς θα ήταν πιο σωστό να μεταφράζουμε τον όρο «non-governmental organizations» ως «μη-κρατικές οργανώσεις» και όχι ως «μη-κυβερνητικοί οργανώσεις».

Η απόδοση του όρου στα ελληνικά ως «μη-κυβερνητικές οργανώσεις» είναι ευρέως διαδεδομένη, αν και εσφαλμένη. Στην ελληνική γλώσσα η «Κυβέρνηση» είναι το συνταγματικό όργανο που κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας και απαρτίζεται από τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς (άρθρα 82 και 81 Συντ.). Υπάρχουν συλλογικά κυβερνητικά όργανα (ν. 1558/1985), όχι όμως και «κυβερνητικές οργανώσεις», επομένως δεν έχει νόημα και ο όρος «μη-κυβερνητικές οργανώσεις».

Ο όρος «non-governmental organizations» έχει καταβολές στο διεθνές δίκαιο. Πρωτοεμφανίζεται στο άρθρο 71 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών (1945), το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα αναγνώρισης «συμβουλευτικού καθεστώτος» σε διεθνείς αλλά και εθνικές μη-κυβερνητικές οργανώσεις που ενεργοποιούνται στο πεδίο των δραστηριοτήτων του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών. Είναι χαρακτηριστικό ότι και στον ορισμό της έννοιας της μη-κυβερνητικής οργάνωσης που επιχείρησε να δώσει το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών το κυρίαρχο στοιχείο είναι η ιδιωτική νομική φύση, δηλαδή ο μη-κρατικός χαρακτήρας των οργανώσεων αυτών. Το άρθρο 71 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών θεωρείται σήμερα ξεπερασμένο, αφού υπάρχουν χιλιάδες διεθνείς και εθνικές μη-κυβερνητικές οργανώσεις οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, χωρίς να διαθέτουν το συμβουλευτικό status του άρθρου 71.

Στον ευρωπαϊκό χώρο ο όρος μη-κυβερνητικές οργανώσεις τείνει πλέον να καλύψει το σύνολο των μη-κρατικών οργανώσεων που δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και επιδιώκουν κοινωνικά ωφέλιμους σκοπούς, ιδίως δε σκοπούς που σχετίζονται με την προάσπιση και προώθηση των παλαιών και νέων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η επιδίωξη

¹ Στην Ελλάδα μεταφράζουμε τον αγγλικό όρο «non-governmental organizations» ως «μη-κυβερνητικές οργανώσεις». Πρόσφατα μάλιστα ο όρος «μη-κυβερνητικές οργανώσεις» έκανε την εμφάνισή του και στην ελληνική νομοθεσία, στο ν. 2731/1999 για την αναπτυξιακή βοήθεια (άρθρα 10 έως 17) και στο ν. 2646/1998 για την ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας (άρθρο 12).

από τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις σκοπών γενικότερου συμφέροντος είναι το στοιχείο που τις διαφοροποιεί από τις «οργανώσεις συμφερόντων» (π.χ. τις «επαγγελματικές οργανώσεις»), οι οποίες μεριμνούν αποκλειστικά για την προστασία και προώθηση των ιδιαίτερων οικονομικοκοινωνικών συμφερόντων των μελών τους.

Ο συσχετισμός των μη-κυβερνητικών οργανώσεων με την προστασία και προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων επιτρέπει ένα θετικό ορισμό τους, κάτι το οποίο δεν προσφέρει ο όρος «μη-κυβερνητικές οργανώσεις» που προσδιορίζει αρνητικά μόνο αυτές τις οντότητες. Έτσι καθίσταται δυνατή η διαφοροποίηση των μη-κυβερνητικών οργανώσεων από άλλες μη-κρατικές και μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις, η δραστηριότητα των οποίων δεν χαρακτηρίζεται από κάποια ιδιαίτερη κοινωνική χρησιμότητα, και πολύ περισσότερο από άλλες μη-κρατικές και μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις που επιδιώκουν ανελεύθερους και αντιδημοκρατικούς σκοπούς.

Στη γενική τρέχουσα ορολογία, τα αρχικά ΜΚΟ παραπέμπουν σε δύο μεγάλους τύπους οργανώσεων.

Πρώτον, σε ισχυρά πολυεθνικά δίκτυα οργανώσεων, τα οποία ειδικεύονται κυρίως στην ανθρωπιστική δράση (όπως το κίνημα του Ερυθρού Σταυρού, η Handicap International και οι Γιατροί του Κόσμου), στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όπως η Διεθνής Αμνηστία), στην προστασία του περιβάλλοντος (όπως η GREENPEACE). Αυτές οι δομές μπορεί να έχουν αρκετά εκατομμύρια μελών (4,67 για το WWF !!), των οποίων η συμμετοχή εξαντλείται κυρίως στο να πληρώνουν τη συνδρομή τους, χρηματοδοτώντας με αυτόν τον τρόπο την οργάνωση. Διοικούνται με απόλυτα επαγγελματικό τρόπο και μπορεί να διαθέτουν εκατοντάδες ή και χιλιάδες μόνιμα απασχολημένους μισθωτούς. Δρουν δε, τόσο σε επίπεδο βάσης, όσο και ως μέσο πίεσης των κυβερνήσεων, ενώ 'χειρίζονται' καλά τα μέσα ενημέρωσης, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζουν σημαντική προβολή από αυτά.

Δεύτερον, σε πολυεθνικά κινήματα μεγαλύτερου ή μικρότερου μεγέθους, που έχουν ως στόχο την οργάνωση εκστρατειών ενάντια σε ορισμένες μορφές της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, και τα οποία ασχολούνται λιγότερο με την εξασφάλιση χρηματικών πόρων και περισσότερο με τη συμμετοχή στις κινητοποιήσεις στους δρόμους.

Πρωτοέκαναν τη θεαματική εμφάνισή τους στο Seatle, και στη συνέχεια ακολούθησαν η Γένοβα, η Ουάσιγκτον, η Βαρκελώνη κ.α. Το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ του Πόρτο Αλέγκρε και οι τοπικές, εθνικές ή ηπειρωτικές εκδοχές του, αποτέλεσαν το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτού του φαινομένου.

Η οργάνωση ATTAC (Ένωση για τη φορολόγηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών υπέρ των πολιτών), η οποία ιδρύθηκε το 1998 στη Γαλλία και είναι σήμερα παρούσα σε περισσότερες από πενήντα (50) χώρες, είναι χαρακτηριστικό πρότυπο μοντέλο που χρησίμευσε για την ανάπτυξη αυτών των κινημάτων.

Η αύξηση της δύναμης των ΜΚΟ, οι οποίες είναι εξ ορισμού φορείς μιας διεθνιστικής λογικής, αποτελεί επίσης συνέπεια της εξασθένησης των εθνικών πολιτικών εξουσιών, που προώθησαν δραστήρια την απορύθμιση των αγορών, την κατάληψη κάθε είδους εθνικής κυριαρχίας και την παράδοσή της στη λογική της αγοράς, που είναι πλέον απόλυτα παγκοσμιοποιημένη.

Η αναβίωση κατά τη δεκαετία του 1990 του επιστημονικού, πολιτικού, ακόμη και του δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος για την έννοια της «κοινωνίας των πολιτών», δημιούργησε επίσης ένα ευνοϊκό κλίμα για τις μη-κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες συχνά θεωρούνται ως ο πιο χαρακτηριστικός θεσμός της «κοινωνίας των πολιτών» και ο πιο αυθεντικός εκπρόσωπός της.

Στη διεθνή συζήτηση η σύνδεση των μη-κυβερνητικών οργανώσεων με την έννοια της «κοινωνίας των πολιτών» γίνεται με αναφορά κυρίως στο Τοκβιλιανό παράδειγμα, σύμφωνα με το οποίο η «κοινωνία των πολιτών» είναι ένας χώρος όπου οι οργανωμένοι πολίτες αξιοποιούν την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι ως θεσμικό αντίβαρο στον κρατικό αυταρχισμό, ως δύναμη εκδημοκρατισμού «από τα κάτω», ως «σχολείο δημοκρατίας», ως μέθοδο παραγωγής «κοινωνικού κεφαλαίου» και ακόμη ως όχημα για κοινωνικές δράσεις που συμβάλλουν στο «κοινό καλό».

Τα παραπάνω αποτελούν ένα καλό σημείο εκκίνησης περιγραφής του σύγχρονο Μη-Κυβερνητικού τοπίου (είναι, για παράδειγμα, τα Think-Tanks των πολιτικών κομμάτων Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις;). Ούτως ή άλλως, η συνεπής χρήση του όρου «Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις» (ΜΚΟ) ως προσδιοριστικού είναι a priori καταδικασμένη, καθώς πρόκειται για έναν αρνητικό ορισμό: στηρίζεται στην άρνηση της κρατικής ιδιότητας. Ακόμη και αν, χωρίς να αυθαιρετούμε ιδιαίτερα, συμπεριλάβουμε και το «μη-κερδοσκοπικό» στοιχείο στα χαρακτηριστικά των ΜΚΟ -διαφοροποιώντας τις έτσι από το χώρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας- ο ορισμός παραμένει αρνητικός, με όλες τις αδυναμίες που αυτό συνεπάγεται. (Μπορούμε να προσδιορίσουμε ένα ζώο ως «Μη-Γάτα»;)

Σε ευρύτερη χρήση ο όρος ΜΚΟ μπορεί να αποδοθεί σε κάθε μη-κερδοσκοπικό οργανισμό, που είναι ανεξάρτητος από την κυβέρνηση. Οι ΜΚΟ είναι οι τυπικοί οργανισμοί που βασίζονται σε συγκεκριμένες αξίες, και εξαρτώνται εξ' ολοκλήρου ή εν

μέρει σε ανιδιοτελείς προσφορές και εθελοντική υπηρεσία. Παρόλο που ο παράγοντας ΜΚΟ συγκροτείται ολόένα και περισσότερο με στοιχεία επαγγελματισμού τις δύο τελευταίες δεκαετίες, οι αρχές του αλτρουισμού και του εθελοντισμού παραμένουν τα χαρακτηριστικά κλειδιά για τον ορισμό τους.

Πέρα από αυτά, είναι σκόπιμο να παρατεθούν κάποια από τα χαρακτηριστικά για τις ΜΚΟ που έχουν διατυπωθεί.

Ένας ΜΚΟ είναι μία μη-κερδοσκοπική οργάνωση που προσανατολίζεται στην παροχή υπηρεσιών ή αναπτυξιακής βοήθειας, είτε προς όφελος των μελών της είτε άλλων ομάδων του πληθυσμού.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση ιδιωτών ατόμων που πιστεύουν σε συγκεκριμένες βασικές κοινωνικές αρχές και δομούν έτσι τις δραστηριότητές τους προκειμένου να επιφέρουν ανάπτυξη στις κοινότητες που υπηρετούν.

Ένας ΜΚΟ είναι μία κοινωνική οργάνωση ανάπτυξης που συμβάλλει στην ισχυροποίηση του ανθρώπου.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση ή ομάδα ανθρώπων που εργάζονται ανεξάρτητα Ένας ΜΚΟ είναι μία ανεξάρτητη δημοκρατική οργάνωση που εργάζεται για την ενίσχυση οικονομικά ή κοινωνικά περιθωριοποιημένων ομάδων.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση που δεν εξαρτάται από πολιτικές παρατάξεις, που γενικά εργάζεται για την παροχή βοήθειας, ανάπτυξης και ευημερίας στην κοινωνία.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση αφοσιωμένη στις βασικές αιτίες των προβλημάτων και προσπαθεί να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής των φτωχών των καταπιεσμένων και γενικά των περιθωριοποιημένων σε επαρχιακές ή και αστικές περιοχές.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση που ιδρύθηκε από και για την κοινωνία χωρίς ή με μικρή παρέμβαση από την κυβέρνηση. Δεν είναι μόνο φιλανθρωπικοί οργανισμοί αλλά εμπλέκονται επίσης με κοινωνικές οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Ένας ΜΚΟ είναι μία οργάνωση ευέλικτη και δημοκρατική στη δομή της που σκοπεύει να υπηρετήσει τον άνθρωπο χωρίς να έχει κέρδος για την ίδια.

"Μη-Κυβερνητικός Οργανισμός" είναι οποιοσδήποτε οργανισμός ή ίδρυμα που έχει οργανωθεί για να αναλάβει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω δραστηριότητες: ανθρωπιστική βοήθεια ή αποστολές ανακούφισης του ανθρώπινου πόνου, υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνειδητοποίηση, κοινωνική επανένταξη και

επανακατοίκηση, φιλανθρωπικό έργο, δραστηριότητες εκπαιδευτικές, υγείας και πολιτιστικές, προστασία του περιβάλλοντος, οικονομική αναδόμηση και ανάπτυξη, προώθηση των δημοκρατικών πρακτικών, κοινωνική ανάπτυξη, προώθηση της ισότητας των φύλων ή οποιαδήποτε άλλη μη-κερδοσκοπική δραστηριότητα που υπηρετεί το κοινό συμφέρον.

Ο παραπάνω ρόλος των ΜΚΟ τεκμηριώνεται από τον Ρίφκιν (Ρίφκιν cited in Λιοσης). Περιγράφοντας την κατάσταση που επικρατεί στη σημερινή πραγματικότητα, εκτός από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, διαβλέπει και έναν τρίτο. Αναφέρει πως «Ο τρίτος τομέας ήδη διατέμνει την κοινωνία με μια φαρδιά λωρίδα εδάφους. Οι κοινοτικές δραστηριότητες καλύπτουν όλο το φάσμα, από τις κοινωνικές υπηρεσίες μέχρι τη φροντίδα για την υγεία, την παιδεία και τις έρευνες, τις καλές τέχνες, τη θρησκεία και την παροχή νομικής υποστήριξης. Οργανισμοί κοινοτικών υπηρεσιών βοηθούν τους ηλικιωμένους και ανήμπορους, τους διανοητικά ανάπηρους, τους προβληματικούς νέους, τους άστεγους και άπορους. Εθελοντές ανακαινίζουν ερειπωμένα διαμερίσματα και χτίζουν καινούργια σπίτια για οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα. Δεκάδες χιλιάδες Αμερικανοί προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε κρατικά νοσοκομεία και κλινικές για τη φροντίδα των ασθενών, συμπεριλαμβανομένων και των θυμάτων του AIDS. Χιλιάδες άλλοι αναλαμβάνουν ρόλους θετών γονέων ή μεγάλων αδελφών για μικρά ορφανά παιδιά...». Ο Ρίφκιν (ibid), περιγράφοντας μάλιστα, τη συμμετοχή των πολιτών στην κοινοτική οικονομία, γράφει ότι «οι Αμερικανοί παίζουν το ρόλο ψυχολόγων σε έφηβους με υπαρξιακά προβλήματα, δασκάλων σε προγράμματα εξάλειψης του αναλφαβητισμού, βρεφονηπιοκόμων, μαγείρων σε διανομή γευμάτων σε άπορους. Ακόμα συμμετέχουν σε προγράμματα, εθελοντικά πάντα, τα οποία παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε θύματα βιασμών, αλκοολικούς, ναρκομανείς κ.ά.».

1.5 Η χρηματοδότηση των ΜΚΟ

Το ζήτημα των πηγών χρηματοδότησης συνδέεται ευθέως με το επίπεδο οργάνωσης των ΜΚΟ, εφ' όσον οι οργανώσεις με ευρύτερη εμβέλεια εξασφαλίζουν πόρους για τη λειτουργία τους και αναπτύσσουν νέες δραστηριότητες υιοθετώντας σταδιακά μια μορφή επαγγελματισμού. Αντιθέτως οι οργανώσεις με χαλαρή σύνδεση και ασυνεχή λειτουργία αντιμετωπίζουν δυσεπίλυτα προβλήματα χρηματοδότησης, που επιδρούν ανασχετικά στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα την αναπαραγωγή ενός φαύλου κύκλου.

α) Εισφορές μελών: Αποτελεί την συνηθέστερη πηγή χρηματοδότησης. Οι οργανώσεις των οποίων το υψηλότερο ποσοστό των εσόδων τους προέρχεται απ' αυτήν την πηγή, διακρίνονται μεταξύ τους αφενός στις μικρές ομάδες ερασιτεχνικής δομής (με αντίστοιχα χαμηλά οικονομικά μεγέθη ως απόλυτο αριθμό) και αφετέρου στις ευρείας εμβέλειας οργανώσεις, των οποίων το σύστημα συνδρομών και έκτακτων ενισχύσεων λειτουργεί αποδοτικά και απλώνεται σε ευρύ κοινωνικό φάσμα.

β) Χορηγίες: Από αρκετές ΜΚΟ γίνεται συστηματική προσπάθεια εύρεσης χορηγών, είτε στο χώρο των μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων, είτε στο χώρο των διεθνών και ελληνικών ιδρυμάτων. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται μια σταθερά αυξητική τάση στον αριθμό των οργανώσεων, που ένα τμήμα των εσόδων τους προέρχεται από χορηγίες.

Η ανάπτυξη του συστήματος χορηγιών σχετίζεται με τις εκάστοτε φορολογικές ρυθμίσεις που χρηματοδοτούν πολιτιστικές περιβαλλοντικές και άλλες δραστηριότητες. Η περιστολή ισχύος της σχετικής ευνοϊκής ρύθμισης που περιορίζει τις φοροαπαλλαγές μόνο στις περιπτώσεις που αφορούν κοινωφελείς οργανισμούς επέδρασε ανασχετικά στην ανάπτυξη του συστήματος χορηγιών. Έτσι εξηγείται η προσπάθεια των ΜΑΚΟ να επεκταθεί ο χαρακτηρισμός του κοινωφελούς στα μη κερδοσκοπικά σωματεία και εταιρείες, ως κίνητρο για τις επιχειρήσεις που προτίθενται να ενισχύσουν τις δραστηριότητες των ΜΚΟ.

γ) Εισπράξεις από εκδηλώσεις : Μια άλλη πιθανή πηγή χρηματοοικονομικών εισροών για τις ΜΚΟ είναι η οργάνωση και διεξαγωγή εκδηλώσεων με περιεχόμενο σχετικό με τον τομέα που καθεμία δραστηριοποιείται. Τέτοιες εκδηλώσεις είναι συνήθως συναυλίες, εκθέσεις έντυπου και οπτικού υλικού, εκδρομές και ξεναγήσεις, πώληση εμπορικού υλικού κτλ.

δ) Εισφορές από την Κεντρική Διοίκηση: Κατά τα τελευταία έτη έχει αρχίσει η συνεργασία και κατ' επέκταση η χρηματοδότηση των ΜΚΟ από δημόσιους φορείς και από προγράμματα των κατά τόπους Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

ε) Εισφορές από την ΕΕ: Κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες η εταιρική σχέση μεταξύ των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΜΚΟ έχει επεκταθεί σε όλους τους τομείς. Αυτή η διαδικασία προκύπτει από σειρά συνυφασμένων παραγόντων που έχουν σχέση με τις αλλαγές και τις εξελίξεις στο εσωτερικό των ίδιων των οργάνων της ΕΕ και με τις εξελίξεις στο σύνολο των ΜΚΟ

Στο θέμα της χρηματοδότησης τα όργανα της ΕΕ παρέχουν ήδη σημαντικά ποσά βασικής χρηματοδότησης για τα τρέχοντα έξοδα πολλών ΜΚΟ. Για παράδειγμα υπολογίζεται ότι

πάνω από 1000 εκ. Ευρω ανά έτος χορηγείται σε σχέδια ΜΚΟ απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το μεγαλύτερο μέρος στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων για την ανάπτυξη και τη συνεργασία, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των προγραμμάτων εκδημοκρατισμού, και ιδιαίτερα της ανθρωπιστικής βοήθειας. Πολλές εκατοντάδες ΜΚΟ στην Ευρώπη και παγκοσμίως λαμβάνουν χρηματοδότηση από την ΕΕ.

Παρόλο που θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο στην παραπάνω ανάλυση η αναφορά συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων που να δείχνουν με τι ποσοστό συμμετέχει καθεμία πηγή χρηματοδότησης, κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό. Οι λόγοι αφορούν θέματα που έχουν να κάνουν με τον αριθμό των ΜΚΟ, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, την πιθανή απροθυμία εκ μέρους των ΜΚΟ να δώσουν πραγματικά στοιχεία κ.α. Στοιχεία πάνω στο θέμα υπάρχουν για μεμονωμένες ΜΚΟ και για συγκεκριμένους τομείς .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Προκειμένου να είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε ένα φαινόμενο, πρέπει πρώτα να το ορίσουμε και να το αναγνωρίσουμε. Αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο στην προκειμένη περίπτωση για διάφορους λόγους.

(α) Ο όρος "εθελοντής" ή "εθελοντισμός" δεν είναι ευρέως κατανοητός σε όλα τα μέρη του κόσμου, και έχει μια ποικιλία από αρνητικές συνδηλώσεις σε ορισμένες κοινωνίες όπου "εξανάγκαζαν" τους κατοίκους σε εθελοντικές πρακτικές (όπως στα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ)

(β) Σε ορισμένες κοινωνίες, "βοηθώντας" ή "η παροχή βοήθειας" είναι η προσδοκία του πολιτισμού και ο εθελοντισμός δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί ως μια ξεχωριστή μορφή κοινωνικής δραστηριότητας. Ακόμη και σε περιπτώσεις που οι εθελοντές καλύπτουν τις περισσότερες εργατοώρες ενός οργανισμού δηλώνουν ότι δεν μπορούν αναγνωρίσουν τις δικές τους πράξεις ως κάτι το ιδιαίτερο ή με το διακριτό τίτλο "εθελοντική εργασία", αντιθέτως χαρακτηρίζουν τη συμμετοχής τους ως τη φυσιολογική συμμετοχή ενός ανθρώπου στην κοινότητά του.

(γ) Αν και υπάρχει η γενικότερη αντίληψη ότι ο εθελοντισμός είναι μια εργασία που προσφέρεται χωρίς αμοιβή, δεν είναι ασυνήθιστο να παρέχονται χρήματα για την κάλυψη των δαπανών των εθελοντών όπως σε περίπτωσης μετακίνησης, διαμονής ή διατροφής. Επομένως, είναι αναγκαίο να διαφοροποιηθούν αυτά τα έξοδα από την πραγματική αμοιβή.

(δ) Σε γενικές γραμμές, η βοήθεια που παρέχεται χωρίς αμοιβή σε κάποιο μέλος του άμεσου οικογενειακού κύκλου ενός ατόμου δεν θεωρείται εθελοντική εργασία. Ωστόσο, ο ορισμός, του τι ορίζεται ως οικογένεια, άμεση οικογένεια ποικίλλει μεταξύ χωρών και πολιτισμών, καθιστώντας την κατάλληλη διαφοροποίηση του πολύ δύσκολη.

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να περιγράψει τον ορισμό της εθελοντικής εργασίας και να περιορίσει τις προκλήσεις που δυσκολεύουν την κοστολόγησή του σε σύγκριση με

την έμμισθη εργασία. Το κεφάλαιο αυτό θα παρουσιάσει μια επισκόπηση των ορισμών της εθελοντικής εργασίας που χρησιμοποιείται ήδη σε επιλεγμένες στατιστικές υπηρεσίες και διεθνείς οργανισμούς. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται ο ορισμός που θα χρησιμοποιήσουμε στη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία. Τέλος θα απαριθμήσουμε τα κρίσιμα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου ορισμού και τις σκέψεις που οδήγησαν στην ένταξη τους.

Οι υφιστάμενοι διεθνείς ορισμοί της εθελοντικής εργασίας

Ένας αριθμός στατιστικών υπηρεσιών, διεθνών οργανισμών και ερευνητών σε όλο τον κόσμο έχουν ήδη αναπτύξει έρευνες σε σχέση με την εθελοντική δραστηριότητα. Μερικά παραδείγματα αυτών των προσεγγίσεων δίδονται παρακάτω. Οι ορισμοί αυτοί μοιράζονται μια σειρά από κοινά στοιχεία τονίζοντας ότι η εθελοντική εργασία περιλαμβάνει την υπηρεσία ή δραστηριότητα που αναλαμβάνεται χωρίς αμοιβή προς όφελος της κοινότητας, του περιβάλλοντος, καθώς και άλλα πρόσωπα εκτός από τους στενούς συγγενείς ή εκείνους που βρίσκονται μέσα στο νοικοκυριό.

Στις περιπτώσεις που οι ορισμοί διαφέρουν είναι στο γεγονός αν ο όρος εθελοντής ενσωματώνει την άμεση βοήθεια σε άτομα ή μόνο στη δραστηριότητα που παρέχεται μέσω μιας μη κερδοσκοπικής ή άλλης οργάνωσης

Προηγούμενες προσπάθειες για να καθορίσουν εθελοντική εργασία:

Οι άνθρωποι που προσφέρουν υπηρεσίες χωρίς αμοιβή, για λογαριασμό ενός φιλανθρωπικού ή άλλου μη κερδοσκοπικού οργανισμού. Αυτό περιλαμβάνει οποιαδήποτε απλήρωτη βοήθεια που παρέχεται σε σχολεία, θρησκευτικές οργανώσεις, αθλητικές ή κοινωνικές οργανώσεις (Statistics Canada, 2006).

Η απλήρωτη εργασία που γίνεται για μη κερδοσκοπικά ιδρύματα (Bjarne Ipsen, 1992).

Άτομα που πραγματοποιούν εθελοντικές δραστηριότητες μέσω ή για έναν οργανισμό (US Bureau of Labor Statistics, 2008).

Εθελοντική εργασία είναι η εργασία ενός ατόμου που συμμετέχει με την ελεύθερη βούληση του, που επιλέγει να επενδύσει το χρόνο και τις υπηρεσίες του προς όφελος των άλλων ή σε ένα σκοπό που δεν είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και για τον οποία δεν υπάρχει χρηματική ή κάποιου άλλου είδους πληρωμή (Butcher , 2010).

Η δέσμευση του χρόνου, της ενέργειας ή των δεξιοτήτων, μέσω της ελεύθερης βούλησης ενός ατόμου χωρίς να πληρώνονται. Οι εθελοντές βοηθούν τους άλλους ή αναλαμβάνουν δραστηριότητες κυρίως για το κοινό όφελος και προς όφελος της κοινωνίας. Βοηθώντας ένα άτομο την οικογένειά του, δεν θεωρείται εθελοντική δραστηριότητα »(Υπουργείο Εσωτερικών της Εσθονίας, 2006).

Μια σειρά από βασικά χαρακτηριστικά αυτού του ορισμού, καθώς και της δραστηριότητας που το προσδιορίζει ως «εθελοντική εργασία», αξίζουν ιδιαίτερη προσοχή:

(α) Αφορά την εργασία. Αυτό σημαίνει ότι περιλαμβάνει δραστηριότητες που παράγουν αγαθά ή / και υπηρεσίες που συνεισφέρουν κάτι στη δυνητικής αξία για τους αποδέκτες της. Δύο σημεία θα πρέπει να τονιστούν:

(i) Ο εθελοντισμός είναι δουλειά. Η δραστηριότητα που υπόλογίζεται πρέπει να συμβάλει στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που εμπίπτουν στο γενικό όριο παραγωγής της οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι η δραστηριότητα δεν γίνεται αποκλειστικά προς όφελος ή για την απόλαυση του προσώπου που κάνει τη δραστηριότητα ή από ένα μέλος του νοικοκυριού του προσώπου αυτού. Έτσι κάποιος, παίζοντας ένα μουσικό όργανο αποκλειστικά και μόνο για δική του απόλαυση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εθελοντική εργασία, αλλά αν παίζει ένα μουσικό όργανο (χωρίς πληρωμή) για την απόλαυση των κατοίκων ενός γηροκομείου ή σε ένα ίδρυμα παιδικής προστασίας είναι.

Ομοίως, οι δραστηριότητες κατάρτισης και εκπαίδευσης δεν αποτελούν εθελοντική εργασία, επειδή δεν παράγουν συνήθως ένα αποτέλεσμα που εμπίπτει στο όριο παραγωγής της οικονομίας και ως εκ τούτου δεν πληρούν τον ορισμό της "εργασίας." Οι περισσότερες μορφές εθελοντική εργασία είναι στο πλαίσιο της διεθνούς έννοια της, αλλά υπάρχουν και οι εθελοντικές δραστηριότητες που είναι πέρα από αυτό.

ii) Για να θεωρηθεί κάποιος εθελοντής, πρέπει να κάνει "κάποιου είδους" εθελοντική εργασία κατά τη διάρκεια μιας προκαθορισμένης περιόδου. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο εθελοντισμός μπορεί να διεξαχθεί για μικρότερα χρονικά διαστήματα σε αντίθεση με την έμμισθη εργασία.

Έτσι, εφ' όσον η εθελοντική δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ως εργασία σε αντίθεση με τον ελεύθερο χρόνο, μπορεί ακόμα να θεωρηθεί εθελοντική εργασία, ακόμη και αν διεξάγεται για λιγότερο από μία ώρα κατά τη διάρκεια μιας καθορισμένης περιόδου αναφοράς.

(β) Είναι άνευ αποδοχών. Η εθελοντική εργασία εξ ορισμού είναι εργασία χωρίς αμοιβή ή αποζημίωση, σε μετρητά ή σε είδος. Ωστόσο, ορισμένες μορφές χρηματικής ή κάποιου είδους αποζημίωσης μπορεί να είναι δυνατή χωρίς να παραβιάζεται η χρήση του ορισμού:

i) Οι εθελοντές μπορούν να αποζημιωθούν για τα έξοδα που θα κάνουν κατά την άσκηση της εθελοντικής τους εργασίας (π.χ. έξοδα ταξιδιού ή του κόστους του εξοπλισμού)

(ii) Οι υπηρεσίες, όπως ένα γεύμα ή η διαμονή μπορεί να παραχθούν στον εθελοντή, εφόσον η αξία τους δεν είναι ίση ή ξεπερνάει την αξία των τοπικών μισθών στην αγορά

(iii) Οι εθελοντές μπορούν να λάβουν αποζημιώσεις που προορίζονται για να καλύψουν τα δικά τους έξοδα διαβίωσης εφ' όσον οι αποζημιώσεις δεν εξαρτώνται από την ποιότητα ή την ποσότητα των εργασιών, ή στην έκβαση της εργασίας

(iv) Τα συμβολικά δώρα, ή άλλες παρόμοιες εκφράσεις ευγνωμοσύνης για την εθελοντική εργασία, μπορεί να προσφερθούν σε κάθε εθελοντή

(v) Αν η αξία οποιασδήποτε τέτοιας αποζημίωσης θεωρείται ίση ή μεγαλύτερη από την αξία των τοπικών μισθών της αγοράς μπορεί να διαφέρει από τόπο σε τόπο. Η παροχή τροφίμων σε μια περιοχή με χαμηλούς μισθούς, για παράδειγμα, μπορεί να αποτελέσει σημαντική αποζημίωση.

(vi) Οι εθελοντές μπορούν να λάβουν μη χρηματικά οφέλη από τον εθελοντισμό με τη μορφή της ανάπτυξης δεξιοτήτων, κοινωνικές διασυνδέσεις, επαφές για την ανάπτυξη εργασιακών σχέσεων, αίσθημα αυτοεκτίμησης κλπ

(vii) Τα προγράμματα εταιρικού εθελοντισμού παρουσιάζουν μια διαφορετική κατάσταση, καθώς ορισμένες επιχειρήσεις παρέχουν κίνητρα για τους εργαζομένους ώστε να συμμετέχουν σε τέτοια προγράμματα, όπως είναι η παροχή επιπρόσθετων ημερών αδειας. Όπου υπάρχουν τέτοια κίνητρα, η προκύπτουσα δραστηριότητα παραβιάζει την "άνευ αποδοχών" διάταξη του συνιστώμενου ορισμού και ως εκ τούτου δεν θα πρέπει να υπολογίζονται ως εθελοντική εργασία. Αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί ως εταιρική εισφορά σε είδος. Από την άλλη πλευρά, αν η εταιρεία προωθεί την εθελοντική εργασίας χωρίς κάποια οικονομική αποζημίωση στους συμμετέχοντες, η προκύπτουσα δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ως εθελοντική εργασία

(viii) Γενικότερα, εθελοντική δραστηριότητα που πραγματοποιείται ταυτόχρονα με την αμειβόμενη εργασία δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εθελοντική εργασία (για παράδειγμα, ένας οδηγός φορτηγού ο οποίος βοηθάει λαθρεπιβάτες κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας του η δραστηριότητά του δεν αναγνωρίζεται ως εθελοντική εργασία).

(γ) Είναι μη υποχρεωτική. Η εθελοντική δράση πρέπει να περιλαμβάνει το σημαντικό στοιχείο της επιλογής. Τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες χωρίς να είναι νομικά υποχρεωμένα ή να εξαναγκάζονται να συμμετέχουν για λόγους ανωτέρας βίας. Όπως η εντολή από τις δικαστικές αρχές για μη αμειβόμενη εργασία, εργασία με εντολή ως μέρος της ποινής φυλάκισης ή την εναλλακτική υπηρεσία που προσφέρεται κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας.

Όμως σε περίπτωση που η εθελοντική εργασία πραγματοποιείται από επιλογή μέσω κοινωνικής πίεσης (όπως ο εξαναγκασμός από τους γονείς ή φίλους) δεν θεωρείται υποχρεωτική δραστηριότητα και εντάσσεται στο πλαίσιο της εθελοντικής εργασίας.

(δ) Ο εθελοντισμός γίνεται για ή μέσω μη κερδοσκοπικών οργανισμών ή άλλου τύπου οργανισμούς με σκοπό το κοινωνικό όφελος

(ε) Δεν περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της εθελοντικής εργασίας σε έναν συγκεκριμένο δικαιούχο. Η εθελοντική εργασία διεξάγεται ώστε να επωφεληθούν μια ποικιλία οργανώσεων και σκοπών, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, το περιβάλλον, τα ζώα, την ευρύτερη κοινότητα, κ.α.

2.2 Η Αποτίμηση της Οικονομικής Αξίας της Εθελοντικής Εργασίας

Ακόμα κι αν μπορούν να αποσαφηνιστούν τα κύρια προβλήματα ενός ορισμού του εθελοντισμού, μια δεύτερη επιπλοκή προκύπτει στη μέτρηση της εθελοντικής εργασίας προκειμένου να αποφασιστεί ποιος θα πρέπει να είναι ο στόχος της αποτίμησής της. Η Αποτίμηση της Οικονομικής Αξίας της Εθελοντικής Εργασίας

Σε τυπική οικονομική ανάλυση, δύο γενικές επιλογές είναι διαθέσιμες. Μία από αυτές αφορά τον καθορισμό της οικονομικής αξίας ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας από τη μέτρηση των εισροών σε αυτό.

Δεδομένου ότι η κύρια εισροή στην περίπτωση του εθελοντισμού είναι ο χρόνος εργασίας, κάποια μορφή αποτίμησης της αξίας του χρόνου των εθελοντών είναι το κλειδί για την αξιολόγηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού μέσω αυτής της οδού.

Η άλλη επιλογή για τη μέτρηση της οικονομικής αξίας ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας είναι να μετρηθεί το αποτέλεσμα που απορρέει από την συγκεκριμένη εργασία. Στην περίπτωση του εθελοντισμού, μια ευρεία ποικιλία αποτελεσμάτων προκύπτουν που μπορούν να έχουν

ως αποτέλεσμα τα οφέλη του εθελοντή , του οργανισμού που εργάζεται ή γενικότερα της κοινωνίας.

Μια τρίτη επιπλοκή στη μέτρηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού είναι η μέθοδος αποτίμησης που εφαρμόζεται στις εκροές και τις εισροές.

Για τα αγαθά και τις υπηρεσίες στην αγορά, αυτό το πρόβλημα έχει λυθεί αυτόματα από το σύστημα των τιμών, η οποία μας εξηγεί ότι σύμφωνα με το κόστος το μισθών οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι συμφωνούν στην αξιολόγηση της τιμής της κάθε εργασίας. Ομοίως, μέσω των τιμών, πόσο οι καταναλωτές και οι παραγωγοί συμφωνούν στην αξιολόγηση των προϊόντων και των υπηρεσιών.

Αλλά δεν υπάρχει αγορά, που να προσδιορίζει την τιμή που μπορεί να σταθεί αυτόματα ως υποκατάστατο για την αξία της εθελοντικής εργασίας. Από την πλευρά των εισροών αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι εθελοντές δεν πληρώνονται και έτσι δεν υπάρχει καμία ένδειξη για την αγορά που τη βάση της αξίας της εργασίας τους, είτε από τους ίδιους ή από εκείνους αξιοποιούν τις δεξιότητές τους.Εν όψει αυτής της επιπλοκής, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές λύσεις ως βάση αποτίμησης της αξίας της εθελοντικής εργασίας.

Η βιβλιογραφία σχετικά με την αποτίμηση των μη εμπορεύσιμων αγαθών ή υπηρεσιών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό αυτό.

Μια μέθοδος που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε χρησιμοποιεί μια ανάλογη υπηρεσία της αγοράς ή ενός αγαθού που μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατάστατο για της υπηρεσίας. Στην περίπτωση της εθελοντικής εργασίας, η πιο απλή μορφή της προσέγγισης αυτής μπορεί να περιλαμβάνει την εύρεση του μισθού ενός εργαζομένου προσφέρει περίπου την ίδια εργασία με αυτή του εθελοντή.

Αυτό είναι γενικά γνωστό ως προσέγγιση του "κόστους αντικατάστασης», δεδομένου ότι μετρά την αξία της εθελοντικής συνεισφοράς σε σχέση κόστος ενός ατόμου που θα έπρεπε να προσληφθεί για να κάνει τη δουλειά που ο εθελοντής προσφέρει δωρεάν.

Μια άλλη παραλλαγή αυτής της προσέγγισης είναι να προσδιοριστεί η αξία του χρόνου που ο εθελοντής θα μπορούσε να περάσει σε έμμισθη εργασία του. Αυτό είναι γενικά γνωστό ως η προσέγγιση του «κόστους ευκαιρίας. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η προσέγγισημερικές φορές αναφέρεται ως «τυχαία αποτίμηση» γιατί στηρίζεται στην υποκειμενική κοστολόγηση της εργασίας από τον οργανισμό. Δηλαδή πόσο θα κοστολογούσε την εργασία που προσφέρει ο εθελοντής και πόσο θα ήταν διαθετημένος να πληρώσει έναν

εργαζόμενο να αν ξαφνικά του παρεχόταν η συγκεκριμένη υπηρεσία δωρεάν. Αν και άκρως υποκειμενική, ορισμένοι διακεκριμένοι οικονομολόγοι πιστεύουν ότι, με τον κατάλληλο σχεδιασμό, αυτή η προσέγγιση μπορεί να δώσει αξιόπιστους δείκτες της αξίας του εθελοντισμού (Adamowics et al. 1998, Carson et al. 2001, Foster et al. 1997, Goldschmidt 1993, Hausman 1993, Portney 1994, Arrow et al. 1993, Quarteret al. 2003, Mook et al. 2005).

Τέλος, όπως και με κάθε μέθοδο αξιολόγησης θα πρέπει να δωθεί προσοχή στη μέτρηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού ώστε να ρυθμίσει η τεχνική στη μέτρηση της μονάδα που μας ενδιαφέρει, διότι ορισμένες τεχνικές είναι πιο χρήσιμες, ή πιο . Στην περίπτωση του εθελοντισμού, είναι δυνατόν να διακρίνουμε τρεις διαφορετικές τέτοιες μονάδες αξιολόγησης: πρώτον, το ατομικό επίπεδο, δεύτερο, το οργανωτικό επίπεδο και τρίτο, το μακροοικονομικό επίπεδο.

Ατομικό επίπεδο.

Η μέτρηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού σε μικροοικονομικό, ή ατομικό επίπεδο μπορεί να λάβει δύο διαφορετικές μορφές ανάλογα με το αν εστιάζουμε στον ίδιο τον εθελοντή ή τον διακιούχο της εργασίας του εθελοντή. Από τη σκοπιά του δικαιούχου, η αξία ορίζεται ως το αποτέλεσμα της εργασίας του εθελοντή ή τον αντίκτυπο που δημιουργείται στους χρήστες αυτής της υπηρεσίας. Από τη σκοπιά του εθελοντή, η αξία μεταφράζεται στα μη απτά κέρδη της δραστηριοποίησης του με τον εθελοντισμό όπως η απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, διαπροσωπικών δεξιοτήτων, κοινωνικές διασυνδέσεις κλπ. Σε αντίθεση με τα οφέλη του εθελοντισμού είναι το κόστος του εθελοντή που επέρχεται με την δραστηριοποίηση του. Από τη σκοπιά του εθελοντή, η αξία του εθελοντισμού μπορεί να μετρηθεί αν υπολογίσουμε την οικονομική αξία της δραστηριότητας που ο εθελοντής πρόθυμος να παραιτηθεί, προκειμένου να εργαστεί εθελοντικά. Είται αυτό μεταφράζεται σε έμμισθη εργασία είτε σε χρόνο αναψυχής.

Οργανωτικό πλαίσιο.

Η μέτρηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού σε οργανωτικό επίπεδο περιλαμβάνει την εκτιμήση της αξίας των προστιθέμενων δραστηριοτήτων που η οργάνωση είναι σε θέση να αναλάβει, ως αποτέλεσμα της συνεισφοράς του εθελοντή (ως εκροή) ή την αξία του έργου που ο εθελοντής προσφέρει στον οργανισμό (ως εισροή).

Μακρο-οικονομικό πλαίσιο.

Τέλος, ένα τρίτο πλαίσιο στο οποίο η αξία του εθελοντισμού μπορεί να μετρηθεί είναι το συνολικό επίπεδο της οικονομίας. Αυτό είναι το επίπεδο που απασχολεί περισσότερο τους φορείς χάραξης πολιτικής, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, και ίσως την εθελοντική κοινότητα γενικότερα, δεδομένου ότι παρέχει μια ένδειξη της συμβολής της εθελοντικής εργασίας σε μια κοινωνία. Αλλά είναι επίσης και η πιο απαιτητική από την άποψη της διαθεσιμότητας δεδομένων. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων για την αποτίμηση εθελοντική εργασία, τρεις ευρείες στρατηγικές είναι διαθέσιμες

Αυτές οι τρεις στρατηγικές είναι γνωστές ως: (α) κόστος αντικατάστασης (β) κόστος ευκαιρίας και (γ) μακροπρόθεσμη προσέγγιση των «κοινωνικών παροχών». Δύο από αυτές τις προσεγγίσεις εστιάζουν στις εισροές της εθελοντικής εργασίας και η μία επικεντρώνεται στις εκκροές. Ας εξετάσουμε κάθε μία από αυτές τις προσεγγίσεις ξεχωριστά και τις μεθόδους αξιολόγησης που μπορούν να χρησιμοποιήσουν.

Η μέθοδος του κόστους αντικατάστασης

Ίσως η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη προσέγγιση για την εκτίμηση της οικονομικής αξίας της εθελοντικής εργασίας είναι γνωστή ως μέθοδος «κόστους αντικατάστασης». Αυτή η μέθοδος εκτιμά την αξία του εθελοντισμού, εστιάζοντας στην αξία των εισροών εργασίας στον εθελοντισμό. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η προσέγγιση εστιάζει στην αξία της εργασίας που ο εθελοντής εκτελεί. Αυτή η αξία μπορεί να παρουσιαστεί με έναν από τους δύο τρόπους: (α) με την αξιολόγηση του κόστους έμμισθου προσωπικού σε αντικατάσταση της δωρεάν προσφοράς εργασίας από τον εθελοντή ή (β) προσκαλώντας όσους κάνουν χρήση της εθελοντικής εργασίας να αξιολογήσουν το κόστος της υπηρεσίας που προσφέρει ο εθελοντής.

Ο δεύτερος από αυτούς τους δύο τρόπους εύρεσης του κόστους αντικατάστασης της εθελοντικής εργασίας είναι εννοιολογικά λιγότερο περίπλοκος, αλλά πιθανόν πιο επαχθείς. Περιλαμβάνει την αμφισβήτηση των εργαζομένων που εποπτεύουν τους εθελοντές (σε περιπτώσεις οργανώσεων που βασίζονται αποκλειστικά στην εργασία των εθελοντών), ή εκείνων που επωφελούνται από την ίδια τη παροχή της υπηρεσίας (στην περίπτωση του άμεσου εθελοντισμού) σχετικά με το πόσο θα ήταν πρόθυμοι να πληρώσουν για την εθελοντική εργασία, εφόσον δεν παρέχόταν δωρεάν.

Η παρατηρούμενη εναλλακτική προσέγγιση της αγοράς είναι λίγο πιο περίπλοκη λόγω του εύρους των επιλογών που θα μπορούσαν να διατεθούν για την αξιολόγησή της. Η βέλτιστη προσέγγιση είναι να προσδιορίσει το επάγγελμα που είναι πιο συνειφασμένο με το είδος της εργασίας που κάθε εθελοντής εκτελεί και να χρησιμοποιηθεί ο αντίστοιχος μισθός για

την κοστολόγηση της εργασίας του εθελοντή. Αλλά αυτή η προσέγγιση απαιτεί πληροφορίες όχι μόνο για τον αριθμό των εθελοντών και τις ώρες που εργάζονται, αλλά και για τις θέσεις εργασίας που ο ο κάθε εθελοντής αναλαμβάνει. Επιπλέον, απαιτεί αρκετά λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την επαγγελματική δομή του εργατικού δυναμικού και του μέσου όρου των μισθών που συνδέονται με τα διάφορα επαγγέλματα.

Ακόμα και εάν είναι γνωστές οι πραγματικές ασχολίες των εθελοντών και τα στοιχεία για τις αμοιβές που συνδέουν την εθελοντική δραστηριότητα με συγκεκριμένο επάγγελμα ορισμένοι αναλυτές προτείνουν προσαρμογές σε αυτό γιατί αν κάποιο άτομο προσλαμβανόταν για αυτή τη θέση προς αντικατάσταση του εθελοντή οι απαιτήσεις θα ήταν μεγαλύτερες. Έτσι, για παράδειγμα, οι Abraham και Mackie (2005, 32), προτείνουν τον υπολογισμό μιας «προσαρμογής ποιότητας του κόστους αντικατάστασης» για να ληφθούν υπόψη αυτές οι διαφορές στην ικανότητα αν και η ακριβής κλίμακα της προσαρμογής αυτής δεν έχει καθιερωθεί.

Η μέθοδος του κόστους ευκαιρίας

Όταν το κόστος αντικατάστασης μετρά την αξία του εθελοντισμού σε σχέση με το τι θα κοστίζει στον οργανισμό για να αντικαταστήσει τον εθελοντή με ένα μισθωτό, μια δεύτερη προσέγγιση εστιάζει στη προσέγγιση του «κόστος ευκαιρίας», μετρά δηλαδή την αξία αυτών των εισροών από την πλευρά του εθελοντή δηλαδή τι θα κέρδιζε αν αντικαθιστούσε την εθελοντική εργασία με κάποια άλλη δραστηριότητα που μπορεί να δημιουργούσε εισόδημα στον εθελοντή. Μετρά έτσι τη νομισματική αξία του εθελοντισμού με τον αντίκτυπο που έχει στον ίδιο τον εθελοντή (Brown 1999, Abrahams and Mackie 2005).

Διαφορές απόψεων υπάρχουν ωστόσο στο τι μπορεί να εξεταστεί ως κατάλληλη εναλλακτική δραστηριότητα σε σχέση με τον εθελοντισμό. Πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν ότι μόνο κάποια άλλη δραστηριότητα αναψυχής μπορεί να παρουσιαστεί ως εναλλακτική δραστηριότητα στον εθελοντισμό καθότι γίνεται στον ελεύθερο χρόνο του καθενός χωρίς οικονομική αποζημίωση. Επειδή η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου είναι ανευ αποδοχών δημιουργείτε η επιχειρηματολογία ότι το κόστος ευκαιρίας του εθελοντισμού είναι μηδέν και ως εκ τούτου προκύπτει το ερώτημα αν τελικά ο εθελοντισμός έχει οικονομική αξία. (United Nations et al., 2008, παρ. 6.38, 9.54, 19.39, και 29.146 -29.151).

Μια τρίτη επιλογή για την αποτίμηση του «κόστος ευκαιρίας» του εθελοντισμού είναι να ζητηθεί απ'τους ίδιους τους εθελοντές να κοστολογήσουν την αξία του χρόνου που διαθέτουν στην εθελοντική τους εργασία. Αυτό είναι συναφές με πρόσφατη έρευνα σχετικά με την αξία του ελεύθερου χρόνου, η οποία αμφισβήτησε την έννοια ότι οι δραστηριότητες

αναψυχής δεν έχουν οικονομική αξία (Larson 1993, Larson και Shaikh 2004, Larson, Shaikh, και Layton 2004, Lee, Kwangsuck και Σε-Moo 2005, Kokoski 1987, Jara-Diaz et al. 2008, Alvarez-Farizo et al. 2001).

Η μέθοδος προσέγγισης του Κοινωνικού Ωφελους

Ενώ οι προσεγγίσεις αντικατάστασης και του κόστους ευκαιρίας επικεντρώνονται στη μέτρηση και την αξιολόγηση των εισροών, η τρίτη προσέγγιση είναι μια ευρεία στρατηγική για την εκτίμηση της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού που επικεντρώνεται στα οφέλη της εργασίας καθαυτής: τα κοινωνικά οφέλη που παράγονται από τη συγκεκριμένη εργασία. Αυτό, επίσης, μπορεί να γίνει με δύο διαφορετικούς τρόπους. Κατ' αρχάς, για τις εν λόγω εθελοντικές δραστηριότητες που έχουν μια αντιστοιχία στην αγορά.. Εναλλακτικά, για οποιοδήποτε τμήμα της παραγωγής της εθελοντικής εργασίας για την οποία δεν μπορεί να προσδιοριστεί εύλογα ομολόγό στην αγορά ή για εκείνους που θεωρούν τις αντιστοιχίες ακατάλληλες ή απροσδιόριστες, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος αξιολόγησης των υπευθύνων των εθελοντών ή των διακινύχων των παροχών της εθελοντικής να υποδείξουν τι θα ήταν πρόθυμοι να πληρώσουν για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχουν οι εθελοντές.

2.3 Από την Θεωρία στην Εφαρμογή. Το παράδειγμα του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής

Το 1994 το Voluntary Action Directorate του Καναδά δημοσίευσε εγχειρίδιο το οποίο παρουσιάζει τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ώστε να γίνει εκριβής αποτίμηση της οικονομικής αξίας της εθελοντικής εργασίας (David Ross, How to Estimate the Economic Value of Volunteer Work, Voluntary Action Directorate, 1994). Οι παρακάτω μέθοδοι χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα τόσο για την συνολική εγχώρια αποτίμηση των εθελοντικών ωρών όσο και από τις ΜΚΟ και άλλους οργανισμούς του Καναδά στους ετήσιους οικονομικούς απολογισμούς.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα η χρήση των μεθόδων για την αποτίμηση της εθελοντικής εργασίας έχει διττή σημασία, αφενώς καταδικνεί την τον αντίκτυπο των εθελοντικών οργανώσεων σε όλη την κοινωνία και αφετέρου μπορεί να χρησιμοποιηθεί μεμονομένα από κάθε ΜΚΟ σαν εργαλείο σε πιθανούς συντελεστές και φορείς χρηματοδότησης για να αποτιμήσουν την αξία μη οικονομικών πόρων που προέρχονται από την τοπική κοινότητα.

Μία μέθοδο που προτείνει το Voluntary Action Directorate για την αποτίμηση της οικονομικής αξίας των εθελοντικών ωρών είναι η μετάφραση των συνολικών παρεχόμενων ωρών σε εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης. Θα πρέπει οι θέσεις των εθελοντών να έχουν ταυτιστεί με έμμισθες θέσεις εργασίας ώστε να μπορεί να γίνει η ανάλογη σύγκριση. Εφάρμοσε τη συγκεκριμένη μέθοδο στην Ψυχαγωγική Ένωση του Ontario (Ontario Recreational Association) και αναφέρει ότι η συγκεκριμένη οργάνωση έχει 33 εθελοντές όπου αφιερώνουν 5 ώρες εβδομαδιαίως στα γήπεδα χόκευ της περιοχής κάνοντας χειρονακτικές εργασίες τις 16 εβδομάδες του χειμώνα. Έξι εθελοντές αφιερώνουν 3,5 ώρες ημερησίως στη θερινή κατασκήνωση για περίοδο 8 εβδομάδων και τέλος δύο εθελοντές που εκτελούν χρέη λογιστή και διευθυντή της οργάνωσης αφιερώνουν 5 ώρες την εβδομάδα για όλο τον χρόνο. Οπότε

$33 \text{ εθελοντές} * 5 * 16 = 2640 \text{ ώρες}$

$6 \text{ εθελοντές} * 3,5 * 8 = 168 \text{ ώρες}$

$2 \text{ εθελοντές} * 5 * 52 = 520 \text{ ώρες}$

$2640 + 168 + 520 = 3328 \text{ ώρες εθελοντικής εργασίας ετησίως}$

$3328 / 1675.2 = 1,99 \text{ άτομα πλήρους απασχόλησης}$

Οπότε η Ψυχαγωγική Ένωση του Οντάριο προσφέρει υπηρεσίες που ισοδυναμούν με 2 υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης. Οι ώρες απασχόλησης προέρχονται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία του Καναδά και παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 2.1 Ετήσιες Ώρες Εργασίας Πλήρους Απασχόλησης (Καναδάς)

Average working year for workers in community, business, and personal services, by province.

	Number of Hours in One Full-time Year-round Job
Canada	1651.2
Newfoundland	1579.2
Prince Edward Island	1785.6
Nova Scotia	1656.0
New Brunswick	1684.8
Quebec	1579.2
Ontario	1675.2
Manitoba	1708.8
Saskatchewan	1670.4
Alberta	1689.6
British Columbia	1656.0

Source: Prepared by the Centre for International Statistics using *Statistics Canada, Employment Earnings and hours June 1993* Ottawa: Minister of Industry, Science and Technology, 1993, catalogue no 72 002.

Ένας δεύτερος τρόπος που παρουσιάζει το Voluntary Action Dictetorate για την εκτίμηση της οικονομικής αξίας της εθελοντικής εργασίας είναι να προσδιορίσει πόσο θα κόστιζε για να πληρώσει ο κάθε οργανισμός για την ίδια ποσότητα εργασίας που καταβάλεται στο εργατικό δυναμικό. Χρησιμοποιεί τις μέσες ωριαίες αποδοχές(βλ.Πίνακα 2) των συγκρίσιμων εργαζόμενων σε αντιπαραβολή με τον συνολικό αριθμό των εθελοντικών ωρών σε διάρκεια ενός έτους. Σαν παράδειγμα χρησιμοποιείται πάλι ο ανωτέρω οργανισμός

$$3328 \text{ ώρες} * \$17,38 = \$57,840.64$$

Οπότε οι εθελοντές του ORA προσέφεραν σχεδόν 58.000 δολάρια στις ψυχαγωγίες υπηρεσίες της κοινότητάς τους.

Πίνακας 2.2 Κόστος Μέσου Ωρομισθείου (Καναδάς)

Average hourly wage in community, business, and personal services by province

Canada and Provinces	Average Hourly Wage
Canada	16.49
Newfoundland	14.51
Prince-Edward-Island	13.37
Nova Scotia	14.11
New Brunswick	14.79
Quebec	16.41
Ontario	17.38
Manitoba	14.23
Saskatchewan	14.90
Alberta	14.93
British Columbia	17.11
Yukon	17.49
North West Territories	20.21

Source: Prepared by the Community Partnerships Program using *Statistics Canada Employment, Earnings and Hours July 1997*, Ottawa: Minister of Industry, Science and Technology, 1997, catalogue no 72-002.

Τέλος στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο γίνεται αναφορά στο μέσο επιτόκιο των μισθών που αλλάζει από χρόνο σε χρόνο και στην αναπροσαρμογή των τιμών με βάση τη μέση ποσοστιαία αύξηση(ή μείωση) στις μέσες εβδομαδιαίες αποδοχές για όλους τους εργαζόμενους.

Ακολουθώντας το παραπάνω παράδειγμα, στις ΗΠΑ ο ΜΚΟ Independent Sector κάθε χρόνο προσαρμόζει το ωρομίσθιο της εθελοντικής εργασίας και μάλιστα το προσδιορίζει ανά Πολιτεία. Σύμφωνα με τον ανωτέρω οργανισμό η εκτίμηση της οικονομικής αξίας της εθελοντικής εργασίας «βοηθά να αναγνωριστούν τα εκατομμύρια των ατόμων που αφιερώνουν το χρόνο τους, τα ταλέντα και την ενέργεια τους και να κάνουν τη διαφορά στη κοινωνία. Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την εκτίμηση για την ποσοτικοποίηση της τεράστιας αξίας που παρέχουν οι εθελοντές τους».²

Αν και πολλοί άνθρωποι δεν το γνωρίζουν, οι ΜΚΟ είναι μια τεράστια συμβολή στην αμερικανική οικονομία. Παρέχουν το 5,5% του συνόλου του ΑΕΠ της χώρας ή αλλιώς 805 δισεκατομμύρια δολάρια την αξία της παραγωγής. Για το 2013 η οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας έχει υπολογιστεί σε \$22.55. Στον παρακάτω πίνακα μπορούμε να δούμε την προσαρμογή του εθελοντικού ωρομισθίου ανά πολιτεία.

Πίνακας 2.3 Η Τιμή της Εθελοντικής Εργατοώρας ανά Πολιτεία (USA)

State Values for Volunteer Time			
Value of a Volunteer Hour, by State: 2013			
Alabama: \$20.50	Illinois: \$24.08	Montana: \$19.64	Rhode Island: \$23.53
Alaska: \$26.50	Indiana: \$21.56	Nebraska: \$20.13	South Carolina: \$20.15
Arizona: \$22.52	Iowa: \$20.93	Nevada: \$19.05	South Dakota: \$19.04
Arkansas: \$18.93	Kansas: \$20.88	New Hampshire: \$22.86	Tennessee: \$20.13
California: \$26.34	Kentucky: \$19.68	New Jersey: \$25.33	Texas: \$23.40
Colorado: \$25.10	Louisiana: \$22.13	New Mexico: \$19.77	Utah: \$22.65
Connecticut: \$26.43	Maine: \$20.10	New York: \$26.45	Vermont: \$21.65
Delaware: \$20.29	Maryland: \$25.43	North Carolina: \$21.04	Virginia: \$24.49
D.C.: \$38.69	Massachusetts: \$27.00	North Dakota: \$23.92	Washington: \$26.72
Florida: \$21.24	Michigan: \$22.13	Ohio: \$21.40	West Virginia: \$19.76
Georgia: \$22.25	Minnesota: \$24.31	Oklahoma: \$20.88	Wisconsin: \$21.78
Hawaii: \$22.16	Mississippi: \$19.35	Oregon: \$21.35	Wyoming: \$23.16
Idaho: \$19.92	Missouri: \$21.17	Pennsylvania: \$21.94	

Η αξία του χρόνου των εθελοντών ανά πολιτεία βασίζεται στις ωριαίες αποδοχές(κατά προσέγγιση από τις ετήσιες αξίες) του συνόλου της παραγωγής και στο μέσο όρο του ωρομισθίου των ανειδίκευτων εργατών σε ιδιωτικές επιχειρήσεις (με βάση τα ετήσιους

² https://www.independentsector.org/volunteer_time

μισθούς όπως παρουσιάζονται από την Στατιστική Υπηρεσία για την Εργασία/ Bureau of Labor Statistics). Ο ανεξάρτητος τομέας χρησιμοποιεί τους παραπάνω δείκτες για να υπολογίσει τις πολιτειακές αξίες με προσάυξηση 12% ώστε να υπολογιστούν οι πρόσθετες παροχές.

Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις χρησιμοποιούν την αξία του χρόνου των εθελοντών για παρουσιάσουν το ποσό της κοινοτικής στήριξης που ένας οργανισμός λαμβάνει από τους εθελοντές και εν γένει από την κοινότητα.

Σύμφωνα με το Διοικητικό Συμβούλιο Προτύπων Χρηματοοικονομικής Λογιστικής (FASB), η αξία των εθελοντικών υπηρεσιών μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στις οικονομικές καταστάσεις - συμπεριλαμβανομένων των δηλώσεων για εσωτερικούς και εξωτερικούς σκοπούς, για προτάσεις επιχορήγησης, καθώς και τις ετήσιες εκθέσεις .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

CASE STUDY: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΤΟΝ ΜΚΟ ‘ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ’

3.1 Εισαγωγή

Το Χαμόγελο του Παιδιού είναι ένας ΜΚΟ ο οποίος έχει Πανελλαδική και Διεθνή δράση. Ο Οργανισμός ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1996 και σύμφωνα με το Καταστατικό που κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Αθηνών, σκοπός του είναι η κατοχύρωση, προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών που μένουν στον ελλαδικό χώρο, ανεξάρτητα από υπηκοότητα και καταγωγή.

Πάνω από 18 χρόνια συνεχούς εργασίας στην Ελλάδα, η οργάνωση έχει αναπτύξει σημαντική τεχνογνωσία στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, μοιράζεται σημαντικά τις γνώσεις του και τις βέλτιστες πρακτικές με τους διεθνείς οργανισμούς και δίκτυα και συντονίζει σημαντικά έργα σε διαφορετικές περιοχές του τομέα της προστασίας των παιδιών.

«Το Χαμόγελο του Παιδιού» απολαμβάνει σήμερα τον Ειδικό Συμβουλευτικό Καθεστώς στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών, περιλαμβάνεται στο UNODC βάση δεδομένων των ΜΚΟ και συμμετέχει ως μέλος στο Διεθνές Κέντρο Αγνοουμένων και Κακοποιημένα Παιδιά (ICMEC), στο Missing Children Europe (MCE), Eurochild, Child Helpline International (CHI) και στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία για τα Παιδιά του Δρόμου (EFSC).

Οι υπηρεσίες του οργανισμού είναι:

- Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή SOS 1056 για τα Παιδιά
- Πανελλήνιο Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Επέμβασης
- Ευρωπαϊκή Γραμμή για τα Εξαφανισμένα παιδιά 116000
- Συντονισμός και λειτουργία Amber Alert Hellas

- 11 Σπίτια για Παιδιά θύματα κάθε μορφής κακοποίησης
- 3 Σπίτια Ημερήσιας Φροντίδας
- Πανελλαδική κάλυψη σοβαρών αιτημάτων για παιδιά με προβλήματα Υγείας
- Πανελλαδική κάλυψη οικογενειών με προβλήματα διαβίωσης μέσω 9 Κέντρων Στήριξης
- Καθημερινή Υποστήριξη νοσηλευόμενων παιδιών στα Νοσοκομεία Αθήνας, Θεσσαλονίκης & Πάτρας
- Διακομιδές νεογνών και παιδιών πανελλαδικά μέσω Εξειδικευμένων Κινητών
- Ιατρικών Μονάδων (Κινητές Μονάδες Εντατικής Θεραπείας Νεογνών)
- Προληπτικές εξετάσεις χιλιάδων παιδιών πανελλαδικά μέσω του 1 Κινητού Πολυιατρείου «ΠΠΟΚΡΑΤΗΣ» και 2 Κινητών Μονάδων
- Παρεμβάσεις στα σχολεία πανελλαδικά μέσω Ομάδας Ψυχολόγων και Κοινωνικών Λειτουργών και άμεσα μέσω της 1^{ης} Κινητής Μονάδας Εκπαίδευσης & Τεχνολογίας «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»
- Παροχή άμεσης Υποστήριξης μέσω Κινητών Μονάδων Ψυχολογικής Υποστήριξης
- Ενεργή συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς. Ενδεικτικά: Ηνωμένα Έθνη, Διεθνές Κέντρο για τα Εξαφανισμένα και υπό Εκμετάλλευση παιδιά, Συντονισμός Κέντρου Νοτιοανατολικής Ευρώπης για τα Εξαφανισμένα και υπό Εκμετάλλευση παιδιά
- Προεδρία Δ.Σ. Ευρωπαϊκού Δικτύου κατά του Σχολικού Εκφοβισμού
- Σημαντικές διεθνείς πρωτοβουλίες και δράσεις ενάντια στο φαινόμενο της Εμπορίας Παιδιών (Child Trafficking).
- Κινητού Εργαστηρίου Ενημέρωσης

3.2 Κοστολογώντας την οικονομική αξία των εθελοντών στον ΜΚΟ «Το Χαμόγελο του Παιδιού»

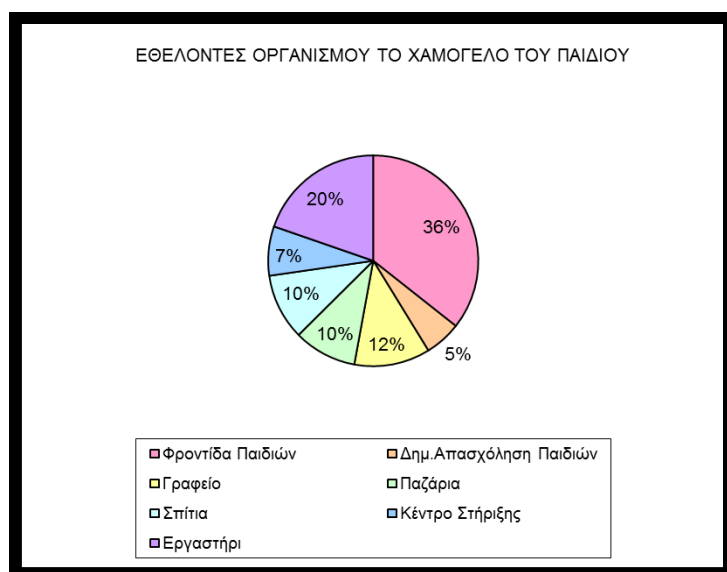
Για να μπορέσουμε να υπολογίσουμε την οικονομική αξία της εργασίας των εθελοντών στο συγκεκριμένο οργανισμό θα χρησιμοποιήσουμε το κόστος ενός εργαζόμενου που θα αναγκαζόταν να διαθέσει ο οργανισμός για να αναλάβει την εργασία που προσφέρουν οι εθελοντές δωρεάν όπως προκύπτει από τη μέθοδο του «κόστους αντικατάστασης».

Για το σκοπό αυτό, έχουμε χρησιμοποιήσει τους κατώτατους μισθούς όπως προκύπτουν από το Υπουργείο εργασίας και τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας σε αντιστοιχεία με τα στοιχεία που μας διέθεσε ο Οργανισμός για το έτος 2013 όσον αφορά τις ώρες και τον αριθμό των εθελοντών που αξιοποιήθηκαν στις δράσεις του.

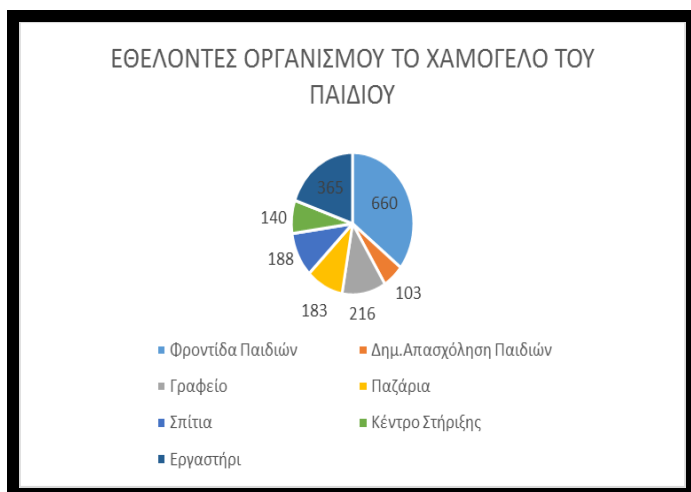
Οι εθελοντές του οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού» για το έτος 2013

Σύμφωνα με τα δεδομένα που μας διέθεσε ο οργανισμός το 2013 οι 1855 εθελοντές προσέφεραν 51999 ώρες εθελοντικής εργασίας στις διάφορες δράσεις του οργανισμού. Οι υπηρεσίες στις οποίες απασχολήθηκαν οι εθελοντές παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακα πίνακες.

Πίνακας 3.1 Ποσοστιαία Κατανομή Εθελοντών Ανά Υπηρεσία

Πίνακας 3.2 Αριθμός Εθελοντών για το έτος 2013

Όμως για να μπορέσουμε να αποτιμήσουμε σωστά την οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας στον συγκεκριμένο οργανισμό θα πρέπει να γνωρίζουμε και τις ώρες που αφιέρωσαν μεμονομένα οι εθελοντές σε κάθε δράση. Έχοντας υπόψη την πολυπλοκότητα του συστήματος και ότι κάποια άτομα διατίθενται για να καλύψουν τις ανάγκες πολλών θέσεων ζητήσαμε από τον Οργανισμό να μας διαθέσει στοιχεία όσο γίνεται πιο απόλυτα σε σχέση με την παροχή των ωρών των εθελοντών σε μεμονομένες δράσεις, αυτή η τεχνική οδηγεί στην απώλεια πολλών εργασιών καθώς αποκλύονται οι θέσεις εργασίας που απασχολήθουν εθελοντές που η θέση εργασίας τους είναι σε κάποια άλλη δράση. Δηλαδή η ώρες ενός εθελοντή που βοηθάει στη διδασκαλία παιδιών θα προσμετρηθούν στη αποτίμηση των ωρών διδακτικού προσωπικού όμως θα χαθούν οι ώρες που ο ίδιος ο εθελοντής διέθεσε βοηθώντας σε ένα παζάρι καθώς αυτό δεν είναι ο μόνιμος τομέας απασχόλησης του.

Χρησιμοποιώντας τις μεθόδους του Voluntary Action Directorate μπορούμε να υπολογίσουμε την οικονομική αξία των εθελοντών του οργανισμού.

$$51999 \text{ ώρες τον χρόνο} / 2037 = 25.5272459499$$

$$26 \text{ εργαζόμενοι} * 5203 \text{ μέσο κατώτατο ημερομίσθιο} = 189280 \text{ ευρώ.}$$

Οπότε το Χαμόγελο του Παιδιού θα έπρεπε να προσλάβει άλλους 26 εργαζόμενους για να καλείψει τις ετήσιες ανάγκες του οργανισμού ή διαφορετικά να προσθέσει στον

³ Πηγή: ΙΚΑ «Κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων από 14/2/2012», Το με αριθμ. πρωτ. Α41/1/25.7.2011 Γενικό Έγγραφο

προυπολογισμό του το έξοδο των 189280 ευρώ ετησίως για να καλυφθούν οι θέσεις εργασίας που προσφέρουν οι 1855 εθελοντές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Συμπεράσματα

Η εργασία αυτή επιβεβαιώνει ότι η εθελοντική δράση ανά τον κόσμο έχει σημαντικό αντίκτυπο, λαμβάνοντας υπόψη την πολυμορφία που παρουσιάζει και τις διαφορετικές εκφάνσεις της ανά την υφήλιο. Παρόλαυτα, είναι ακόμα σε πολύ πρώιμο στάδιο και παρουσιάζονται τρομερές προκλήσεις στην αναγνώριση και ταυτοποίηση της.

Λόγω του ότι οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται είναι ιδιαίτερα μεταβλητοί, είδαμε πως ακόμα και στην αναγνώριση του ίδιου του φαινομένου υπάρχουν δυσκολίες. Παρόλαυτα με απλές μεθόδους γίνεται πραγματικότητα μια πρώτη προσπάθεια ποσοτικοποίησης και μέτρησης την οικονομικής αξίας την εθελοντικής ώρας που από τα μεγέθη που αποκαλύπτονται σημειώνεται η τρομερή δύναμη που έχει η εθελοντική δράση τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Πρέπει όμως, να υιοθετηθούν συγκεκριμένα πεδία της μέτρησης της εθελοντικής εργασίας. Οι τομεακές προσεγγίσεις για την συμμετοχή στον εθελοντισμό, από τις κυβέρνησεις, την κοινωνία των πολιτών και τις επιχειρήσεις είναι πρακτικά με το να διασφαλίζονται και να παρουσιάζονται τα οφέλη του εθελοντισμού σε εθνικό επίπεδο.

Ωστόσο, ένας δημόσιος οργανισμός θα πρέπει να είναι ο μόνος υπεύθυνος για το συντονισμό της μέτρησης του εθελοντισμού σε μια χώρα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, αυτά τα ιδρύματα συντονισμού, μαζί με εθνικούς, περιφερειακούς και παγκόσμιους συμμετέχοντες θα πρέπει να συμφωνήσουν σε μια πρότυπη μεθοδολογία για τη ποσοτικοποίηση και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τους εθελοντές και του εθελοντισμού, κατάλληλη για χρήση σε μια συγκριτική διακρατική ανάλυση.

Εφόσον οι εθελοντικές οργανώσεις έχουν μια βασική κοινή πρακτική για τη συλλογή δεδομένων για τη μέτρηση της εθελοντικής εργασίας, θα πρέπει να υπάρχουν διεθνώς συμφωνημένες πρακτικές για την εξασφάλιση αξιόπιστων βάσεων δεδομένων. Παρομοίως, υπάρχει ανάγκη για εγκεκριμένες μεθόδους που θα προσδίδουν ακριβή οικονομική αξία στον εθελοντισμό. Πρέπει να δημιουργηθούν πηγές χρηματοδότησης που θα ενθαρρύνουν

την έρευνα προκειμένου να δομηθεί εγκεκριμένη βάση τεχνικών και μεθόδων. Οι χώρες θα πρέπει να ενθαρύνονται να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους στις διακνερνητικές συμφωνίες σε σχέση με την προώθηση και τη υποστήριξη της αξιολόγησης της οικονομικής αξίας του εθελοντισμού. Άλλωστε, έχει αποδειχθεί ότι υπολογίζοντας την συμβολή του εθελοντισμού με οικονομικούς όρους αντιπροσωπεύει μόνο ένα κομμάτι των ωφελών που ο εθελοντισμός προσφέρει στις κοινότητες και τις κοινωνίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ ΜΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πεντακόσιες είκοσι οκτώ (528) Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) είναι καταγεγραμμένες στο μητρώο της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΥΔΑΣ) του υπουργείου Εξωτερικών.:

Ινστιτούτο Στρατηγικών & Αναπτυξιακών Μελετών – Ανδρέας Παπανδρέου

Διεθνές Κέντρο Αποναρκοθέτησης

Ελληνικό Καραβάνι Αλληλεγγύης

Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης

Ιδρυμα Τζένη Καρέζη

Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Μπόμπολα-Δημητρίου-Παπαγεωργίου»

Πανελλήνια Ένωση Νέων και Ασκούμ. Δικηγόρων

Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυριών Κομοτηνής

Θεάτρου Ανάβασις

Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων Α Με Α «Το Εργαστήρι»

Πολιτιστικός Οργανισμός «Οι Δρόμοι της Ελιάς»

Ταμείον Θράκης

Κοινωνική Αλληλεγγύη ΜΚΟ Ανθρωπ. Βοήθειας

Κέντρο Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Ανάπτυξη

Κύκλος της Πάτμου

Δίκτυο Μεσόγειος SOS

Μηχανικοί Χωρίς Σύνορα – Ελληνικό

Τμήμα

Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου / Ευρωπαϊκός

Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου

Κέντρο Ανάπτυξης & Εκπαίδ. Ευρ. Προοπτική

Ελληνικός Σύνδεσμος για τη Διεθνή Ανάπτυξη

Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλ. Ερευνών

Βιωσιμότητα, Ένωση για το Περιβάλλον, την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό

Φαρμακοποιοί του Κόσμου
Ελληνική Ομάδα Διάσωσης
Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού
Βαλκανική Ένωση Φιλίας
Οικολογική Ένωση Εβρου
Διεθνής Ανθρωπ. Οργαν. Ορθόδοξων Χριστιανών
Αλληλεγγύη των Λαών
Κέντρο Έρευνας & Δράσης για την Ειρήνη
Βαλκανική Εταιρεία Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης
Άμεση Επέμβαση για την Προστασία Αγριας Φύσης
Εταιρεία Συλλογικής Υποστήριξης κατά του AIDS
Γιατροί Χωρίς Σύνορα – Ελληνικό Τμήμα
Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης
Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου
Κέντρο Τέχνης και Ψυχοθεραπείας
Ινστιτούτο Διαβαλκανικών Σχέσεων
Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής Εξωτερικής Πολιτικής
Ινστιτούτο Αειφορικής Ανάπτυξης και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων
Γιατροί του Κόσμου – Ελληνική Αντιπροσωπεία
Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Δημ. Αλληλεγγύης
Δίκτυο Εθελοντικών Οργανώσεων Μαγνησίας
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ενημέρωσης Υποστήριξης Ανάπτυξης του Τρίτου Κόσμου και των Αναπτυσσόμενων χωρών «Μέγας Αλέξανδρος»
Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
Ένωση για τον Πολιτισμό και την Ανάπτυξη – Πολίτες του Κόσμου
ΑΡΤ Ελλάς
Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη
Χερσόνησος του Αίμου

Νέα Οικολογία

Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία – Αλληλεγγύη

Ελληνες Εθελοντές

Ελληνική Δράση Αφρικής

Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας – Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων Υγρότοπων

Οι φίλοι της Αφρικής

Κέντρο Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Μεσογείου για το Περιβάλλον

Αρχιπέλαγος – Περιβάλλον και Ανάπτυξη

Γέφυρες Φιλίας – Ινστ. Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής

Διαβαλκανική Επιτροπή για Συνεργασία στην Παιδεία και στον Πολιτισμό

Γεωτεχνικοί Ελλάδας Χωρίς Σύνορα

Ελληνικό Κέντρο Περίθαλψης Αγριων Ζώων

Βαλκανική Περιβαλλοντική Ενωση

Εταιρεία Ελληνοσερβικής Φιλίας

Ιδρυμα Μεσογειακής Συνεργασίας

Ευδηλος – Εταιρεία Περιβαλλοντικών Εφαρμογών

Οικολογική Κίνηση Δράμας

Νοτιοανατολική Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για Ανάπτυξη και Συνεργασία

Ανθρωπιστική Αμυνα

Ελληνική Επιτροπή ΜΚΟ για την Ανάπτυξη

Συμβούλιο Ελληνοτουρκικής Επιχ. Συνεργασίας

Διορθόδοξος Σύνδεσμος «Ο Απόστολος Παύλος»

Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη

Εταιρεία Προστασίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Αγριας Ζωής

Αναπτυξιακή Συνεργασία & Αλληλεγγύη

Ενωση Πολιτών Θεσσαλονίκης για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό

Κέντρο Ερευνών για τη Μεσογειακή Συνεργασία

Ιδρυμα Ελληνορωσικής Συνεργασίας

Ανοιχτοί Ορίζοντες
Forum των Δελφών
Οικολογική Κίνηση Ν. Θεσσαλονίκης
Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία»
Ιδρυμα για το Παιδί και την Οικογένεια
Σώστε τα Παιδιά
Ινστιτούτο Ελληνική Αλιευτική Εταιρεία
Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Μαγνησίας
Actionaid Ελλάς
Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών και Σπουδών «Ιωάννης Καποδίστριας»
Διεθνές Αναπτυξιακό Κέντρο
Σύλλογος Υποστήριξης Ερευνών κατά της Λευχαιμίας και άλλων Παθήσεων
Εταιρία Διαβαλκανικής Συνεργασίας Γυναικών
Κέντρο Unesco για τις Γυναίκες και την Ειρήνη στις Βαλκανικές Χώρες
Σύνδεσμος Εταιρ. Διαβαλκανικής Συνεργ. Γυναικών
Κέντρο Επιμόρφωσης και Πληροφόρησης Γυναικών «Παναθηναϊκή»
Κέντρο Διεθνούς Αλληλεγγύης & Συνεργασίας
Σύνδεσμος Ελληνο-Αιγυπτιακής Φιλίας
Ιατρικό Κέντρο Αποκατ. Θυμάτων Βασανιστηρίων
«Χριστιανική Ελπίς» Ορθόδοξη Αδελφότητα
Οικολογική Ομάδα Σητείας
Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης
Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών
Κλίμακα – Φορέας Ανάπτυξης Ανθρώπινου και Κοινωνική Κεφαλαίου
Διεθνής Διαφάνεια – Ελλάς
Ελληνικό Κέντρο Ευρωπ. Μελετών και Ερευνών
Ελληνική Εταιρεία Περιβαλλοντικών Τεχνολόγων
Διεθνές Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Ερευνών «Ο Ιερός Χρυσόστομος»
Κέντρο Ερευνών Ρίζες

Κίνηση για την Ειρήνη τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Εθνική Ανεξαρτησία
Οργανισμός Πολιτιστικοί Ορίζοντες
Ελληνοπαναμαϊκή Πολιτιστική Ένωση της Ελλάδας
Ομίλος UNESCO νομού Πειραιώς & Νήσων
Επιχειρηματικό Γραφείο Οικονομικής Συνεργασίας στη ΝΑ Ευρώπη
Το Σπίτι του Παιδιού «Ο Άγιος Βασίλειος»
Κέντρο Ενημέρωσης και Προώθησης Κοινοτικών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
Διαβαλκανική Συνεργασία
Αντιγόνη – Κέντρο Πληροφόρησης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία
Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης
Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών Κακομεταχείρισης
Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή και Εκπαιδευτική
Εταιρία
Working for Europe Through Cultural and Anthropological Research and Education
Αναπτυξιακή Αλληλεγγύη
Δίκτυο για τη Δημοκρατία στη Ν.Α. Ευρώπη (ΔΙ.ΔΗ.ΝΕ)
Μεσόγειος – Ομοσπονδία
Ελληνική Εταιρία Στρατηγικών Μελετών
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
Δημοσιογράφοι Κοντά στα Σόνορα
Η Χάρτα του Ρήγα
Ομάδες Κοινωνικού Αποκλεισμού – Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης
Γιατροί Καρδιάς
Αστική Κοινωφελής Μη Κερδοσκοπική Εταιρία Εκθεσης – Πληροφορικής και Κοινωνικής Έρευνας
Εταιρία Περιφ. Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας
Σώμα Ελλήνων Προσκόπων
Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού
Οικουμενική Δελφική Ένωση

Διορθόδοξος Σύνδ. Αργολίδας «Οι Αγ. Ανάργυροι»
Διεθνές Δίκτυο Κέντρων Υδάτων – Περιβάλλοντος για τα Βαλκάνια
Κέντρο Διατήρησης Διεθνούς Πολιτ. Παράδοσης
Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Στρατηγικού Σχεδιασμού
Δημοσιογραφική Πρωτοβουλία για τη Διαβαλκανική και Παρευξείνια Συνεργασία
Οδυσσέας
Αειφορία για τον Άνθρωπο και το Περιβάλλον
Πανελλήνιο Κέντρο Οικολογικών Ερευνών
Κέντρο για την Ανάπτυξη στη Μεσόγειο
Σύνδεσμος Θεραπευτικής Ιππασίας Ελλάδας
Κέντρο Ερευνών για τις Γυναίκες της Μεσογείου
Ελληνοαλβανικός Σύνδεσμος Φιλίας «Σωκράτης»
Ευρωκινεζικό Κέντρο Ερευνας και Ανάπτυξης
Σύλλογος Προστασίας Περιβ. Αττικής «Η Προστασία»
Σόλων για τη Σύνθεση & τον Οικολογικό Πολιτισμό στον 21ο αιώνα
Διεθνές Σωματείο Α' Βοηθειών
Στρατηγικός Σχεδιασμός Χώρου και Προώθηση Δράσεων Πολιτισμού και Επικοινωνίας
Γολγοθάς
Νόμος + Φύση
Ενωση για τη Δημοκρατία στα Βαλκάνια
Αλληλεγγύη
Γυναίκα – Τέχνη Μεσόγειος
Ελληνική Εταιρεία Ερευνας, Συνεργασίας & Ανάπτυξης για τις Αναπτυσσόμενες Χώρες
Μεσογαία
Ελληνικό Κέντρο Προώθησης του Εθελοντισμού «anthropos.gr»
Μητροπολιτικό Δίκτυο Γυναικών Νομού Αττικής
Διεθνής Συνεργασία Για Την Ανάπτυξη
Βήμα Αναπτυξιακής Πρωτοβ. και Συνεργασίας

Ομιλος Ιννεργουήλ Γλυφάδας(247 Περιφέρεια του Διεθνούς Ιννεργουήλ)
Ιδρυμα Ορμυλία
Ευρωπαϊκό Ινστιτ. Διεθνούς Αναπτυξιακής Βοήθειας
Σύγχρονη Δελφική Αμφικτυονία
Αναστασία-Εταιρεία Διεθνούς Συνεργασίας
Σύνδεσμος Εταιρειών και Ε.Π.Ε.
Κέντρο Στήριξης Της Απασχόλησης & Επιχειρηματικότητας Των Γυναικών
Φόρουμ για την Υγεία και τις Πολιτικές Υγείας
Διεθνής Ανθρωπιστική Εκπαιδευτική και Αναπτυξιακή Μέριμνα
Ακαδημία Τηλεπικοινωνιών ΝΑ Ευρώπης
Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων
Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία-Αλληλεγγύη
Διεθνής Ανθρωπιστική Εκπαιδευτική και Αναπτυξιακή Συνεργασία
Μία Γη
Ομιλος Φύλων του Δάσους
Παγκόσμια Βοήθεια και Συνεργασία
Οικολογική και Πολιτιστική Εταιρεία Μουσικών, Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Θράκης
Κέντρο Μεσογειακού και Νησιωτικού Πολιτισμού
Πυθαγόρας – Κέντρο Ενίσχυσης Διεθνών Σχέσεων και Συνεργασιών
Πάροδος Αστική Εταιρεία
Asia Forum, Ευρω-Ασιατικό Κέντρο Οικονομικής και Κοινωνικής Συνεργασίας
Ομιλος UNESCO Αττικής-Αθήνα
Πατριαρχικόν Ιδρυμα Ορθοδόξου Ιεραποστολής Απω Ανατολής
Διεθνές Κέντρο για Συνεργασία και Επιμόρφωση
Οικολογικός Σύλλογος Προστασίας του Κορινθιακού Κόλπου «Οικόσυλκο»
Ελληνική Αναπτ. Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
Μεσόγειος 2002: Κέντρο για τον Πολιτισμό και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Ανθρωπιστική και Αναπτυξιακή Συνεργασία
Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων Παντείου Παν/μίου

Μεσογειακός Σύνδεσμος για την Προστασία των Θαλάσσιων Χελωνών
Κέντρο Επιχείρησης και Καινοτομίας Αττικής
European Association of People with Disabilities
Ιδρυμα Μεσογειακών Μελετών
Εταιρία Ανάπτυξης & Προόδου Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων
Δίκτυο Εμπειρογνομόνων Αθήνας
Ελληνική Εταιρία Μελέτης των Αναγκών και Προαγωγής των Ικανοτήτων των Ατόμων με Αναπηρία
Σύμβουλοι Υγείας Γυναικών
Ερευν.Πανεπ. Ινστ. Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού Πάντειου Πανεπιστημίου
Ιάσων – Εθελ. Οργάνωση Αειφορίας Περιβάλλοντος
Ελληνικός Οργανισμός Περιβάλλοντος
Κόσμος & Πολιτισμός
Ιδρυμα Αήδας, Νανάς και Σπύρου Δούκα
Ακαδημία Πολιτών
Φάρος Ελπίδας
Αρσις – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση – Κέντρο Συμπαράστασης Παιδιού και Οικογένειας
Ενεργή Ανθρωπιστική Συμμετοχή
Εταιρία Προώθησης Πολιτιστικών Ανταλλαγών, Εργων και Ανασυγκρότησης
Ελληνικό Κέντρο για τα Παιδικά Media
Διάλογος, Ινστιτούτο Μελέτης και Ερευνας για την Πολιτική, την Οικονομία και τον Πολιτισμό
Βαλκανική Κοινωνία Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
Πρωτοβουλία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικής Ανάπτυξης
Εταιρεία για το Περιβάλλον και την Αειφορία στη Γη
Κέντρο Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας
Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης
Αναγέννηση Βαλκάν
Συνέδρια – Πολιτιστικά – Εκθέσεις

Αναπτυξιακή Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία & Μη Κυβερνητική Οργάνωση Δήμου Ανατ. Μάνης

Επιστημονική Ινστιτούτο Ανθρώπινου Δυναμικού

Αναπτυξιακή Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία & Μη Κυβερνητική Οργάνωση Δήμου Κροκέων

Ανθρωπιστική & Ευρωπαϊκή Ανάπτυξη & Συνεργασία

Επιστημονική Πρωτοβουλία Έρευνα Διαπεριφερειακής Ανάπτυξης Νομαρχίας Λακωνίας & Συνεργασίας με τους Λαούς των Αναπτυσσόμενων Χωρών

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Επιτροπή Ερευνών

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη

Ινστιτούτο Διεθνούς Ανάπτυξης εν Ηπείρω

Εύξεινη Πόλη – Δίκτυο Τοπικών Αυτοδιοικήσεων για την Κοινωνική, Πολιτιστική, Τουριστική, Περιβαλλοντική και Αγροτική Ανάπτυξη

Ανοιχτή Αγκαλιά των Φίλων Κοινωνικής Παιδιατρικής & Ιατρικής

Ομηρικός Κόσμος – Μελέτη – Ανάπτυξη

Balkan and Eastern European Forum για την Διοικητική Μεταρρύθμιση, τον Εκσυγχρονισμό, το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό

«Euronem» Ευρωπαϊκό Οπτικοακουστικό Δίκτυο

Ένωση για την Βοήθεια και την Ανάπτυξη της Αφρικής και της Ασίας

Πολιτιστικό Τρίγωνο Πρεσπών

Μέριμνα Ζωής Μ.Κ.Ο

Λειτουργοί Υγείας της Αγάπης

Καθαρή Δύναμη Ανάπτυξης Μ.Κ.Ο

Ίδρυμα Υποστηρίξεως του Οικουμ. Πατριαρχείου

Το Χαμόγελο του Παιδιού

Εταιρία Διάσωσης Αρχείων Τύπου ΝΑ Ευρώπης

Σύλλογος Φίλων Παιδιών με Καρκίνο «Ελπίδα»

«Πορευθέντες» Διορθόδοξο Κέντρο

Ομιλος Unesco Σερρών

Προμηθέας

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Περιφερειακής και Διεθνούς Συνεργασίας

Act Up

Εταιρία Πολιτιστ. και Επιστημονικής Παρέμβασης
Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας ΝΑ Ευρώπης
Διεθνής Ένωση Αστυνομικών (ΔΕΑ)
Διαβαλκανικό Ινστ. Κοινων. Αρωγής Αστική Εταιρία
Ζωή-Ανάπτυξη-Δημιουργία ΜΚΕ
Μεσογειακό Κέντρο Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης
Θεωμαι Κέντρο Εκφρασης (Ευρωπαϊκό Σωματείο Λειτουργών Παραστατικών Τεχνών)
Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκτυο Ανάπτυξης (ΔΑΔΑ)
Ορίζοντες – Ανθρωπιστικές & Πολιτιστ. Δράσεις
Γυναίκες Ενάντια στην Εκμετάλλευση και Ανισότητα
Βιόσφαιρα
Πολιτιστική-Καλλιτεχνική Εταιρεία: Κρίκος
Culture Act
Ωγγύος Αναπτυξιακή μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
Σύλλογος Κοινωνικής, Ανθρωπιστικής και Πολιτιστικής Προσφοράς – Διακονία
Σαμαρεία
Ινστιτούτο Μελετών Περιβάλλοντος
Ελληνικός Ανθρωπιστικός Οργανισμός
Διεθνής Οργάνωση εναντίον των Ναρκωτικών & της Διακίνησής τους και υπέρ της
Αειφόρου Ανάπτυξης
Σύνδεσμος Ανθρωπιστικής Βοήθειας Αφρικής
Ένωση Συνοριακής Περιοχής «Εβρος»
Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων
Ελληνική Ανθρωπιστική Αντίληψη
Θέσις
Πολιτιστικό Αναπτυξιακό Κέντρο Θράκης
Νερό για τον Άνθρωπο και την Ειρήνη
Μπαχάι Κοινότητα Ελλάδος
Ευρωβαλκανικός Οργανισμός Γεωργίας και Αειφόρου Ανάπτυξης
Σύνδεσμος Ελλήνων Εθελοντών Συμβούλων

Συνεργάτες για Διεθνή Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη Βοήθειας ΑΜΚΕ

Ακμή Αναπτυξιακή

Ινστιτούτο Προληπτικής Περιβαλλοντολογικής και Εργασιακής Ιατρικής

Πανελλήνια Ένωση Ασυριών

Λευκό Χωριό – Πρότυπος Σύλλογος Πρόνοιας & Προστασίας Παιδιού

Παρατηρητήριο Μετα-νεωτερικών Τάσεων

Ελληνική Νομική Βοήθεια

Κέντρο Πολιτισμικού Διαλόγου «Κωστής Μοσκόφ»

Κεφαλληνιακή Εταιρεία Ελληνοσερβικής Φιλίας

Vox Humana – Ανθρώπινη Φωνή

Ακαδημία Δημητριάδος

Πράξις

Δίκτυο – Κοινωνικής Ενταξης- Ανθρωπιστικής Βοήθειας, Αλληλεγγύης και Ανάπτυξης με Προστασία για το Περιβάλλον

Εταιρεία Επικοινωνιακής και Πολιτικής Έρευνας

Κέντρο Εκπαιδευτικής & Κοιν. Υποστήριξης Αφρικής

Αναπτυξιακό Κέντρο Νεολαίας

Μηχανικοί του Κόσμου

Ηχώ Καρδιάς

Το Άλλο Πρόσωπο της Αιθιοπίας

Σύνδεσμος Εκπαιδευτικής Πρωτοβουλίας

Βαλκανική Δράση για τη Διεθνή Ανάπτυξη

Ένωση Ευρωπαίων Δημοσιογράφων

Εταιρεία Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου

Filia

Ευρωπαϊκό Περιβαλλοντικό Ινστιτούτο Πολιτικής και Δικαίου

Διεθνές Ινστιτούτο Αλληλεγγύης – Αστική Εταιρεία

Μακεδονία – Αναπτυξιακή Οργάνωση

Δάσκαλοι του Κόσμου

Κοινωνική Ανάπτυξη

Αναπτυξιακή Προώθηση
Ευρωπαϊκό Κέντρο Καινοτόμων Ανάπτυξης Ερευνών και Μελετών
Ανοικτή Ευρώπη Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
Αναπτυξιακοί Ορίζοντες
Ελληνικό Κέντρο Ανάπτυξης και Καινοτομίας
Παγκόσμια Δράση
Θέμα 117Α Λεσχών Λαιον Νοτίου Ελλάδος
Ελληνική Ένωση Συγκριτικού Δημόσιου Δικαίου
Μονοπάτια της Ανατολής
Ελληνική Αναπτυξιακή Πρωτοβουλία Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία
Διεθνές Δίκτυο Εμπειρογνομόνων «E-Conet»
T.A.S.C. Στοχευμένη Δράση για την Υποστήριξη και τη Συνεργασία
Ιατρική Παρέμβαση
Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας
Το Σπίτι της Αλληλεγγύης
Πολίτες για το Μέλλον
«ΘΟΑΣ» Εταιρεία για την Προώθηση των Τεχνών και του Πολιτισμού
Ανθρωποι Αγάπης
«Αργώ» Διεθνής Αρωγή και Στρατηγική Ανάπτυξη
Σωματείο Ανθρώπινης Συμπαράστασης & Βοήθειας
Καρίτας Αθήνας
Magna Europa
Βαλκανική Αμφικτυονία – Σύνδεσμος Νέων Βαλκανικών Χωρών
Ομίλος Παγκόσμιας Διακυβέρνησης
Πνοή
Σωματείο Εθελοντών Αιμοδοτών Ν. Ροδόπης
Περιβαλλοντικός Οργανισμός Αθηνών
Δίκτυο Δράσης
Βήμα Αναπτυξιακής Βοήθειας

Εταιρεία Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Ανθρωπιστικής Αλληλεγγύης
Εθελοντική Οργάνωση Αειφορίας Περιβάλλοντος
Μάνα Γη – Ινστιτούτο για την Προώθηση Νέων Πολιτικών για την Υπαιθρο
Επιστημονικός Σύνδεσμος Ελλήνων Ρομ
Euronet – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομόνων και Τεχνομεσιτείας
Ελληνικό Διασωστικό Σώμα
Νέα Πορεία Φροντίδας Ανηλίκων και Νεαρών Παραβατών Αστική Μη Κερδοσκοπική
Εταιρία
Τηλεδασμός Αστική Εταιρία
Διεθνής Εταιρία Στήριξης Οικογένειας
Ινστιτούτο Ερευνών, Εφαρμογών και Αλληλεγγύης
Κέντρο Μελετών των Οικονομικών Κρίσεων και της Διεθνούς Ασφάλειας
Οικουμενικότης
Η Εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτική Εταιρία (Κοινοφελές Σωματείο Ιδιωτικού Δικαίου)
Πρωτοβουλία Υγεία και Γυναίκα
Μεσογειακή Εταιρία για την Ανάπτυξη του Αειφόρου Τουρισμού
Ελληνικό Δίκτυο Αλληλεγγύης
Πολύτροπο
Ινστιτούτο Μελέτης Θεσμών
Ινστιτούτο Ερευνών και Πολιτικής Στρατηγικής για την Ανάπτυξη και τη Διακυβέρνηση
Ελληνικό Ινστιτούτο Επικοινωνίας Λίντερσιπ
Ομιλος UNESCO για τον Πολιτισμό της Ειρήνης
Κίων
Αστική Εταιρία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα «Eurorelief Hellas»
Ελλάδα για τον Κόσμο
Πολιτεία Ανθρώπινης Αλληλεγγύης
Ομιλος UNESCO Δωδεκανήσου
Ανθρώπινη Διάσταση
Ελληνική Παιδιατρική και Κοινωνική Βοήθεια
Εταιρία Παιδαγωγικών Επιστημόνων Κομοτηνής

Παγκόσμιο Συμβούλιο Ποντιακού Ελληνισμού
Εταιρεία για την Ανάπτυξη και τη Δημιουργική Απασχόληση του Παιδιού
Ίδρυμα Μελετών και Αλληλεγγύης
Ελληνικό Κέντρο Προαγωγής Κοινωνικής και Ψυχικής Υγείας – Πορεία
Πολιτιστική και Φιλανθρωπική Εταιρεία Κέντρο Βοήθειας των Αρμενίων «Ρούπεν και Νέβαρτ Καλφαγιάν»
Δίκτυο Αλληλ. για την Πρόοδο και την Ανάπτυξη
Διαβούλευση – Ινστιτούτο Μελέτης και Έρευνας για την Πολιτική, την Οικονομία, και τον Πολιτισμό
Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών και Μελετών
Εταιρεία για την Ανεξιθρησκεία, την Ευημερία και την Ανάπτυξη των Λαών
Αρωγή
Ινστιτούτο Διαπολιτισμικής Συνεργασίας
Εταιρία Μελέτης & Καταγραφής Απόδ. Ελληνισμού
Διεθνές Δίκτυο Κωνσταντινουπολιτών
Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης
Σύλλογος Φίλων Ορθοδόξου Ιεραποστολής Πατριαρχείου Αλεξάνδρειας
Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
Activas Humanitas
Εύξεινος Λέσχη Φλώρινας
Praksis Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας
Fair Trade Hellas
Ελληνικό Κέντρο Έρευνας, Εκπαίδευσης, Επιχειρηματικότητας, Επικοινωνίας, Πολιτισμού, Προώθησης της Απασχόλησης και Ανάπτυξης
Εγνοια
Ινστιτούτο Αστυνομικών Μελετών Επιμόρφωσης και Τεκμηρίωσης
Artopos
«Καλλιστώ» Περιβαλλοντική Οργάνωση για την Αγρια Ζωή και τη Φύση
Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία για τη Διάσωση και την Προαγωγή της Νομικής Επιστήμης

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Σχέσεων και Συνεργασίας
Ηλιος – Μη Κερδοσκοπική Εταιρία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Γιουροτέινινγκ
Ινστιτούτο Ομάδα για τον Κόσμο Περιβαλλοντική Συμμαχία 2004+
Ψυχασπίς
Εταιρεία Πολιτιστικών και Παραγωγικών Έργων Ανταλλαγών και Τεχνογνωσίας
Υγεία και Ανάπτυξη
Διεθνές Ινστιτούτο Διαβαλκανικής Συνεργασίας «Ρήγας Βελεστινλής»
Οικουμενική
Ινστιτούτο Έρευνας, Διάσωσης και Προβολής Πνευματικών και Πολιτιστικών
Παραδόσεων Άγιος Μάξιμος ο Γραικός
Κέντρο Έρευνας και Φροντίδας για την Ιμβρο
Ελληνική Ακαδημία Διεθνούς και Ελληνικής Μοντέρνας και Σύγχρονης Τέχνης
Κλαμπ 21 (Εγρήγορση) ΜΚΟ
Τουριστικός και Αναπτυξιακός Όμιλος Χαλκιδικής
Αειφόρος Ανθρωπιστική Δράση
Εθελοντικό Σώμα Ελλήνων Πυροσβεστών Αναδασωτών
Global Action Now International
Δράσεις Αλληλεγγύης στη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια για Ανάπτυξη και Συνεργασία
Ευρωπαϊκό Φόρουμ Εθελοντικών Οργανώσεων
Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου
Δράση για τον Άνθρωπο
Αστική Εταιρία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα Π.Ε. Μελέτης – Προστασίας –
Ανάδειξης Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Καβάλας
Ελληνικό Κέντρο Μελισσοθεραπείας
Πρωτοβουλία Γονέων Παιδιών με Εξωσωματική Γονιμοποίηση
Ελληνική Λέσχη του Βιβλίου
ΙνστιτούτόΊασμος
Ευρωπαϊκό Κέντρο Κινουμένων Σχεδίων
Διεθνές Ινστιτούτο Τουρισμού, Πολιτισμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Ομιλος UNESCO Δ. Αμαρουσίου Περιφ. Αττικής
Αστική Εταιρία Βιοτεχνολογίας, Βιοεπιστημών και Πολιτισμού
Ευρωπαϊκός Ομιλος Παρέμβασης Πολιτών
Ελληνο-ορθόδοξη Οργάνωση για την Ανάπτυξη και την Αρωγή
Ιδρυμα Δράσης κατά του καρκίνου του μαστού
Εμμανουήλ Δυναμική Ζωής
Ελληνική Ομάδα Διάσωσης-παράρτημα Ν. Ροδόπης
Αποκάλυψη
Πυξίδα
Παμποντιακός Σύλλογος «Η Αργώ»
Ευρωπαϊκή Ένωση Φίλων Robert Schuman
Κέντρο Πολιτιστικών Ερευνών και Ανάπτυξης
«Ισότης» Κοινωνία της Πληροφορίας Ανοιχτή στις Ειδικές Ανάγκες
Βήμα Διπλωματών
Σύλλογος Φιλίας και Αλληλεγγύης και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων μεταξύ Ελλήνων και άλλων λαών
Βοτανικός Κήπος Δυτικής Μακεδονίας
Βαλκανική Προοπτική
Κέντρο Ανάπτυξης & Επιχειρηματικότητας
Ελληνική Εταιρεία Μελέτης των Αναγκών, προαγωγής των ικανοτήτων και αύξησης των δεξιοτήτων των ατόμων με προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών (χρήστες ουσιών, άτομα υπό απεξάρτηση, απεξαρτημένα, οροθετικοί, φυλακισμένοι)
Αναδραση
«Κοχλίας»: Ελληνική Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Διαφορετικότητας
Ερύμανθος
Εταιρεία Ψυχοκοιν. Ανάπτυξης & Ψυχοθεραπείας
Πεταλούδα Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία
Ενιαίος Φορέας Ποιότητας
Κιβωτός του Κόσμου
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών

Ροταριανός Ομιλος Αθήναι – Λυκαβηττός

Faire Planet

Ελληνες Ιατροί

Πολιτιστική Ακαδημία

Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά και Μουσεία

Ινστιτούτο Πολιτιστικής Εκπαίδευσης, Τουριστικής Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας

Πολιτισμικός διάυλος

Ελληνες Διασώστες

Ινστιτούτο Φιλοσοφικών Ερευνών

Οργανισμός για την Αυτοδιοίκηση, την Αειφόρο Ανάπτυξη και την Κοινωνική Αλληλεγγύη

Γυναίκες Χωρίς Σύνορα

Βαλκανικοί Τόποι

Ινστιτούτο Ανάπτυξης Πηλίου

Κοινωνία της Αλληλεγγύης

Δεσμός Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Δ. Μακεδονίας

Νεολαία Ηπείρου

Six Billions Αστική Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

Ρωμωσύνη, Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Ανθρώπινη Υποστήριξη, Human Sustainability

Ελληνικός Σύνδεσμος Οικογεν. Προγραμματισμού

Ιεραποστολικό Κέντρο – Διακονία Αγάπης Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Αλμυρού της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος και Αλμυρού

Διαπολιτιστική Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Ινστιτούτο Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας

Ιερό Ησυχαστήριο Ελληνορθόδοξου Αρχιεπισκοπής Ελλάδος Διασποράς

Ιδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

Ελληνική Εταιρεία Προγεννητικής Αγωγής

Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Σύλλογος Ορθόδοξου Ιεραποστολής «Ο Πρωτόκλειτος»

Κέντρο Πολιτισμού και Ανάπτυξης

Πράσινος Πλανήτης

Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων

Παγκόσμιος Ερευνητικός και Υλοποιητικός Οργανισμός Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Διεθνούς Ανθρωπιστικής Συνεργασίας

Γένεσις – Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Πνευματικό Κέντρο Πανηπειρωτικός Μουσικός Σύλλογος «Τσακάλωφ»

Φως της Αφρικής

Ελληνική Ομοσπονδία Νεανικών Επιχειρήσεων

Εταιρεία για το Παιδί και το Περιβάλλον

Πολιτιστικός – Μορφωτικός Σύλλογος ο Αεροπός

Άμεση Ελληνική Βοήθεια

Ελληνες Ναρκαλιευτές

Εκοσίτυ Αστ. Εταιρεία Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

Κύτταρο Εναλλακτικών Αναζητήσεων

Αλκμήνη

Euroscience Ελληνικό Παράρτημα

Αστική Εταιρεία Κοινωνικής και Πολιτιστικής Στήριξης Παλινοστούντων Ομογενών «Νόστος»

Αιγαίου Πολιτεία

Ελληνική Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης, Αποκατάστασης και Κοινωνικής Μέριμνας

A21 – Καταργώντας την αδικία στον 21ο αιώνα

Ευρωπαϊκή Κοινωνία, Πολιτική, Εκφραση, Θεσμοί

Ομιλος Εθελοντών κατά του Καρκίνου

Ιστορικό Ντοκιμαντέρ – Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

Σύλλογος Βοήθειας Παιδιών Αιθιοπίας

Διεθνές Ινστιτούτο Ψυχοκοινωνικής Ανάπτυξης

Εταιρεία Πολιτιστικής Ανάπτυξης «Ηλιος»

**Διεθνής Παρέμβαση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και την Ποιότητα Ζωής – Η Επόμενη
Μέρα**

Ιλισός

Study on Volunteering in the European Union
Country Report Greece

NATIONAL REPORT – GREECE

|G|H|K|

CONTENTS

1	GENERAL INFORMATION ABOUT VOLUNTEERING IN GREECE	1
1.1	History and contextual background.....	1
1.2	Definitions.....	1
1.3	Number and profile of volunteers.....	2
1.4	Number and types of organisations engaging volunteers.....	3
1.5	Main voluntary activities.....	6
2	INSTITUTIONAL FRAMEWORK	6
2.1	Main public bodies and other organisations involved in volunteering.....	6
2.2	Policies.....	8
2.3	Programmes.....	8
3	REGULATORY FRAMEWORK	10
3.1	General legal framework.....	10
3.2	Legal framework for individual volunteers.....	11
3.3	Legal framework for organisations engaging volunteers.....	12
3.4	Legal framework for profit-making organisations.....	13
3.5	Insurance and protection of volunteers.....	13
4	ECONOMIC DIMENSION OF VOLUNTEERING	14
4.1	Funding arrangements for volunteering.....	14
4.2	Economic value of volunteering.....	15
5	SOCIAL AND CULTURAL DIMENSION OF VOLUNTEERING	16
5.1	Key benefits for volunteers, the community and direct beneficiaries.....	16
5.2	Factors that motivate individuals to volunteer.....	16
6	VOLUNTEERING IN THE CONTEXT OF EDUCATION AND TRAINING	17
6.1	Recognition of volunteers' skills and competences within the national educational and training system.....	17
6.2	Education and training opportunities for volunteers.....	17
7	IMPACT OF EU POLICIES	17
8	CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR VOLUNTEERING	18
8.1	Challenges for volunteering.....	18
8.2	Opportunities for volunteering.....	19
	SOURCES	20

1 GENERAL INFORMATION ABOUT VOLUNTEERING IN GREECE

1.1 History and contextual background

The tradition of organised volunteering in Greece dates back to 1913 when the Guides were first established in the country. The Institution for disabled children (ΠΙΚΠΑ) was also established to address the needs of children during the World War I. However, the tradition of volunteering in Greece can be considered to be going further back in time, to the great

benefactors of the nation that was created in 1821. A history of bequests, mainly for cultural and educational initiatives started in the early 19th century, from the Greek region of Epirus which was the place of birth of many of the great Greek benefactors. Going back even further, the tradition of offer for the common good, can also be traced further back to the direct democracy of Athens in the 5th century BC, when citizens volunteered into key positions of public interest¹.

In general, however, volunteering in Greece cannot be characterised as a concept widely practiced in the Greek community. Historically, the characteristics that dominated Greek civil society were:

A strong intervention of the State and the Orthodox Church in the provision of social services;

Weak government support towards non-governmental organisations (NGOs); and

An individualist society dependent on strong family ties².

Family and networks of relatives have always created the basic framework of mutual aid, solidarity and cooperation in Greece. Traditionally, Greeks have learned to rely mostly on their families and not on the community. Greeks lack social trust, which is a prerequisite for the development of voluntary organisations³. This is made worse in the context of a strongly centralised state. As a consequence, volunteering has not been widely promoted or accepted in the Greek society.

In recent years, however, a new wave of volunteering has begun to unfold in Greece. This is due to a gradual but continuous transformation of the Greek society, especially during the past fifteen years. Interviews and literature attest to an increase in the number of non-profit and volunteer organisations being created, and an increase in the participation of citizens in voluntary activities. The level of participation in, and recognition of non-governmental organisations has increased significantly and this is reflected in some government initiatives to clarify the legislative and institutional framework of voluntary organisations.

1.2 Definitions

There is no generally recognised and officially established national definition of volunteering in Greece⁴.

However, Article 2 of the Charter of Social Responsibility of the Organisations of Civil Society in Greece, developed by the National Agency for Volunteering „Citizen in Deed“ (*Ergo Politon*) implies a definition of volunteering when it says that *“Every volunteering action serves aims of common good, is conscious and without self-interest, is made with a spirit of offering and support, always with the free will and decision of the volunteer and of the person receiving the offer of the volunteering activity... The volunteer ought to have a*

¹ Interview with Mr Chysafopoulos, Ergo Politon (National Organisation for Volunteering), 7 Sept. 2009.

² Association of Voluntary Service Organisations (AVSO) and the European Volunteer Centre (CEV), Legal Status of Volunteers: Country Report Greece, Brussels, 2003.

³ Alizioti, 2009 and interviews.

⁴ Interview with Mr Chysafopoulos, Ergo Politon (National Organisation for Volunteering), 7 Sept. 2009.

precise perception of the needs he is called to cover as well as of his own capacities". The voluntary organisations that have signed up to this Charter can be understood to have accepted this definition.

According to the Hellenic Federation of Non-Governmental Organisations, volunteering is defined as *"willing commitment of a person to work for a specific or unlimited period of time, for the greater good of society without pay"*⁵.

1.3 Number and profile of volunteers

There have been a number of studies attempting to record the number of volunteers but the national agency have decided to stop the effort to record the number of volunteers. Hence, only a very rough estimate is possible at the moment (see below). The national agency is now focusing on recording the number of volunteering organisations and maintains a continuously updated database for this reason.

Total number of volunteers

There is no systematic record or study of the total number of volunteers in Greece, hence there is no exact picture of the extent of volunteering in the country. The available data are partial and incomplete. One estimate from the National Agency for Volunteering (Citizen in Deed) places the total number of regular volunteers to about 30,000 to 32,000 persons. This excludes large scale volunteering for specific events of national importance, such as the Athens 2004 Olympics which attracted an outstanding number of volunteers. Hence, in addition to the 30,000-32,000 regular volunteers, there had been another 45,000 persons volunteering during the Athens 2004 Olympics and it is expected that 25,000 persons will volunteer during the Athens Special Olympics in 2011 (see the report on volunteering in sport in Greece for further details).

With the total population of Greece being close to 11 million persons during the 2001 census⁶, and assuming that the number of volunteers is approximately 32,000 persons, this represents 0.3% of the total population and approximately 0.5% of the adult population.

Trend

Interviewees from the National Agency for Volunteering believe that the number of volunteers has been increasing over the past few years. However, there is no evidence available to support or contradict this claim.

Gender

There is no data available on the number of volunteers by gender⁷.

Age groups

There is no data available on the number of volunteers by age group⁸.

Geographical spread of volunteering

Again, the geographical spread of volunteering in Greece has not been studied and no data is available in this respect. The opinion of the National Agency for Volunteering (Citizen in Deed) is that volunteering is usually concentrated around the larger urban centres of Greece, such as Athens, Thessaloniki, Patras etc. Volunteering in the sector of the environment is concentrated around localities where volunteering organisations operate

⁵ <http://www.ngofederation.gr>

⁶ Source: National Statistical Service (ESYE), total population during the last census of 2001 at 10,964,020 persons.

⁷ Desk research. The lack of data was confirmed during the interview with the National Agency for Volunteering (Ergo Politon).

⁸ Ibid.

around endangered species (e.g. the islands of Skiathos for seals, the island of Zakynthos for turtles etc.).

Education levels

There is no data available on the number of volunteers by level of education⁹.

Volunteer involvement by sectors

There is no data available on the number of volunteers by sector¹⁰.

Profile of volunteers by employment status

There is no data available on the profile of volunteers by employment status¹¹.

Time dedicated to volunteering

There are no estimates or calculations available on the total number of hours/days invested by volunteers in a year or month. The National Agency for Volunteering estimated unofficially that volunteers spend on average about 10 hours per week on voluntary activities. However, there is no evidence available to support or contradict this estimate.

1.4 Number and types of organisations engaging volunteers

No public or third sector body has so far compiled a complete catalogue of existing NGOs in Greece, hence, their exact number is currently not known. However, all the available (piecemeal) information has been outlined below.

One of the key functions of the National Agency for Volunteering Citizen in Deed (*Ergo Politon*), since it was established in 2005 has been to record the number of voluntary organisations operating in Greece, to record and update their contact details in a database created for this purpose and to contact these organisations periodically to check if they are still active and if the National Agency can support them in any way.

The database of the National Agency is continuously updated. In September 2009, the database contained 4 168 organisations. It should be noted that this number of over 4 000 organisations operating in Greece is not exhaustive but only includes those voluntary organisations that the National Agency has been able to contact and confirm that they are indeed operating. Beyond this figure of 4,000 organisations, the National Agency has at its disposal the contact details of further 3,000 to 4,000 voluntary organisations. The National Agency aims to contact these organisations in the coming months. Once the Agency confirms that these are indeed functioning, their details will be added in the database. The Agency estimates that the actual number of voluntary organisations operating in Greece is still much larger than that.

Apart from the above estimates by the National Agency for Volunteering, the Ministry of Health and Social Solidarity also maintains a register of voluntary organisations involved in the provision of health and social care services. The register was established in 2001 and currently contains the details of some 1,000 voluntary organisations. So far, the Ministry

has issued accreditation to 120 of these organisations, while the files of further 335 organisations are pending accreditation¹². The Ministry holds no data on the number of volunteers active in these organisations.

The Ministry of Foreign Affairs maintains a register of Greek voluntary organisations that are involved in offering international assistance and development aid. The Ministry does not have any data on the number of volunteers these organisations have at their disposal; they

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² Interview with Ministry of Social Solidarity.

are only able to provide data on the number of voluntary organisations that are included in their register and on whether this number has increased between 2000 and 2008.

The largest non-governmental organisations that operate in Greece and possess a strong structure are established in large urban centers and function as branches of international organisations, as Green Peace, Unicef, WWF and Actionaid.

Last but not least, the volunteering portal www.anthropos.gr also maintains a database of NGOs in a number of areas and up to date, more than 1,800 NGOs have registered their details on this online database.

Definition of voluntary organisations in Greece

The literature review has shown that voluntary organisations or the term NGO has not been defined in Greece and interviewees have confirmed this.

The internationally accepted definition of the term voluntary organisation refers to a non-profit NGO, in which the voluntary spirit rules, denoting that a NGO operates mostly by volunteer, unpaid labour offer, is also accepted in Greece.

Number of voluntary organisations and distribution per sector

According to the database¹³ of the National Agency for Volunteering, over a third of voluntary organisations are active in the culture sector (37%), followed by social solidarity (18%), health and social protection (12%) and the environment (12%). The lowest number of voluntary organisations seems to be involved in child protection¹⁴. These figures must however be treated with caution given the fact that these statistics only include registered voluntary organisations, and the actual number of voluntary organisations is expected to be much larger.

Table 1: Number of voluntary organisations by sector, 2009

Sector	Number of Voluntary Organisations
Health and Social Protection	512
Environment	506
Culture	1 541
Child Protection	45
Social Solidarity	761
Research, Education	243
People with disabilities	270
Human Rights	188
Development Action	102
TOTAL	4 168

Source: Citizen in Deed database, as at September 2009.

¹³ Database accessed on 7 September 2009.

¹⁴ It should be noted that the database is continuously updated and that the database does not contain voluntary sport organisations.

Trend

All interviewees estimate that the number of voluntary organisations has been increasing in Greece in the past decade. This anecdotal evidence from the interviews can be confirmed when we compare the number of voluntary organisations that were estimated to be

operating in Greece in 2000. A piece of newspaper research had estimated that some 3,000 NGOs were operating in Greece in 2000¹⁵. Comparing this with the (at least) 4,000 organisations registered in the database of the National Agency for Volunteering by the end of 2008, we note a definite upward trend in the number of organisations during the past decade.

Types of organisations engaging volunteers

A study carried out by National Agency for Volunteering on the legislative and fiscal framework for civil society organisations in Greece (2008), lists four types of entities within the non-profit sector that may benefit from volunteer activity:

1. Association (*Somatío*): this is one form of collective activity of at least 20 persons, operating towards a non-profit aim. The capital of the association is mainly membership fees from its members.
2. Civil Non-Profit Company (*Astiki Mi Kerdoskopiki Eteria - AMKE*): This is another form of collective action. Civil law does not specifically foresee this type of company. However, such a non-profit company is implied by the law, since companies may pursue any aim, hence also non-profit aims.
3. Foundation (*Idrima*): Foundations are a sum of property/inheritance/donation devoted to a certain goal, as per its Act of establishment. Foundations are not associations of individuals, hence Foundations have no members.
4. Collection Committee (*Eranos*): this can be an alliance of at least 5 persons (that includes legal or natural persons) whose aim is the collection of funds or objects to serve a specific aim of public benefit. A collection committee is different to a foundation in that it is an association of individuals and has an ephemeral, transitory aim.

A fifth type of entity that may be relying on volunteering is the Legal Entity of Public Right (*Nomiko Prosopo Dimosiou Dikaïou - N.Π.Δ.Δ.*), such as the church, chambers of commerce etc. For many of these entities, while their operational expenses are covered by the State, they have elected administrations. This gives rise to significant institutional problems, as regards their state or non-state character, which have not yet been resolved.

Lambrouopoulos refers to Afouxenidis et al (2003), who examine the largest organisations of those registered as NGOs in the database of the Greek Ministry of Foreign Affairs. The study conducted an in depth assessment of 211 organisations, the majority of which were active in environmental issues and social care. The study divided Greek NGOs into three main groups:

Organisations with the usual characteristics of Social Movement Organisations (SMOs) but regarded as anti-state or anti-government. These shared some similarities with the traditional pressure groups.

Organisations with specific characteristics based on voluntary work, where at least the majority of their staff were volunteers.

Organisations, which could be regarded to be connected to the wider public sector such as professional associations, charities, religious associations, etc.

¹⁵ Eleftherotipia Newspaper, Dossier on NGOs, issue 89, 2/12/2000.

1.5 Main voluntary activities

Anecdotal evidence from the interviews indicates that the activities that the volunteers undertake require both low and medium level skills. However, there are no studies or evidence on this aspect and voluntary activities are wide ranging, according to the area of operation of each NGO.

Three ad hoc examples from the interviews were that:

volunteers¹⁶ are mainly students, who offer secretarial support in conferences, make international contacts, and represent the NGO in conferences.

volunteers¹⁷ are trained psychologists who have recently graduated from University and assist on a helpline, after spending some time shadowing the paid staff working on the helpline.

volunteers¹⁸ are experienced professionals who apply their considerable organisational and networking skills to organising fundraising and promotional events.

2 INSTITUTIONAL FRAMEWORK

2.1 Main public bodies and other organisations involved in volunteering

Main public body responsible for volunteering

Citizen in Deed (*Ergo Politon*), the National Agency for Volunteering in Greece, was set up in 2005 and it is the main public body responsible for volunteering in Greece. The agency was created by Law 3390/2005 with the aim of promoting and embedding the ideal of volunteering in Greece.

Interviews with representatives of volunteering organisations however have indicated that Citizen in Deed has not yet earned the trust of voluntary organisations; it is felt that the organisation is too young and has not yet produced enough results to be considered a key player, even though it is institutionally intended to be the main body responsible for volunteering.

The main responsibilities of the National Agency for Volunteering (Citizen in Deed) include:

promoting regulatory reform;

providing training to NGOs for example on sponsorship and other pressing issues;

providing information/advice/support to voluntary organisations;

undertaking promoting and campaigning;

researching and evaluating developments in volunteering.

It should be noted that the agency is not responsible for providing funding to voluntary organisations but rather, it can offer mediation for sponsorship.

Other public bodies involved in volunteering

The picture concerning the public bodies involved in volunteering in Greece is again fragmented, with many Ministries involved in overseeing voluntary organisations in different sectors and maintaining different databases of such organisations. There are currently six

¹⁶ Interview with NGO Ekfrassi.

¹⁷ Interview with National Centre of Social Solidarity.

¹⁸ Interview with the Friends of the Byzantine Museum of Thessaloniki.

different Ministries involved in different sectors and relating to different organisations and voluntary activities.

Table 2: Public bodies involved in volunteering

Ministry	Involvement in volunteering
Ministry of Foreign Affairs	Has set criteria for what constitutes an NGO and maintains a register of voluntary organisations that meet these criteria.
Ministry of the Interior	Maintains register of Civil Protection organisations
Ministry of Public Works	Maintains register of certain voluntary organisations
Ministry of Health and Social Solidarity	Carries out the certification of non-profit organisations in the field of social care
Ministry of Culture and Sport	Oversees the functioning of Citizen in Deed and volunteering in sport
Ministry of Development	Oversees consumers' organisations

Organisations that promote volunteering, facilitate cooperation and exchange of information

A number of organisations promote volunteering in Greece.

The Hellenic Federation of Voluntary Non Governmental Organisations¹⁹ brings together 75 NGOs from a number of sectors. The federation was established in 1996 and has set as priorities the promotion of the idea of volunteering, the protection of human life and dignity, the protection of the environment and the inclusion of the less privileged members of society. The Federation represents a response to the need for coordinated action by NGOs in Greece. The idea that led to making the Federation a reality was that working in greater numbers for a common goal can promote the societal demands more efficiently and ensure a better operating level for voluntary organisations. The active members of the NGOs that compose this NGO federation are estimated to 12,000 persons²⁰.

The Greek Centre for the Promotion of Volunteering acts as a portal for volunteering (www.anthropos.gr). Created in 2005, the portal aims to be a reliable source for any subject related to the activities of Greek NGOs and volunteering in Greece. The portal itself is maintained thanks to the inputs from tens of volunteers. The portal search engine for NGOs contains 25 categories of organisations and alphabetical categorisation. The portal is updated daily and hosts information on international news, events, NGO needs in voluntary work, volunteering programs running at a given point in time, financing of programs that concern NGO, sponsorships, topics of legal interest regarding volunteering etc. It is stated on the portal itself, that approximately 100,000 persons visit the portal every month.

The Volunteer Organisations Movement is an informal union (not a legal entity) of over 50 international, national and local voluntary organisations, of which aim is the promotion of regular, committed volunteering. For the past 8 years, the Volunteer Organisation

¹⁹ For further info see: <http://www.ngofederation.gr>

²⁰ Alizioti, 2009.

Movement organises the Annual Fair for the Promotion of Volunteering, in Athens with the participation of volunteers from the whole country²¹.

Affiliation with European umbrella organisations/networks

Citizen in Deed, the National Agency for Volunteering is affiliated with the European Volunteer Centre (CEV).

2.2 Policies

Volunteering cannot be said to be a priority in the political agenda, however, the fact that the government created a National Agency for Volunteering in 2005, is considered to be a signal that the promotion of volunteering is rising as a priority in the political agenda.

National strategy/framework for volunteering

Currently, the national strategy regarding the promotion of volunteering is not expressed in a strategy document as such. However, a strategy can be considered to be expressed by the priorities that the National Agency for Volunteering has set for itself²². These broad goals are the promotion of the volunteering ideal and embedding this ideal. Another target is to make something of the surge of „volunteering for a national cause“ that took place during the Athens 2004 Olympics and to encourage volunteering on a more regular basis and not as a one-off experience during a big event.

National targets and reporting arrangements for volunteering

There are currently no national targets for volunteering²³ and there are no reporting arrangements for volunteering in place.

International policies

Although a national strategy for volunteering as such does not exist, the general direction of national initiatives is influenced by international policies and programmes. For example, the National Agency for Volunteering often refers to the UN international year on volunteering to push forward developments in the field of volunteering.

2.3 Programmes

Key national programmes that stimulate volunteering at national level

The General Secretariat for Youth is implementing specific volunteer programmes open to young Greeks between 18 and 30 years old. A major programme is the Volunteer programme of the Hellenic Post (ELTA), where young volunteers are given board, lodging and travel expenses to support the work of the Greek postal service during the summer holidays. The voluntary work takes place in popular tourist areas of Greece, mainly on the islands.

Furthermore, as mentioned earlier, the Greek Centre for the Promotion of Volunteering acts as a portal for volunteering (www.anthropos.gr). Created in 2005, the portal aims to be a reliable source for any subject related to the activities of Greek NGOs and volunteering in Greece. The portal is updated daily and hosts information on international news, events, NGO needs in voluntary work, voluntary programs running at a given point in time, financing of programs that concern NGOs, sponsorships, topics of legal interest regarding volunteering etc.

²¹ For further info see: <http://www.simetexo.gr>

²² Interview with National Agency for Volunteering Ergo Politon/Citizen in Deed.

²³ Ibid.

Programmes promoting/supporting volunteering at regional and local level

At regional or local level, there are a number of programmes supporting volunteering in the environmental sector, often for the conservation of endangered species, in particular of sea turtles, seals and bears.

There are also at least two programmes supporting voluntary medical support on islands and remote rural areas:

The volunteer programme „Medical Assistance for the Frontier Islands” is being implemented in cooperation with the Scientific Association of Medical Students of Greece. Under the programme, medical students do voluntary work as assistant medical personnel at hospitals and clinics of the Aegean and Ionian islands.

First-Aid and Emergency Medical Treatment: Under this programme, Ioannina University medical students provide voluntary work at the Regional Health Centres of Epirus.

Programmes promoting/supporting volunteering at transnational level

There are numerous NGO programmes promoting volunteering at transnational level. A very detailed list of initiatives abroad that are open to Greek volunteers, or Greek NGOs in need of volunteers from abroad, is provided through the volunteering portal www.anthropos.gr.

Regarding the mobility of volunteers²⁴, in the absence of any specific regulations, mobility requirements for volunteers follow the Greek State regulation for all foreign citizens:

Volunteers coming from an EU country may stay in Greece for three months with no visa required. For periods of longer than three months, volunteers they must obtain a residency permit.

Third country nationals residing legally in an EU country are allowed to stay in Greece without restriction and no visa is required. The volunteer who stays longer than three months needs to apply for a visa in the Greek consulate of the country of residence.

Rights of entry for third country nationals are subject to specific bi-lateral agreements. Again the incoming volunteer should apply for a visa in the Greek consulate of the country of residence, and would normally be issued a visa as a student or trainee.

²⁴ Association of Voluntary Service Organisations (AVSO) and the European Volunteer Centre (CEV), Legal Status of Volunteers: Country Report Greece, Brussels, 2003.

3 REGULATORY FRAMEWORK

3.1 General legal framework

Specific legal framework which exists with respect to volunteering

There is no specific legal framework for volunteers or for voluntary organisations in Greece²⁵.

In what concerns volunteers, since there is no specific legal framework to refer to, they do not benefit from any particular legal protection. In the absence of any specific law, the general regulations governing employment, residency, social and health benefits and mobility apply. Any legal conflicts that arise in relation to volunteers or their organisations are generally dealt with on a case-by-case basis.

In what concerns voluntary organisations, there is no reference to the voluntary character of organisations, neither in civil law, nor in tax law. Hence, there are no provisions regulating the relations of civil society organisations with their staff on the one hand, and with their members, on the other. As a result, serious problems emerge between paid staff and members carrying out voluntary activities to an organisation. Problem can arise from the way in which overtime is counted. For example, there are cases where paid Board members can be found together with volunteer board members on the same Board. Furthermore, paid and volunteer staff can be found sharing management and administrative tasks. This can happen in the case of Civil Non-Profit Enterprises (AMKE) and can upset the functioning of such legal entities.

The characteristics of civil society organisations as non-state, non-profit and voluntary organisations are not foreseen in the current legislative framework in Greece, as a coherent whole.

In view of the above, Citizen in Deed recommends that a new legal framework needs to be created clarifying the provisions about paid and voluntary staff in voluntary organisations. This should be complemented by a new taxation regulation for civil society organisations and by a new framework of funding rules.

Self-regulation in relation to volunteering

The initiative for a “Civil Society Parliament” is organised and promoted by the NGO “Athena”.

The initiative’s objectives include the self-organisation of NGOs in Greece, the equal participation of NGOs in decision-making, and promotion of a self-regulatory framework to be created by NGOs²⁶.

In a separate initiative, Citizen in Deed (*Ergo Politon*), the recently established National Agency for Volunteering in Greece, has responded to a need for codes of conduct for voluntary organisations by putting forward a Charter of Social Responsibility of the Organisations of Civil Society in Greece. The Charter broadly outlines the six principles that voluntary organisations should abide by. These include:

- the principle of freedom;
- the principle of transparency and accountability;
- the principle of democratic operation;
- the principle of social solidarity;

²⁵ Association of Voluntary Service Organisations (AVSO) and the European Volunteer Centre (CEV), Legal Status of Volunteers: Country Report Greece, Brussels, 2003. Confirmed by interviews.

²⁶ For further info see: <http://www.athena-net.gr>

the principle of social responsibility and trust;

the principle of social dialogue and participation.

All non-governmental organisations who are contacted by Citizen in Deed and who confirm that they are in operation and are eventually included in the Citizen in Deed database, undertake to promise by this Charter.

3.2 Legal framework for individual volunteers

Provisions for specific categories

No specific legal status exists for volunteers in Greece. Their entitlements depend on whether or not their voluntary activities affect their parallel legal status as a student, unemployed, employed, or any other status entitling them to protection.

As discussed earlier, there is no coherent legal framework regulating the status of NGOs and volunteers. Discussions have been on-going between NGO committees and the Ministries about a legal framework for volunteers.

Citizen in Deed, the national agency for the promotion of volunteering, is currently in the process of preparing a proposal for a legal framework for volunteering. This is intended to take the form of a legal framework for volunteering and may entail a legal status for volunteers. The proposals on a legislative framework that Citizen in Deed are preparing will include proposals on insurance, safety, overcoming bureaucratic obstacles, taxation etc²⁷.

Since there is no specific legal framework for volunteering, in practice there are no restrictions on who can be a volunteer. However, in principle, in order to be entitled to receive unemployment benefits a volunteer must be available to work and must register in the corresponding unemployment office. Therefore, in principle, this means that a person cannot volunteer for more than 3 days a week or 12 days a month, while receiving benefits. In practice, however, this has not caused problems and no cases are known to national stakeholders of unemployed individuals who have not been able to volunteer.

Nevertheless, full-time volunteers at home or abroad will automatically suspend their right to unemployment benefits. At the same time there are no requirements for individuals to obtain specific permission to engage in voluntary activities.

No contribution to the social security scheme is directly payable by the volunteer.

In relation to family allowances, young volunteers or their families will retain entitlement to family allowances according to the general framework under Greek Social Security Law.

Several different levels of allowance may be awarded according to the parents' employment status, income, number and age of children². Greek families are entitled to a tax reduction according to the number of children. A child's participation in voluntary service does not affect this right. However the child must be residing in Greece or another country of the EU.

There are no tax exemptions for volunteers.

Support schemes and incentives

There are no support schemes in place, which relate to subsidies, taxation, procurement and insurance for persons volunteering.

Taxation rules on reimbursement of expenses for individual volunteers

There is no legal provision regarding reimbursement of expenses in Greece²⁸. Volunteers would normally depend on the organisations to cover any expenses incurred within the

²⁷ Interview with Citizen in Deed.

²⁸ AVSO country report, confirmed by interviews.

framework of his/her voluntary activity. Hence, this takes place on a case by case basis, where it is up to the voluntary organisation to decide what costs it can and will cover.

According to the current rules on taxation, tax is levied on benefits where the total annual income exceeds the EUR 7,043 ceiling. Where a volunteer is engaged in full-time service, the expenses may include food, lodging and living costs. These were provided for example in the case of the European Voluntary Service programme of the EU (EVS) and for volunteers taking part in the programme of the Hellenic Post (ELTA).

Taxation rules on rewards or remuneration for individual volunteers

According to a decision of the Secretary General for Youth of 1999 (2725/27.03.1999) volunteers hosted in the framework of EVS are exempt from taxation.

3.3 Legal framework for organisations engaging volunteers

Voluntary organisations are obliged to notify the details of each volunteer to the public authorities, namely to the social security institution (IKA). There is a need to clarify the status of volunteers so that voluntary organisations do not face problems related to the social insurance of volunteers.

With regard to the taxation of voluntary organisations, there is lack of clarity regarding VAT and when NGOs are required to pay VAT or not; this is usually up to the judgement of the tax officer examining each case whether VAT is required to be paid or not. In fact, characterising a civil society organisation as a non-profit legal entity (irrespective of what type of entity its creators have assigned to the organisation) is a matter for the respective tax officer to decide. The tax office supervisor is charged with checking whether a non-profit

legal entity is in fact a not-profit legal entity or carrying out enterprise activity and thereby diverging away from its original goals²⁹. The proposed legislative framework for volunteering which is needed in Greece, will attempt to clarify these issues.

VAT is applicable to activities related to delivering profit-making products or services. For example if an association supporting adolescents has a canteen, the income from the canteen is subject to VAT. However, there are many exceptions foreseen in this rule, making the offer of nearly all goods and services offered by non-profit entity exempt from VAT. Namely, all goods and services offered by a non-profit entity to its members are exempt from VAT. Also services related to social care, sport, educational and cultural aspects are exempt from VAT.

NGOs are generally not required to pay income tax on the membership fees they receive, nor on any donations and sponsorship received³⁰. However, whether sponsorships are subject to VAT or not, is a matter not yet resolved by legislation. The law foresees that the amount of sponsorship is discounted from the taxable income of the entity offering the sponsorship, but says nothing about whether the non-profit organisations should be taxed on sponsorships or not. In practice, it is up to each tax service to decide whether to apply VAT or not on a sponsorship. There are cases when tax offices decide sponsorships are subject to VAT as it constitutes income from profit making activity, while in other cases tax offices consider that a sponsorship are exempt from VAT³¹.

According to a decision of the Secretary General for Youth of 1999 (2725/27.03.1999) volunteers hosted in the framework of EVS are exempt from taxation. Hosting organisations are therefore not obliged to pay taxes on the volunteer allowance or on their social security contributions.

²⁹ Citizen in Deed, Study on the Legislative and Fiscal Framework of Civil Society Organisations in Greece, 2008,

³⁰ Ibid, p.9

³¹ Ibid, p.11

All non-profit organisations (except from the Civil Non-Profit Companies) are required to pay income tax on their profit-making activities. This includes income from renting out property. The income of Civil Non-Profit Companies (AMKE) from profit making activities, after subtracting costs, is taxed at 35%. As for all other NGOs, AMKE's income from sponsorships, donations and membership fees are not subject to income tax.

No subsidies are linked to the creation of voluntary organisations.

Finally, there are certain tax rules that affect voluntary organisations negatively. These tax rules concern the „tax on large real estate inheritance" which is levied on those individuals or entities in possession of large properties or land. It is sometimes the case of some voluntary organisations that they have received large properties as bequests or donations. It is also often the case that the organisations may choose not to take commercial advantage of such properties (e.g. renting them out) but rather keeping them as offices. This is because many lack the cash necessary to be able to pay the high tax levied on such properties.

3.4 Legal framework for profit-making organisations

There are no specific provisions concerning the involvement of private organisations in volunteering.

There are no support schemes in place for private companies to accept volunteers or to allow employees to participate in voluntary activity. However, the awards for private companies that promote volunteering can be considered as moral support for such companies. There also exists a network for Social Corporate Responsibility (SCR) in Greece and the companies participating in the network support one another and also promote volunteering.

Interviewees were unable to provide any information on any legal, health and safety implications for receiving volunteers or sending volunteers on volunteering activity.

3.5 Insurance and protection of volunteers

There is no legal provision concerning insurance and protection of volunteers³². The protection of volunteers against the risk of accident, illness or third party liability is therefore dependent on each voluntary organisation. If the organisation does not offer insurance, the volunteer should provide it for his/herself. Volunteers going abroad are in the same situation. They may be insured under the condition of bilateral agreements between the organisation and the volunteer. This is the case of large voluntary organisations like the Red Cross and „Médecins Sans Frontiers".

As volunteers have no official legal status, they have no specific rights to social benefits such as Public Health and Social Protection³³. Their entitlement depends on whether or not their volunteer activities affect their parallel legal status as a student, unemployed, employed, or any other status entitling them to protection.

Regarding health coverage, national volunteers going abroad (EU) are covered by the Greek health care scheme during their stay, provided that they have a completed an E111 form. This allows volunteers to consult a medical practitioner from the public sector in emergency cases. If the volunteer visits a private doctor, he or she will not be reimbursed. Volunteers from abroad are also covered by the E111 form which covers public sector medical care and emergency assistance. Volunteers (as Greek citizens) are required to pay a percentage of the costs of medicines (25% of the prescription), chemical analyses, x-rays or any other tests.

³² AVSO country report, confirmed by interviews.

³³ AVSO country report, confirmed by interviews.

4 ECONOMIC DIMENSION OF VOLUNTEERING

4.1 Funding arrangements for volunteering

National budget allocated to volunteering

There is no detailed information available regarding the amount of the national budget allocated to volunteering. Citizen in Deed were only able to say that the national budget allocated to volunteering is negligible, and that it is probably not much higher than the budget allocated for the functioning of Citizen in Deed itself. The budget for Citizen in Deed is approximately EUR 1.5 million per year.

Another element of the national budget that can indirectly be considered to be allocated to volunteering is the part of the national budget that is spent on international aid.

The local authorities receive some funding from the state budget for civil protection. These funds are intended to cover things such as protection from fires, earthquakes etc. A great deal of civil protection is carried out by volunteer organisations, such as the volunteer fire-fighters, hence, the civil protection budget allocations may indirectly promote volunteering in this area. No official data is available on these amounts. However, the view of a civil protection NGO interviewed is that these funds are negligible.

Sources of funding for voluntary organisations

The main sources of funding for voluntary organisations in Greece are:

sponsorships either from state organisations, from private companies, or from local authorities (local authorities often provide contributions in kind, such as a venue);

donations;

membership fees;

small amounts from profit making activities such as selling T-shirts, events etc.; and

state grants or subsidies.

Social Services of General Interest (SSGI)

National sources have no data on the share of non-profit organisations successfully tendering for the provision of public contracts to provide SSGIs.

Legislation related to NGOs offering social care services was introduced in 1998 and 1999, followed by Ministerial Decisions. Another related law was introduced in 2005.

Law 2646 of 20.10.1998 on the "Development of a National System of Social Care" indirectly touched upon the issue of NGO activities in the field of health and social care.

Law 2731 of 5.7.1999 „Regulating Issues of Bilateral Governmental Development Cooperation and Regulating NGO Issues" provided for the creation of a specific directorate for the Development of Volunteering in the Ministry of Health and Social Solidarity as well as the creation of a Register of non-profit and voluntary organisations active in the fields of social services.

Law 3370 of 11.7.05, the Institute of Social Protection and Solidarity (IKPA/IKPA) supports the Register of NGOs maintained by the Ministry of Health in evaluating the applications that NGOs submit for certification. IKPA assesses applications, carries out site visits where deemed necessary and gives an opinion about the Certification of non-profit legal entities for the provision of social care services. The Institute uses an Information System for the Certification and Evaluation of Social Care Institutions (PSPA/ΠΣΠΑ) as a basic tool to support the System of Continuous Evaluation and

Certification of Social Care Institutions (SSPA/ΣΣΠΑ) in Greece. The Information Systems allows searching for institutions according to the legal status, geographic coverage, the type of services provided, their target groups etc. and complements the Register of NGOs held by the Ministry of Health.

However, the above legislation does not go into public procurement; it only describes provisions on how to certify and register NGOs offering social care.

Consequently, there is no data available on how the share of SSGIs have developed over the past 10 years, but the view of interviewees is that even if the overall share of NGOs involved in the provision of social services has remained relatively stable, the type of services being offered has been changing in recent years. More specifically, the involvement of NGOs may have been declining in certain services such as orphan care but has been increasing in other areas of social services, such as, for example, care for single mothers.

In addition, there is no detailed data available on the share of volunteer labour in these organisations. Interviewees noted however, that volunteer labour in these organisations is mainly high level; volunteers often act as Board members of these NGOs, while staff are in their majority paid staff, since they usually need to be specialised carers. However, often,

the regular paid staff are assisted by a small number of volunteers. To give an idea, from a social care NGO interviewed³⁴ in the context of this study, is that the helpline offered by the National Centre of Social Solidarity, benefits from the services of 6 volunteer psychologists who assist on the helpline, alongside 12 employees. It should be stressed however, that this example is ad hoc and can in no way be considered representative.

None of the interviewees were able to say whether there had been a decline in the use of non-profit organisations and if this could have been related to a lack of or unclear procurement rules (national or EU).

In terms of the contribution of non-profit organisations based on voluntary principles to the delivery of SSGIs, voluntary organisations, especially grassroots ones, have „antennas close to the ground" and are quick to identify needs in society and gaps in social care and quicker than any government initiative to respond to such needs and gaps. Such social services then become mainstream provision after considerable time has passed.

4.2 Economic value of volunteering

Income generated through volunteering

There are no known estimates available on the income generated through volunteering, which is not generated through funding.

Economic value of volunteering

As yet, no estimates have been made concerning the economic value of the voluntary sector workforce in relation to the country's total paid workforce.

Value of volunteering work as a share of GDP

Citizen in Deed, the national agency for volunteering, have identified the need to assess the economic value of volunteering and have signed a memorandum of cooperation with the Greek Observatory of Employment (PAEP SA) in order to carry out a study in the near future on the value of volunteering as a percentage of Greek GDP.

Issues of service substitution and job substitution

Interviewees were not able to identify any risk of voluntary activities replacing services provided by the state, in total or in part (service substitution).

³⁴ Interview with the National Centre of Social Solidarity.

Most interviewees were not able to elaborate on whether there is a risk that voluntary activities are in part replacing employment (job substitution). However, their view was rather that volunteering can help to create employment. When a volunteer offers their time, their activity may in fact eventually lead to a job. At the same time, there are parties who feel that in large volunteering initiatives, such as that for the Athens Olympic Games, volunteers have replaced paid employment.

What is also often the case is that a voluntary organisation is only able to pay someone for part of the time that they offer to the organisation. Hence, a volunteer may be receiving payment for some of his/her time and offering unpaid services for the rest of the time they spend for the organisation.

5 SOCIAL AND CULTURAL DIMENSION OF VOLUNTEERING

5.1 Key benefits for volunteers, the community and direct beneficiaries

The key cultural and social benefits of volunteering relate to stronger social cohesion, which is connected with greater safety and solidarity in a society. Volunteering helps people become more open minded and come to contact with others that may belong to different social and cultural groups. In this way, volunteering promotes the values of tolerance, compassion, diversity and increased understanding of social problems and potential solutions.

Volunteers

The perceived added value of volunteering for individual volunteers is a sense of fulfilment, giving and satisfaction. Aside from that, volunteers can gain new or develop further their social and professional skills and competences. These knowledge and skills can then prove useful to them in other areas of their life. Hence, volunteering is both a part of the lifelong learning trajectory of an individual and a part of their role as member of society.

Direct beneficiaries of voluntary activities

The perceived added value of volunteering for beneficiaries is the sense of belonging and being cared for, not that it is someone's duty or job to offer care but that it is their wish to do so, without obtaining financial rewards.

Community

The perceived added value of volunteering for the community is a stronger social fabric and a stronger sense of community. Volunteering is a form of civic action, and it also contributes to more cohesive communities.

Furthermore, volunteering has certainly contributed to social policy goals at national level, especially in terms of social cohesion and social inclusion. One recent example illustrating this in Greece was the 2004 Paralympics that helped many Greeks familiarise themselves with disability issues. Volunteers gained first hand insight into the challenges facing people with disabilities, but also celebrated the sporting endeavours of athletes with disabilities.

5.2 Factors that motivate individuals to volunteer

The motivations are (or should mainly be) selfless offer for the common good, on a cause that speaks to the heart of individuals. Interviewees said that "volunteering is a bug, a good habit". A minority of volunteers may be motivated by certain „perks" that go with volunteering, such as free attendance to cultural events, or a fancy uniform during a sporting event, or even the social status that accompanies a voluntary position on the Board of a high-profile association. These „perks" however are only added bonuses for most volunteers, while it is their devotion to a cause that is their main motivational factor.

6 VOLUNTEERING IN THE CONTEXT OF EDUCATION AND TRAINING

6.1 Recognition of volunteers' skills and competences within the national educational and training system

Unfortunately, volunteers' skills and competences are neither accredited, nor recognised within the context a national educational and training system in Greece. However, Greek authorities follow EU developments in this field.

Moreover, the role of volunteering is not expressly recognised in national policies and the role of volunteering is not really recognised at the different levels of the education system.

However, schools do encourage students to participate in voluntary initiatives, mostly of environmental character. For example, schools take part in coast cleaning or tree planting initiatives every year. Such encouragement is rather sporadic and not carried out on a systematic basis.

6.2 Education and training opportunities for volunteers

The type of support and training received by volunteers varies widely and depends on the voluntary organisation. Training for volunteers is provided on a case by case basis, usually volunteers learn by shadowing paid staff or more experienced volunteers.

7 IMPACT OF EU POLICIES

Although a national strategy for volunteering as such does not exist, the general direction of government initiatives to promote volunteering do follow the guidelines implied by EU policies/programmes and are greatly influenced by them.

Interviewees were unable to respond to the questions in this section specifically for each policy field but all agreed that, in general, the impact of EU policy on volunteering in Greece has been high, especially in terms of funding programmes and in terms of helping to build the capacity of local NGOs. Such capacity building has taken place through contacts with European counterparts or umbrella organisations and through participation in EU and transnational programmes. EU policies also help towards policy shaping in Greece, even though changes and the clarification of the legislative framework is moving forward slowly.

8 CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR VOLUNTEERING

Interviewees have highlighted a number of challenges and opportunities for volunteering in Greece.

8.1 Challenges for volunteering

A new and more complete institutional framework is required for non-profit non-governmental organisations. Clear and realistic definitions are required in order to clarify which organisations are non-profit, non-governmental, etc. The current institutional framework does not assure a clear separation of the non-profit NGOs from the state or the market. The result is the creation of misunderstandings about the role of non-profit organisations in the society. A general strategic plan for volunteering must be designed and implemented, that will include awareness raising and training in organisational and operational issues, tax reductions and grants, as well as other incentives that will lead to further development of the non-profit sector in Greece.

The promotion and creation of incentives for volunteering is of utmost importance in order to increase the number of volunteers and the cultivation of a volunteering mentality in Greece. It is not enough to promote a temporary volunteering – volunteering during Christmas and Easter holidays, the Olympic Games, etc. While volunteering for major sporting events has been blossoming in Greece since 2004, NGOs in other sectors are not experiencing this growth in volunteering. What is needed is a stable, regular participation of

volunteers in a variety of different sectors which will be able to lead to increased social cohesion³⁵. Therefore, volunteering needs to be supported by legislative provisions and by concerted action promoting volunteering. Such concerted action can either be the result of a coherent government strategy to promote volunteering or from concerted action by NGO umbrella organisations in the country.

The most significant challenge identified by the majority of interviewees is the absence of a clear legal and regulatory framework. The current legislation is fragmented and leaves key questions unanswered, causing contradictory interpretations (as for example, tax offices deciding on a case by case basis, whether sponsorship is subject to VAT or not). Due to the many laws and regulations that non-profit organisations may refer to, many NGOs are not aware of certain advantageous provisions. Rules and controls would then be required to ensure that such beneficial provisions are not taken advantage of by profit making entities.

In particular, Citizen in Deed (the national volunteering organisation) believes that:

1. There are challenges on many fronts, but the key challenge is promoting and embedding the **volunteering mentality** in the Greek society.
2. A **new legal framework** for civil society organisations is required. This should clarify the position of paid and voluntary staff in voluntary organisations.
3. **New tax regulations** for civil society organisations are required in order to clarify which activities are subject to tax and when, especially in terms of sponsorship and VAT;
4. Last but not least, a new, **coherent framework of funding rules** is also needed in order to clear the confusion that currently surrounds the funding that voluntary organisations receive by the state, the wider public sector, local authorities at sub-regional and local level as well as funding provided by the private sector and by individuals.

³⁵ Source: interviews and Alizioti (2009).

Beyond that, different voluntary organisations face different challenges, for example the volunteer fire-fighters suffer from the lack of materials, lack of funding and lack of infrastructure while other organisations lament the lack of insurance and protection for volunteers. In addition, as already highlighted, the perception of the public on funding arrangements of NGOs has been negatively tinted by allegations of fraud. Lastly, the very fragmented nature of the volunteering sector in Greece and the lack of definitive and detailed information and data on volunteering and on voluntary organisations is a key challenge for the sector.

In order to address these challenges and to gradually improve the current situation, Citizen in Deed has chosen to take initiatives on all fronts. Putting forward proposals for a framework law on volunteering that will tackle many of the issues where vague or general provisions (not tailored to the volunteering sector) currently apply, is a priority, together with undertaking further research and promoting volunteering.

Regarding the issue of promoting the volunteering mentality in Greece, in order to be promoted and thus “discovered” by the community, occasional advertising of volunteering is not enough. What is required is true awareness and systematic education promotion that will, hopefully, lead to a change of mentality.

8.2 Opportunities for volunteering

The field of volunteering in Greece is still underdeveloped but full of potential. The main opportunity for volunteering arose from the very positive experience of the Athens Olympic Games in 2004 where many people volunteered and others saw volunteers in action for the first time.

Even bad experiences have recently helped mobilise volunteers. For example, the big forest fires that Greece has since 2007 have mobilised many citizens to become volunteer fire-fighters.

Opportunities also arise from EU policies and programmes, which promote volunteering and which are received with enthusiasm in Greece.

SOURCES

Literature

Internet portal of the Greek Centre for the Promotion of Volunteerism, www.anthropos.gr, visited Sept 2009

Alizioti, Virginia, „Civil Society”, Master’s dissertation, May 2009.

Leonardo project MOSE „An Innovative Training Project for the social economy: Report on State of the Art of the Third Sector in Italy, Spain, United Kingdom, Poland and Greece”, Silabo, Naples, 2008.

Citizen in Deed, Study on the Legislative and Fiscal Framework of Civil Society Organisations in Greece, 2008.

Citizen in Deed, Study of Best Practices on the Representation of the Financial Situation of Non-profit Organisations in Greece, 2008.

CIVICUS, Survey of Voluntary Organisations, Greece Chapter, 2007.

Lambropoulos N., Pouliou A., Sirakoulis K., „The third sector in Greece: A managerial perspective based on field research results”, 2003.

Association of Voluntary Service Organisations (AVSO) and the European Volunteer Centre (CEV), Legal Status of Volunteers: Country Report Greece, Brussels, 2003.

Chryssakis M., Ziomas D., Karamitropoulou D., Chatziantonis D., „Employment Potential in the social economy”, Sakkoula publications, Athens, 2002.

Interviews:

- 1) Mr Sotirios Chrysafopoulos, Ergo Politon/Citizen in Deed, National Agency for Volunteering, www.ergopoliton.gr
- 2) Ms Eleni Fagogeni, Ergo Politon/Citizen in Deed, National Agency for Volunteering
- 3) Ms Virginia Alizioti, NGO Federation, AKROPOLIS NGO, www.ngofederation.gr
- 4) Mr Sahinidis, Volunteer Fire Fighters, www.esepa.gr
- 5) Ms Rigatou, European Expression NGO, www.ekfrasi.gr
- 6) Mr Manolis Chryssakis, Researcher, National Centre for Social Research (EKKE)
- 7) Mr Rizos, Directorate of Volunteering and Accreditation, Ministry of Health and Social Solidarity, General Directorate of Social Perception and Solidarity
- 8) Mr Retalis, General Directorate of International Cooperation, Ministry of Foreign Affairs, www.mfa.gr
- 9) Mr Hompas, National Centre of Social Solidarity, <http://www.ekka.org.gr>
- 10) Ms Magdalini Passopoulou, Friends of the Byzantine Museum of Thessaloniki

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα
«Στατιστικά εργαλεία για τη μέτρηση του εθελοντισμού» (γνωμοδότηση
πρωτοβουλίας)**

2014/C 170/02

Εισηγητής: ο κ. **Krzysztof Pater**

Στις 14 Φεβρουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Στατιστικά εργαλεία για τη μέτρηση του εθελοντισμού

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2013.

Κατά την 494η σύνοδο ολομέλειας, της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 2013 (συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 109 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο εθελοντισμός αποτελεί:

1.1.1 σημαντικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, που ενισχύει το κοινωνικό και το ανθρώπινο κεφάλαιο και προωθεί την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, προσφέροντας ταυτόχρονα σημαντική οικονομική αξία:

1.1.2 κεντρικό παράγοντα πολλών κοινωνικών πολιτικών και δείκτη του αντικτύπου των δημόσιων πολιτικών, ο οποίος πρέπει να υπόκειται σε σωστή μέτρηση και παρακολούθηση, ώστε να παρέχει στους πολιτικούς ιθύνοντες σωστές πληροφορίες:

1.1.3 ερευνητικό αντικείμενο για το οποίο δεν υπάρχουν σήμερα επαρκείς μετρήσεις, λόγω της χρήσης μη συνεκτικών και υπερβολικά περιοριστικών ερωτηματολογίων, που παραβλέπουν πτυχές όπως η εθελοντική βοήθεια που παρέχεται απευθείας, έξω από οποιαδήποτε οργανωτική δομή, και δεν λαμβάνουν υπόψη την οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας:

1.2 η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

1.2.1 να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την έναρξη μεθοδολογικών εργασιών και πιλοτικών ερευνών με στόχο τον προσδιορισμό των αρχών στις οποίες θα βασίζονται οι έρευνες των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών των κρατών μελών της ΕΕ σχετικά με την εθελοντική εργασία. Για τις εργασίες αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί το «Εγγραφο οδηγιών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τη μέτρηση της εργασίας σε εθελοντική βάση» και να αξιοποιηθεί η πείρα των χωρών που έχουν ήδη διενεργήσει τέτοιες έρευνες χρησιμοποιώντας τις λύσεις που συνιστώνται στο εν λόγω έγγραφο:

1.2.2 να επεξεργαστεί, εντός των προσεχών ετών, τυποποιημένη μεθοδολογία για τις

έρευνες σε σχέση με την εθελοντική εργασία και να εξασφαλίσει την υιοθέτησή της μέσω κατάλληλου κανονισμού, ούτως ώστε οι έρευνες να διενεργούνται από τα κράτη μέλη σε τακτική βάση·

- 1.2.3να λάβει μέτρα για να προτρέψει τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών να προβούν σε έρευνες για την εθελοντική εργασία, ακόμη και πριν τεθεί σε ισχύ ο εν λόγω κανονισμός·
 - 1.2.4να συγκεντρώσει και να δημοσιοποιήσει συνεκτικά δεδομένα που έχουν προκύψει από έρευνες για τον εθελοντισμό στις επιμέρους χώρες ή σε επίπεδο ΕΕ·
 - 1.2.5να θεσπίσει δεσμευτικά νομικά μέτρα σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, που θα επιτρέπουν στον μη κερδοσκοπικό τομέα να συγχρηματοδοτεί τις δημόσιες επιχορηγήσεις με την οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας, όπως αυτή θα υπολογιστεί με βάση τα αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα που θα συγκεντρωθούν μέσω των στατιστικών εργαλείων που προτείνονται στην παρούσα γνωμοδότηση.
- 1.3Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ δράττεται της ευκαιρίας για να υπενθυμίσει ότι απαιτείται ευνοϊκό περιβάλλον και υποστήριξη των εθελοντικών δραστηριοτήτων. Λεπτομερείς συστάσεις για αυτό το ευνοϊκό περιβάλλον είχαν διατυπωθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού (2011) και περιλαμβάνουν τη σταθερή υποστήριξη των εθελοντικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν σημαντικά στο κοινό όφελος ⁽¹⁾.

2. Ιστορικό

- 2.1Σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιείται ευρέως (στα όργανα της ΕΕ), ο όρος «εθελοντισμός» αναφέρεται σε κάθε μορφή εθελοντικής δραστηριότητας, επίσημης ή ανεπίσημης, που συντελείται με την ελεύθερη βούληση του ατόμου ως αποτέλεσμα προσωπικών επιλογών και κινήτρων, χωρίς προσδοκία οικονομικού κέρδους.
- 2.2Συμφώνη με αυτήν την αντίληψη του εθελοντισμού, αν και ακριβέστερος, είναι ο ορισμός της εθελοντικής εργασίας στο «Έγγραφο οδηγιών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τη μέτρηση της εργασίας σε εθελοντική βάση» (*Manual on the Measurement of Volunteer Work*), το οποίο χρησιμοποιείται ως εννοιολογικό πλαίσιο για τη μέτρηση των επίσημων ή ανεπίσημων εθελοντικών δραστηριοτήτων σε διάφορα πολιτιστικά και νομικά πλαίσια. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, εθελοντική εργασία σημαίνει «μη υποχρεωτική εργασία χωρίς αμοιβή — δηλαδή, χρόνος που αφιερώνει ένα άτομο χωρίς πληρωμή σε δραστηριότητες που εκτελούνται είτε μέσω μιας οργάνωσης είτε απευθείας προς όφελος άλλων ατόμων που δεν ανήκουν στο νοικοκυριό του» ⁽²⁾. Ο ορισμός αυτός, ο οποίος απαριθμεί με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά του εθελοντισμού, είναι εκείνος που πρέπει να χρησιμοποιείται στις διεθνείς συγκριτικές έρευνες — επειδή είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη όλα τα σημαντικά χαρακτηριστικά της εθελοντικής εργασίας στους ορισμούς που χρησιμοποιούνται στις διάφορες χώρες, ώστε να οριοθετηθεί τελικά με ομοιόμορφο τρόπο το πεδίο των ερευνών, ανεξάρτητα από τις τοπικές συνθήκες.
- 2.3Τα τελευταία χρόνια, ιδίως σε συνδυασμό με την ανακήρυξη του 2011 ως Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού, σε πολλά έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αλλά και της ΕΟΚΕ, της ΕτΠ και των οργανώσεων της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών, επισημάνθηκε ότι ο εθελοντισμός συνδέεται με βασικές αξίες της ΕΕ όπως η ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και η αλληλεγγύη με τους χρήζοντες βοήθειας. Τονίστηκε ότι ο εθελοντισμός συμβάλλει σημαντικά σε εκείνο το τμήμα της κοινωνικής ευημερίας που δεν προσμετράται στο ΑΕγχΠ και ότι έχει μεγάλη επίδραση στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Από συστημική άποψη, η εθελοντική εργασία συμβάλλει στη δημιουργία κοινωνικού κεφαλαίου και στην ανάπτυξη και εδραίωση δεσμών εμπιστοσύνης και συνεργασίας, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργεί ευρέως αποδεκτούς κοινωνικούς κανόνες και αξίες. Ο ανεπίσημος εθελοντισμός είναι σημαντική μορφή επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο, π.χ. μέσω της άτυπης φροντίδας και διαπαιδαγώγησης των παιδιών και των νέων, ενώ ο επίσημος εθελοντισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων και στην απόκτηση νέων επαγγελματικών προσόντων. Η εθελοντική φροντίδα που παρέχεται σε ηλικιωμένους ή από ηλικιωμένους έχει, επίσης, πολύ μεγάλη σημασία για τις γηράσκουσες κοινωνίες της Ευρώπης. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, τα οποία αποκαλύπτουν τον ρόλο του εθελοντισμού στην ανάπτυξη κοινωνικής συνοχής και στη διευκόλυνση της απασχόλησης, συντελούν στο να θεωρείται σημαντικό στοιχείο της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, η οποία αποτελεί τον έναν από τους τρεις πυλώνες της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΕ «Ευρώπη 2020».

- 2.4 Ένα άλλο βασικό στοιχείο της δημόσιας συζήτησης για τον εθελοντισμό ήταν οι συστάσεις που τόνιζαν την ανάγκη να συγκεντρωθούν συγκρίσιμα δεδομένα τόσο για την κοινωνική όσο και για την οικονομική σημασία του. Στο πλαίσιο αυτό, έγιναν αναφορές στη μεθοδολογία που προτείνεται στο έγγραφο οδηγίων της ΔΟΕ, ως κατάλληλο μοντέλο για τη διεξαγωγή στατιστικών ερευνών σε αυτό το πεδίο ⁽³⁾.
- 2.5 Οι συστάσεις αυτές απέρρεαν προφανώς από τη διαπίστωση ότι δεν υπήρχαν επαρκή δεδομένα για τον εθελοντισμό, μια εκτίμηση που εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα.
- 2.6 Σε ορισμένες χώρες έχουν διενεργηθεί κάποιες έρευνες για τον εθελοντισμό, οι οποίες καλύπτουν μάλιστα πολλές βασικές πτυχές του (όχι μόνο τον βαθμό συμμετοχής του πληθυσμού σε εθελοντικές δραστηριότητες και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εθελοντών, αλλά και τα κίνητρα που τους ωθούν να ασχοληθούν με τέτοιου είδους δραστηριότητες, για παράδειγμα). Ένα εμπόδιο που δεν επιτρέπει τη χρήση αυτών των ερευνών για αναλύσεις ενωσιακής κλίμακας είναι η έλλειψη συνεκτικότητας όσον αφορά το εύρος και τον τρόπο ορισμού του εθελοντισμού, πέραν των άλλων μεθοδολογικών διαφορών (όπως π.χ. το διαφορετικό χρονικό διάστημα που καλύπτει η κάθε έρευνα, οι διαφορετικές ηλικιακές ομάδες στις οποίες χωρίζουν τον πληθυσμό, οι διαφορετικές ερευνητικές μέθοδοι ή η ακρίβεια των αποτελεσμάτων) και των διαφορετικών χρονολογιών διεξαγωγής τους. Όπως επισημαίνεται στην έκθεση που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από την εταιρεία μελετών GHK, οι διαφορές στα αποτελέσματα συχνά φθάνουν ως και τις 30-40 ποσοστιαίες μονάδες ⁽⁴⁾.
- 2.7 Υπάρχουν μερικά δεδομένα για τον εθελοντισμό που συλλέγονται τακτικά και που μπορούν να συγκριθούν σε διεθνές επίπεδο, αλλά καλύπτουν πολύ περιορισμένο πεδίο. Αφορούν κυρίως τον βαθμό συμμετοχής σε εθελοντικές δραστηριότητες (με

τους ποικίλους ορισμούς τους) που εκτελούνται μέσω οργανώσεων (επίσημος εθελοντισμός) και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που συμμετέχουν σε τέτοιου είδους δραστηριότητες. Μερικές φορές η έρευνα εξετάζει και άλλα ζητήματα, όπως τη συχνότητα της συμμετοχής σε εθελοντικές δραστηριότητες ⁽⁵⁾. Μερικές από τις μελέτες αυτές ⁽⁶⁾ δεν περιορίζονται σε μια γενική ερώτηση για τον εθελοντισμό (με τον έναν ή τον άλλον ορισμό του), αλλά αναφέρουν περισσότερους (συνήθως 10-12) τύπους οργανώσεων ή δραστηριοτήτων στους οποίους τα άτομα αφιέρωσαν τον ελεύθερο χρόνο τους. Συγκριτικά, η ερώτηση που εξετάζεται με τη μικρότερη συχνότητα αφορά τον αριθμό ωρών που αφιερώθηκαν στον εθελοντισμό ⁽⁷⁾.

2.8 Παρά τις μεγάλες διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στα αποτελέσματα των διάφορων διεθνών μελετών, όπως και ανάμεσα στα εθνικά και τα διεθνή αποτελέσματα, μπορούμε να πούμε ότι το φαινόμενο του εθελοντισμού — ακόμη και αν ληφθεί υπόψη μόνο ο επίσημος εθελοντισμός — είναι πολύ διαδεδομένο. Οι εκτιμήσεις για τον αριθμό των εθελοντών άνω των 15 ετών στην ΕΕ κυμαίνονται μεταξύ 92 και 150 εκατομμυρίων, πράγμα που σημαίνει ότι ποσοστό μεταξύ 22% και 36% των ενηλίκων στο σύνολο των χωρών της ΕΕ επιδίδεται σε εθελοντική εργασία χωρίς αμοιβή σε διάφορους τύπους οργανώσεων ⁽⁸⁾. Οι θέσεις που υιοθέτησαν τα κύρια όργανα της ΕΕ για τον εθελοντισμό βασίζονται σε σχετικά χαμηλή εκτίμηση του αριθμού των εθελοντών (κάτω των 100 εκατομμυρίων ατόμων) ⁽⁹⁾.

2.9 Με βάση τα δεδομένα που είναι σήμερα διαθέσιμα για τον εθελοντισμό, δεν είναι δυνατό να γίνουν οι αναλύσεις που ζητούνται στα έγγραφα της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της ΕΟΚΕ. Είναι αδύνατη επί του παρόντος η αξιόπιστη παρακολούθηση της οικονομικής σημασίας του εθελοντισμού και της συμβολής του στις πολιτικές της ΕΕ. Είναι αδύνατο να προσδιοριστεί ο συνολικός χρόνος που αφιερώνεται στην εθελοντική εργασία ή η χρηματική της αξία και να υπολογιστεί έτσι η συμβολή του εθελοντισμού σε γενικούς οικονομικούς δείκτες όπως η εθνική απασχόληση (αριθμός εργαζομένων στην εθνική οικονομία) ή το ΑΕγχΠ. Τα μόνα δεδομένα που είναι διαθέσιμα σήμερα — και τα οποία, ωστόσο, περιορίζονται στον επίσημο εθελοντισμό, που διεξάγεται στο πλαίσιο μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και υπολογίζεται με όχι ιδιαίτερα συνεκτικές μεθόδους — προέρχονται από τη διεθνή συγκριτική μελέτη του μη κερδοσκοπικού τομέα (Comparative Nonprofit Sector Project) που συντονίζει το Πανεπιστήμιο Johns Hopkins. Βάσει των δεδομένων αυτών, προσδιορίστηκε το ποσοστό της εθελοντικής εργασίας που εκτελείται στο πλαίσιο μη κερδοσκοπικών φορέων επί του ΑΕγχΠ και επί του εργατικού δυναμικού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού για τρεις μόνο χώρες της ΕΕ: την Τσεχική Δημοκρατία (0,2% του ΑΕγχΠ και 0,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), τη Γαλλία (1,4% και 3,2%) και το Βέλγιο (0,7 %, μη διαθέσιμα στοιχεία) ⁽¹⁰⁾.

2.10 Οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες τριών χωρών της ΕΕ (Πολωνία, Ουγγαρία και Ιταλία) έχουν ήδη διενεργήσει έρευνες σχετικά με την έκταση και την αξία της εθελοντικής εργασίας με βάση τις μεθοδολογικές αρχές που εκτίθενται στο εγχειρίδιο της ΔΟΕ, ενώ οι υπηρεσίες ορισμένων άλλων χωρών ετοιμάζονται να τις ακολουθήσουν ⁽¹¹⁾. Τα δεδομένα του 2011 για την Πολωνία είναι ήδη διαθέσιμα. Δείχνουν ότι ο επίσημος και ο ανεπίσημος εθελοντισμός, αθροιστικά, αντιστοιχούσαν στο ισοδύναμο εργασίας του 9,6% των απασχολούμενων στην ευρύτερη εθνική οικονομία (συνυπολογιζόμενης της εθελοντικής εργασίας) και

στο 2,8% του ευρύτερου ΑΕγχΠ. Στην Πολωνία, όπου οι δεσμοί με τη διευρυμένη οικογένεια είναι ιδιαίτερα ισχυροί, το μεγαλύτερο μέρος του εθελοντισμού είναι ανεπίσημο· το μερίδιο του ανεπίσημου εθελοντισμού στον αριθμό των απασχολούμενων στην εθνική οικονομία (συνυπολογιζομένων των εθελοντών) ανερχόταν σε 8% και η συμβολή του στο ευρύτερο ΑΕγχΠ σε 2,2%. Ο επίσημος εθελοντισμός αποτελούσε το 1,6% και των 0,6% αυτών των μεγεθών, αντιστοίχως ⁽¹²⁾.

3. Το έγγραφο οδηγιών της ΔΟΕ ως σφαιρική και παγκοσμίως ισχύουσα προσέγγιση της έρευνας για τον εθελοντισμό

3.1 Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, το εγχειρίδιο για τη μέτρηση της εθελοντικής εργασίας που δημοσιεύθηκε υπό την αιγίδα της ΔΟΕ αναφέρεται σχεδόν σε όλα τα έγγραφα της ΕΕ για τον εθελοντισμό ως κατάλληλο μοντέλο για τη διενέργεια στατιστικών ερευνών σε αυτό το πεδίο. Οι μεθοδολογικές λύσεις που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο υποδείχθηκαν και από τη Διεθνή Διάσκεψη Στατιστικολόγων Εργασίας ως κατάλληλη βάση για τις έρευνες σχετικά με την εθελοντική εργασία, η οποία προτείνεται να προστεθεί στις επίσημες στατιστικές για την εργασία ⁽¹³⁾. Οι λύσεις που προτείνονται στο εγχειρίδιο έχουν υποστηριχθεί και από πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς του τρίτου τομέα, ενώ πολλές ΜΚΟ προωθούν επίσης αυτό το μοντέλο για τη διενέργεια ερευνών σχετικά με τον εθελοντισμό ⁽¹⁴⁾.

3.2 Η μεθοδολογική προσέγγιση που προτείνεται στο εγχειρίδιο της ΔΟΕ αποτελεί επίσης απάντηση στην έλλειψη ή στην ασυνέπεια των διαθέσιμων δεδομένων για τον εθελοντισμό στον τρίτο τομέα, ένα πρόβλημα που επισημάνθηκε από τη συγκριτική μελέτη του Πανεπιστημίου Johns Hopkins και υπογραμμίστηκε αργότερα ως σοβαρό εμπόδιο για την κατάρτιση επακριβών στατιστικών για τους εθνικούς λογαριασμούς και τον δορυφορικό λογαριασμό για τον μη κερδοσκοπικό τομέα ⁽¹⁵⁾.

3.3 Η μεθοδολογική προσέγγιση της ΔΟΕ βασίζεται σε έναν λειτουργικό ορισμό του φαινομένου που αναφέρεται στο εγχειρίδιο ως «εργασία σε εθελοντική βάση» (volunteer work). Ο ορισμός αυτός δεν βασίζεται σε συγκεκριμένο όρο ή όρους που χρησιμοποιούνται με ομοιόμορφο τρόπο σε όλες τις χώρες όπου διεξάγονται οι έρευνες, αλλά περισσότερο σε μια περιγραφή της εθελοντικής εργασίας που τονίζει τρία βασικά χαρακτηριστικά της. Η «εργασία σε εθελοντική βάση» ορίζεται ως δραστηριότητες οι οποίες:

α) περιλαμβάνουν παραγωγική εργασία,

β) δεν είναι αμειβόμενες,

γ) δεν είναι υποχρεωτικές και

δ) δεν εκτελούνται προς όφελος ατόμων που ανήκουν στο νοικοκυριό του εθελοντή.

Το έγγραφο της ΔΟΕ περιέχει άφθονες πρόσθετες εξηγήσεις, οι οποίες βοηθούν να αρθεί οποιαδήποτε δυνητική αμφιβολία ως προς την ερμηνεία των κριτηρίων ⁽¹⁶⁾.

3.4 Το ευρύ ερευνητικό πεδίο που προσδιορίζεται στο εγχειρίδιο επιτρέπει την ανταπόκριση στις ανάγκες πληροφόρησης πολλών ενδιαφερομένων. Η κεντρική στο εγχειρίδιο έννοια της εθελοντικής εργασίας ανοίγει ένα ευρύ ερευνητικό πεδίο, που περιλαμβάνει τόσο τον επίσημο εθελοντισμό (που αποκαλείται από τη

ΔΟΕ «έμμεσος») όσο και τον ανεπίσημο (που αποκαλείται από τη ΔΟΕ «άμεσος» εθελοντισμός). Εξάλλου, δεν περιορίζει το φαινόμενο σε έναν μόνο τομέα, αλλά περιλαμβάνει και την εθελοντική εργασία που παρέχεται από τον τρίτο τομέα ή από δημόσιους οργανισμούς, με έκκληση για διαχωρισμό των δεδομένων ανά κλάδο και ανά θεσμικό τομέα, για παράδειγμα. Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι σαφώς προσδιορισμένα και, ταυτόχρονα, ευέλικτα για τους χρήστες.

3.5 Το ερευνητικό μοντέλο που προτείνεται στο εγχειρίδιο της ΔΟΕ βασίζεται σε ορισμένες γενικές αρχές που εξασφαλίζουν συνεκτικότητα, ανεξαρτήτως του τύπου του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιείται για την έρευνα. Οι αρχές αυτές είναι:

α) κάλυψη όσο το δυνατόν ευρύτερου πληθυσμού, ώστε να αντικατοπτριστούν όλες οι σημαντικές συνιστώσες του·

β) χρήση του ορισμού της «εθελοντικής εργασίας» που παρέχεται στο έγγραφο και της ορολογίας που χρησιμοποιείται για την περιγραφή του·

γ) κάλυψη όλων των μορφών εθελοντικής εργασίας (τόσο εκείνης που εκτελείται εξ ονόματος ή μέσω οργανώσεων όσο και εκείνης που εκτελείται απευθείας προς όφελος ατόμων που δεν ανήκουν στο νοικοκυριό του εθελοντή ή κοινωνικών ομάδων)·

δ) κάλυψη των μεταβλητών που περιλαμβάνονται στη συνιστώμενη ερευνητική ενότητα: χρόνος της εθελοντικής εργασίας (αριθμός δεδουλευμένων ωρών), είδος δραστηριότητας (αντίστοιχο επάγγελμα), πεδίο της εθελοντικής εργασίας (οικονομικός κλάδος ή θεσμικός τομέας)·

ε) δυνατότητα μετάφρασης των εθελοντικών δραστηριοτήτων στους τυποποιημένους κωδικούς των επαγγελματιών (ISCO) και των οικονομικών κλάδων (τυποποιημένη ταξινόμηση NACE ή ταξινόμηση ICNPO για τις δραστηριότητες του μη κερδοσκοπικού τομέα), ώστε να είναι δυνατή η περαιτέρω ανάλυση της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού της οικονομικής αξίας των εθελοντικών δραστηριοτήτων ⁽¹⁷⁾.

3.6 Η προτεινόμενη μεθοδολογία επιτρέπει την επικέντρωση της ερευνητικής προσπάθειας, κατά πρώτο λόγο, στην απόκτηση των δεδομένων που χρειάζονται για την ποσοτικοποίηση του όγκου και της αξίας της εθελοντικής εργασίας σε τυποποιημένες οικονομικές μονάδες, ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση με την εθνική απασχόληση ή το ΑΕγχΠ. Τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό του όγκου και της αξίας των διάφορων μορφών εθελοντικής εργασίας ανά θεσμικό τομέα, οικονομικό κλάδο, είδος δραστηριότητας, περιφέρεια, βαθμό αστικοποίησης κλπ.

3.7 Με βάση τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν στην ενότητα της έρευνας που αφορά την εθελοντική εργασία, μπορούν να διεξαχθούν πλείστες αναλύσεις κοινωνικής φύσεως. Μπορεί να αναλυθεί η έκταση και η ένταση της εθελοντικής εργασίας, οι μορφές που προσλαμβάνει (υπέρ ατόμων ή υπέρ οργανώσεων· στη δε περίπτωση επίσημων δομών, μπορεί να προσδιοριστεί το πεδίο δραστηριότητας ή ο τομέας). Στις αναλύσεις αυτές μπορούν να ληφθούν υπόψη τα διάφορα χαρακτηριστικά των εθελοντών: τα δημογραφικά χαρακτηριστικά (π.χ. ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση), η περιοχή (π.χ. περιφέρεια, μέγεθος της τοποθεσίας), η επαγγελματική κατάσταση ή το μορφωτικό και το βιοτικό επίπεδο. Αν μάλιστα προστεθούν στην ενότητα και ορισμένες συμπληρωματικές

ερωτήσεις, είναι επίσης δυνατό να αναλυθούν τα κίνητρα των εθελοντών, τα αίτια της μη ενασχόλησης με τον εθελοντισμό κ.ά.

3.8 Δεδομένου ότι οι δημοσκοπούμενοι είναι συνήθως σε θέση να παράσχουν λεπτομερή και αξιόπιστα δεδομένα μόνο για το πρόσφατο παρελθόν, το εγχειρίδιο υιοθετεί περίοδο αναφοράς τεσσάρων εβδομάδων για τις ερωτήσεις που αφορούν την εθελοντική εργασία. Ο περιορισμός αυτός επιβάλλεται από την ανάγκη να προσδιοριστεί όσο το δυνατόν ακριβέστερα ο αριθμός ωρών της εθελοντικής εργασίας. Από την άλλη πλευρά, η περίοδος των τεσσάρων εβδομάδων είναι σημαντικά μικρότερη από το συνηθισμένο δωδεκάμηνο χρονικό πλαίσιο, που χρησιμοποιείται στις περισσότερες έρευνες για τον εθελοντισμό. Η μικρότερη περίοδος αναφοράς μεταφράζεται σε μικρότερες αριθμητικές τιμές όσον αφορά τη διάδοση του εθελοντισμού (τον αριθμό των εθελοντών) και δημιουργεί τον κίνδυνο να ληφθούν αλλοιωμένα αποτελέσματα εξαιτίας των εποχιακών διακυμάνσεων. Συνιστάται, συνεπώς, να διατηρηθεί η περίοδος των τεσσάρων εβδομάδων για λόγους συγκρισιμότητας και να βρεθούν ταυτόχρονα μέθοδοι για την εξισορρόπηση των εποχιακών διαφορών και την εξασφάλιση δείγματος επαρκούς μεγέθους, ώστε να συμμετάσχουν στην έρευνα αρκετοί εθελοντές και να μπορούν έπειτα να γίνουν εκτιμήσεις για τον αριθμό ωρών των διάφορων ομάδων.

3.9 Η μέθοδος που συνιστά η ΔΟΕ για την έρευνα σε σχέση με την εθελοντική εργασία έχει τη μορφή ειδικής ενότητας της «Έρευνας για το εργατικό δυναμικό» (ΕΕΔ) ή κάποιας άλλης έρευνας για τα νοικοκυριά. Η χρήση της ΕΕΔ ως βάσης παρέχει σειρά πλεονεκτημάτων:

α) πλήρη συγκρισιμότητα και αξιοπιστία των αποτελεσμάτων, που θα ληφθούν βάσει μιας έρευνας με ευρύ αντιπροσωπευτικό δείγμα και παγκοσμίως αποδεκτή μεθοδολογία (ΕΕΔ)·

β) τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του συστήματος των επίσημων στατιστικών και των συμμετεχόντων·

γ) δυνατότητα ανάλυσης των δεδομένων για την εθελοντική εργασία σε συνάρτηση με τα δεδομένα για τη δημογραφική, κοινωνική και επαγγελματική κατάσταση που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο της ΕΕΔ·

δ) χαμηλό κόστος της συνάντησης με τους συμμετέχοντες·

ε) δυνατότητα χρήσης ερευνητών με πείρα στην κωδικοποίηση των διάφορων μορφών εργασίας σύμφωνα με τα συστήματα ταξινόμησης που χρησιμοποιούνται από τις επίσημες στατιστικές και ιδιαίτερα με το σύστημα ταξινόμησης των επαγγελμάτων (ISCO)·

στ) κατάλληλο γνωστικό πλαίσιο για την έρευνα (οι ερωτήσεις για τη μη αμειβόμενη εργασία αποτελούν φυσικό συμπλήρωμα των ερωτήσεων για την αμειβόμενη).

3.10 Η έρευνα για τον εθελοντισμό μέσω μιας ενότητας της ΕΕΔ έχει επίσης ορισμένους περιορισμούς και προβλήματα, τα οποία επιλύονται ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες ή με την ακόλουθη γενική προσέγγιση:

α) η χρήση του τηλεφώνου αντί των άμεσων συνεντεύξεων για τη διενέργεια της έρευνας, μια πρακτική που είναι όλο και πιο συχνή στην ΕΕΔ, αυξάνει την πίεση στον χρόνο της συνέντευξης και, κατά συνέπεια, ενδέχεται να καταλήξει σε χαμηλότερο ποσοστό ενασχόλησης με τον εθελοντισμό (volunteering rate),

ιδίως σε χώρες όπου η ευαισθητοποίηση σε σχέση με τον εθελοντισμό είναι περιορισμένη και το σχετικό λεξιλόγιο δεν αποτελεί μέρος της καθημερινής γλώσσας. Στις συνεντεύξεις χρειάζεται, συνεπώς, χρόνος για πρόσθετες εξηγήσεις ή παραδείγματα ⁽¹⁸⁾.

β)το ανωτέρω πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί, αν συμπεριληφθούν ερωτήσεις από την ενότητα για τη μέτρηση της εθελοντικής εργασίας σε δημοσκοπήσεις ευρύτερης εμβέλειας, που διεξάγονται με άμεση επαφή δημοσκόπου και δημοσκοπούμενου (μέθοδος «ενώπιος ενωπίω») ⁽¹⁹⁾.

γ)οι συντάκτες του εγχειριδίου της ΔΟΕ συνιστούν παγκοσμίως ισχύουσες λύσεις για ορισμένα από τα προβλήματα που επισημάνθηκαν ανωτέρω όσον αφορά τη χρήση της ενότητας για την έρευνα σε σχέση με την εθελοντική εργασία. Για παράδειγμα, κατόπιν της διαπίστωσης ότι οι πληροφορίες που λαμβάνονται «δι' αντιπροσώπου» είναι κατώτερης ποιότητας, συνιστάται να διενεργούνται συνεντεύξεις μόνο με εκείνα τα άτομα τα οποία αφορά η έρευνα, αντί να χρησιμοποιούνται οι πληροφορίες για την εθελοντική εργασία που έδωσε η σύζυγος ή κάποιο άλλο μέλος του νοικοκυριού του εθελοντή. Αν υπάρχουν δυσκολίες με την εφαρμογή πολύπλοκων παγκόσμιων ταξινομήσεων όπως η NACE, οι συντάκτες προβλέπουν τη δυνατότητα χρήσης απλούστερων ταξινομήσεων όπως η ICNPO ⁽²⁰⁾.

3.11 Το «Έγγραφο οδηγιών της ΔΟΕ σχετικά με τη μέτρηση της εργασίας σε εθελοντική βάση» είναι ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο, που δεν περιλαμβάνει μόνο οδηγίες για την οργάνωση και τη διεξαγωγή της έρευνας, αλλά και συστάσεις για την εξαγωγή και παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Για την εκτίμηση της αξίας της εθελοντικής εργασίας συνιστάται η μέθοδος του «κόστους της πλήρους υποκατάστασης» (full replacement cost), με την εφαρμογή της μέσης αμοιβής που χορηγείται στην εθνική οικονομία για το συγκεκριμένο είδος δραστηριότητας (αντίστοιχο επάγγελμα), τον οικονομικό κλάδο και τον θεσμικό τομέα στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκε η εθελοντική εργασία.

3.12 Ανεξαρτήτως του καθολικού χαρακτήρα των προτεινόμενων λύσεων και της ισχυρής αιτιολόγησής τους, το εγχειρίδιο της ΔΟΕ διατηρεί σημαντική ευελιξία για πολλά ζητήματα που μπορούν να επιλυθούν από κάθε χώρα χωριστά, σε συνάρτηση με τις τοπικές συνθήκες. Τέτοια ζητήματα είναι η προσαρμογή της φρασεολογίας στις τοπικές συνθήκες και ο λιγότερο ή περισσότερο λεπτομερής τρόπος υπολογισμού της αξίας της εθελοντικής εργασίας (μερικά άλλα παραδείγματα αναφέρθηκαν στο σημείο 3.10). Θα πρέπει, πάντως, να χρησιμοποιηθούν τα βασικά στοιχεία των ορισμών της εθελοντικής εργασίας, για να εξασφαλιστεί η διεθνής συγκρισιμότητα των δεδομένων.

3.13 Η ευελιξία του εγχειριδίου απορρέει από την επιθυμία να εξασφαλιστεί ο καθολικός χαρακτήρας και η ευρεία εφαρμογή του, ανεξαρτήτως των σημαντικών πολιτιστικών και κοινωνικών διαφορών που υπάρχουν ανά τον κόσμο. Στην ΕΕ οι διαφορές αυτές είναι σχετικά μικρές, πράγμα που καθιστά δυνατή την ανάπτυξη μιας πιο ομοιόμορφης μεθοδολογίας και, κατά συνέπεια, την εξασφάλιση πιο συγκρίσιμων δεδομένων.

4. Τι πρέπει να γίνει;

4.1 Λόγω της μεγάλης ανάγκης δεδομένων για τον εθελοντισμό, η οποία εκπηγάει από τον σημαντικό του ρόλο στη δημιουργία ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και

στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, του κοινωνικού και του ανθρώπινου κεφαλαίου, της άτυπης εκπαίδευσης, της ένταξης στην αγορά εργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, είναι απαραίτητο να εξασφαλιστούν σε επίπεδο ΕΕ ευνοϊκές συνθήκες για τη διενέργεια συστηματικών, συγκρίσιμων ερευνών σχετικά με τον εθελοντισμό στα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι όλες οι νέες δραστηριότητες που ανέλαβαν τα όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να τύχουν κατάλληλης χρηματοδοτικής σταθερότητας και δηλώνει συνεπώς ότι προτίθεται να διερευνήσει όλους τους δυνατούς τρόπους στήριξης και χρηματοδότησης της έρευνας για τη μέτρηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται η πρόταση που υποδεικνύεται στο σημείο 4.2.

- 4.2 Ακολουθώντας τις συστάσεις των εγγράφων της ΕΕ, που καλούν τα κράτη μέλη να προβούν σε έρευνες για τον εθελοντισμό με βάση το έγγραφο οδηγίων της ΔΟΕ, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επεξεργαστεί, εντός των προσεχών ετών, τυποποιημένη μεθοδολογία για τις έρευνες σε σχέση με την εθελοντική εργασία και να εξασφαλίσει την υιοθέτησή της μέσω κατάλληλου κανονισμού, ούτως ώστε οι έρευνες να διενεργούνται από τα κράτη μέλη σε τακτική βάση.
- 4.3 Μέχρι να εγκριθεί αυτός ο κανονισμός, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να λάβει μέτρα για την υποστήριξη μεθοδολογικών εργασιών και πιλοτικών μελετών, με στόχο τον καθορισμό συνεκτικών αρχών για τη διενέργεια ερευνών σχετικά με την εθελοντική εργασία από τις στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών, με τη χρήση των βασικών αρχών του εγχειριδίου της ΔΟΕ και την αξιοποίηση της πείρας των χωρών που έχουν ήδη διενεργήσει τέτοιες έρευνες χρησιμοποιώντας τις λύσεις που περιγράφει. Κατά την επεξεργασία των λεπτομερειών αυτού του κανονισμού, θα πρέπει να επιδιωχθεί η ελαχιστοποίηση του κόστους και των διοικητικών επιβαρύνσεων. Η καλύτερη προσέγγιση, για να επιτευχθεί αυτό, είναι να συνδυαστεί η έρευνα για τον εθελοντισμό με μία από τις άλλες έρευνες που διενεργούν αυτόν τον καιρό οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών.
- 4.4 Λόγω της μεγάλης ανάγκης δεδομένων σχετικά με την έκταση του επίσημου και του ανεπίσημου εθελοντισμού και με τον αντίκτυπό του στο γενικό επίπεδο ευημερίας και σε επιλεγμένα πεδία του δημόσιου βίου, τόσο στις επιμέρους χώρες και όσο στο σύνολο της ΕΕ, θα πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για να συγκεντρώσει και να δημοσιοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεόντως εναρμονισμένα δεδομένα που έχουν προκύψει από τις μελέτες για τον εθελοντισμό στις επιμέρους χώρες και στο επίπεδο της ΕΕ. Ένα παράδειγμα έρευνας που θα μπορούσε να διεξαχθεί για τον αντίκτυπο του εθελοντισμού είναι η «Έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων», στο πλαίσιο της οποίας θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν και να αναλυθούν δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο της εθελοντικής εργασίας στην απόκτηση χρήσιμων δεξιοτήτων για την εξεύρεση επιθυμητής απασχόλησης.
- 4.5 Η οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας πρέπει να αναγνωρίζεται και να εκτιμάται από τις δημόσιες αρχές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κανόνες για την αναγνώριση της οικονομικής αξίας της εθελοντικής εργασίας ως μέσου συγχρηματοδότησης των έργων που υποστηρίζονται με δημόσιους πόρους. Η πείρα και τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν κατά την έρευνα για την οικονομική αξία της εθελοντικής εργασίας με ομοιόμορφη μεθοδολογία σε όλη την ΕΕ θα είναι πολύ χρήσιμα για την επεξεργασία πρακτικών λύσεων.

Βρυξέλλες, 10 Δεκεμβρίου 2013

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Henri MALOSSE

⁽¹⁾ [EE C 181, 21.06.2012, σ. 150.](#)

⁽²⁾ Έγγραφο οδηγιών σχετικά με τη μέτρηση της εργασίας σε εθελοντική βάση, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, Γενεύη, 2011.

⁽³⁾ 1) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ανακοίνωση σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ και τον εθελοντισμό: Αναγνώριση και προώθηση διασυνοριακών εθελοντικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ» (COM(2011) 568 τελικό), 2) Ο ρόλος των εθελοντικών δραστηριοτήτων στην κοινωνική πολιτική — Συμπεράσματα του Συμβουλίου — Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2011, 3) [EE C 181, 21.06.2012, σ.150.](#)

⁽⁴⁾ Έκθεση της GHK με τίτλο *Volunteering in the European Union*, GHK 2010.

⁽⁵⁾ Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας (ESS 2002-2010), για παράδειγμα, κάθε δύο χρόνια συλλέγονται δεδομένα σχετικά με τη διάδοση της συμμετοχής στις δραστηριότητες πολιτικών κομμάτων ή άλλων οργανώσεων ή ενώσεων με κίνητρο την επιθυμία του ατόμου να κάνει κάτι καλό ή να αποτρέψει κάτι κακό. Ωστόσο, οι έρευνες του 2006 και του 2012 περιλάμβαναν και την ερώτηση πόσο συχνά συμμετείχε το άτομο τους τελευταίους 12 μήνες σε δραστηριότητες κοινωνικών ή φιλανθρωπικών οργανώσεων.

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκή Μελέτη Αξιών (EVS) και ορισμένες έρευνες του Ευρωβαρόμετρου υπό τον συντονισμό της ΓΔ Επικοινωνίας (Ευρωβαρόμετρα 66.3/2006, 73.4/2010 και 75.2/2011).

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκή Έρευνα για την Ποιότητα Ζωής (EQLS 2003, 2007), Ευρωβαρόμετρο 60.3 (2003/2004). Τα πληρέστερα δεδομένα για τον χρόνο που αφιερώνεται σε μη αμειβόμενη εργασία στο πλαίσιο οργανώσεων, σε ανεπίσημη βοήθεια προς άλλα νοικοκυριά ή σε συμμετοχή στις συναντήσεις οργανώσεων, ομάδων ή κοινοτήτων, συνυπολογιζομένων των εποχιακών διαφορών κατά τη διάρκεια του έτους, συλλέγονται στο πλαίσιο της «Έρευνας για τη διάθεση του χρόνου».

⁽⁸⁾ Οι εκτιμήσεις αυτές προέρχονται από την έκθεση της GHK *Volunteering in the European Union*, 2010.

⁽⁹⁾ Ο αριθμός των 100 εκατομμυρίων αναφέρεται στην *Έκθεση σχετικά με τη συμβολή του εθελοντισμού στην οικονομική και κοινωνική συνοχή* της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2008) (2007/2149 (INI), έγγρ. Α6- 0070/2008).

⁽¹⁰⁾ Τα αποτελέσματα αυτά προκύπτουν από μελέτες των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Βάσει των μελετών αυτών υπολογίστηκε ο συνολικός αριθμός των ωρών εθελοντικής εργασίας στον μη κερδοσκοπικό τομέα, ο οποίος μετατράπηκε σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης, ώστε να μπορεί έπειτα να συγκριθεί με τον αριθμό των επαγγελματικώς ενεργών ατόμων σε δεδομένη χώρα. Στη συνέχεια προσδιορίστηκε η αξία της εθελοντικής εργασίας, με τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης επί τη μέση αμοιβή στον μη κερδοσκοπικό τομέα. Η μέθοδος αυτή μπορεί να καταλήξει σε χαμηλότερη εκτίμηση του όγκου και της αξίας της εθελοντικής εργασίας από ό,τι η μέθοδος που περιγράφεται στο εγχειρίδιο της ΔΟΕ, επειδή οι οργανώσεις συνήθως δεν τηρούν αρχεία για τον χρόνο της εθελοντικής εργασίας και συχνά δεν λαμβάνουν υπόψη την εθελοντική εργασία που παρέχεται περιστασιακά. Επιπροσθέτως, τα αποτελέσματα αφορούν μόνο τον μη κερδοσκοπικό τομέα, ενώ η μεθοδολογία της ΔΟΕ επιτρέπει τη μέτρηση όλου του επίσημου εθελοντισμού σε όλους τους θεσμικούς τομείς. Τα αποτελέσματα που παρατίθενται σε αυτό το σημείο προέρχονται από την έκδοση: Salamon, L. M., Sokolowski, S. W., Haddock, M. A., Tice, H.S, *The State of Global Civil Society and Volunteering. Latest findings from the implementation of the UN Nonprofit Handbook*, Center for Civil Society Studies — Johns Hopkins University, 2013.

⁽¹¹⁾ Η εθνική στατιστική υπηρεσία της Πορτογαλίας έχει ήδη προσθέσει στην «Έρευνα για το εργατικό δυναμικό» μια πειραματική ενότητα σύμφωνα με το εγχειρίδιο της ΔΟΕ· οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες της Ιρλανδίας και της Ισπανίας έχουν εκφράσει επίσης την επιθυμία να ξεκινήσουν παρόμοιες μελέτες.

⁽¹²⁾ Nałecz, S., Goś-Wójcicka, K., (eds.) *Volunteering through organizations and other forms of volunteer work outside own household* – 2011. Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία της Πολωνίας, Βαρσοβία, 2012.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με το ψήφισμα που υιοθετήθηκε από τη 19η Διεθνή Διάσκεψη Στατιστολόγων Εργασίας στις 11 Οκτωβρίου 2013, ο στατιστικός ορισμός της εργασίας περιλαμβάνει την εθελοντική εργασία μεταξύ των μορφών εργασίας· κατά συνέπεια, ζητείται η τακτική στατιστική της παρακολούθησης.

⁽¹⁴⁾ Για παράδειγμα, η «Συμμαχία Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011», το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εθελοντισμού (CEV), το Κέντρο Μελετών της Κοινωνίας των Πολιτών του Πανεπιστημίου Johns Hopkins (CCSS) και η ένωση Associazione Promozione e Solidarietà (SPES).

⁽¹⁵⁾ *Handbook on non-profit institutions in the System of National Accounts*, United Nations Statistics Division, Νέα Υόρκη, 2003.

⁽¹⁶⁾ Επίσημες μεταφράσεις του εγγράφου οδηγιών της ΔΟΕ στα γαλλικά, τα ισπανικά, τα ιταλικά και τα μαυροβουνιακά μπορούν να τηλεφορτωθούν από τις ιστοσελίδες <http://www.ilo.org/www.ilo.org> και <http://www.evmp.eu/www.evmp.eu>.

⁽¹⁷⁾ Συνομειωμένη και τροποποιημένη παρουσίαση των προϋποθέσεων που εκτίθενται στο έγγραφο οδηγιών της ΔΟΕ (σ. 10). ISCO: Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων, NACE: Στατιστική ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ICNPO: Διεθνής Ταξινόμηση των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων.

⁽¹⁸⁾ Nałecz, S., *Sharing the Experience of Volunteer Work Measurement. Lessons from pioneer implementation of the ILO methodology by the Central Statistical Office of Poland*. <http://evmp.eu/wp-content/uploads/Lessons-Podgorica-GUSISP.pdf><http://evmp.eu/wp-content/uploads/Lessons-Podgorica-GUSISP.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Cappadozzi, T., *Sharing the Italian experience on the project of measurement of unpaid volunteer work*. http://evmp.eu/wp-content/uploads/Cappadozzi_Presentation_EVMP-Conference_Madrid_3.28.2012.pdfhttp://evmp.eu/wp-content/uploads/Cappadozzi_Presentation_EVMP-Conference_Madrid_3.28.2012.pdf.

⁽²⁰⁾ Και στις τρεις χώρες όπου έχει ήδη μετρηθεί η εθελοντική εργασία σύμφωνα με το έγγραφο οδηγιών της ΔΟΕ χρησιμοποιήθηκαν απλοποιημένες ταξινομήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002β). Ανακοίνωση της Επιτροπής, *"Προς ενίσχυση της διαβούλευσης και του διαλόγου- Γενικές αρχές και ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών από την Επιτροπή"*, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 11.12.2002, COM (2002) 704 τελικό.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001). *"Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση: Μια Λευκή Βίβλος"*, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων", Βρυξέλλες, 25.7.2001, COM (2001) 428 τελικό, σελ. 17.

Λιοναράκης, Ν. (2004). *Ο θαυμαστός, καινούργιος κόσμος των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Ο Κόσμος του Επενδυτή*. Α.Φ. 63, σ. 38.

Μπουραντάς- Παπαλεξανδρής (2001). *Μμάνατζμεντ. Προγραμματισμός και λήψη αποφάσεων*. Εκδ. Μπένος.

Ξένη

- Abraham, Katharine G. and Christopher Mackie, (Editors) (2005) *Beyond the market: Designing nonmarket accounts for the United States*. Washington, DC, National Academies Press.
- Abraham, Katharine G., Aaron Maitland and Suzanne M Bianchi (2006). "Nonresponse in the American time use Survey: Who is missing from the data and how much does it matter?" *Public Opinion Quarterly*, Vol. 70, No. 5, Special issue, pp. 676-703.
- Abraham, Katharine G., Sara E. Helms and Stanley Presser (2008). "How social processes distort measurement: The impact of survey nonresponse on estimates of volunteer work in the United States." National Bureau of Economic Research Working Paper 14076.
- Belli, R. 1998. "The structure of autobiographical memory and the event history calendar: Potential improvements in the quality of retrospective reports in surveys". *Memory*, vol. 6, issue 4, p. 383.
- Bjarne Ibsen (1992). "Frivilligt Arbejde i idrætsforeninger". Herning, DHL/Systeme Brown, Elinor (1999). "Assessing the value of volunteer activity." *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, March 1999, pp. 3-17.
- Butcher, Jacqueline (2010). *Mexican solidarity: Citizen participation and volunteering*, New York, Springer-Verlag.
- Butcher, Jacqueline (2010). "Mexican Solidarity: Findings from a National Study", *Voluntas International Journal of Voluntary and Nonprofit Organization*, International Society for ThirdSector Research, vol. 21, num. 2, June 2010, , USA, pp. 137-161.
- Cnaan, Ram A., Femida Handy and Margaret Wadsworth. (1996). "Defining who is a volunteer: Conceptual and empirical considerations." *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, vol. 25, no. 3, September 1996, pp. 364-383.
- De Vaus, David, Matther Gray and David Stanton (2003). "Measuring the value of unpaid household, caring and voluntary work of older Australians." *Australian Institute of Family Studies*, Research Paper No. 34, October 2003.
- Groves, Robert M (2006). "Nonresponse rates and nonresponse bias in household surveys." *Public Opinion Quarterly*. Vol. 70, No. 5, Special Issue, pp. 646-675.
- Groves, Robert M. and Mick P. Couper (1998). *Nonresponse in household interview surveys*. New York, John Wiley & Sons.
- Groves, Robert M., Mick P. Couper, Stanley Presser, Eleanor Singer, Roger Tourangeau, Giorgina Piani Acosta and Lindsay Nelson (2006). "Experiments in producing nonresponse bias." *Public Opinion Quarterly*, vol. 70, no. 5, Special Issue, pp. 720-736
- Handy, Femida, and Narasimhan Srinivasan. (2004) "Valuing volunteers: An economic evaluation of the net benefits of hospital volunteers." *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, March 2004, pp. 28- 54.

Independent Sector and the United Nations Volunteers (2001). *Measuring Volunteering: A Practical Toolkit*, Compiled and edited by Alan Dingle, with Wojciech Sokolowski, Susan K.E. Saxon-Harrold, Justin Davis Smith, and Robert Leigh. Washington, DC, Independent Sector.

International Labour Organization (1993). *Resolution concerning statistics of employment in the informal sector*, adopted by the Fifteenth International Conference of Labour Statisticians, Geneva.

International Labour Organization (2009). *ISCO-08 Structure and preliminary correspondence with ISCO-88*. Structure, definitions and correspondence tables downloaded from <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>.

International Labour Organization (2009). *Report of the Conference. 18th International Conference of Labour Statisticians*. Geneva, 24 November–5 December 2008.

Kahneman, D., Krueger, A., Schkade, D., Schwarz, N. and Stone, A. (2004). “*A survey method for characterizing daily life experience: The Day Reconstruction Method (DRM)*.” *Science*, 3 December 2004, 1776-1780

Landefeld, J. Steven, Barbara M. Fraumeni and Cindy M. Voitech (2009). “*Accounting for Household Production: A prototype satellite account using the american time use survey*.” *Review of Income and Wealth*, June 1009, pp.205-225.

Little, Roderick J, and Sonya Vartivarian (2003). “*On weighting the rates in non-response weights*.” *Statistics in Medicine*, volume 22, pp.1589-1599.

Mook, Laurie (2007) “*Measuring the value of volunteer work*”. Report prepared for Lorna Bailie, Director, Special Surveys Division, Statistics Canada. July 12, 2007.

Mook, Laurie, and Jack Quarter (2003). *How to assign a monetary value to volunteer contributions*. Knowledge Development Centre, Canadian Centre for Philanthropy

Pho, Yvon H. (2008). “*The value of volunteer labor and the factors influencing participation: Evidence for the United States from 2002 through 2005*.” *Review of Income and Wealth*, June 2008 pp. 220-236.

ROCHESTER C., ELLIS PAINE A. and HOWLETT S., 2009, *Volunteering and Society in the 21st Century*. Hampshire, England: Palgrave Macmillan.

QUARTER J., MOOK L. and RICHMOND B.J., 2003, *What Counts: Social Accounting for Nonprofits and Cooperatives*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Salamon, Lester M., Wojciech Sokolowski and Associates (2004). *Global civil society: Dimensions of the nonprofit sector*. Bloomfield, US, Kumarian Press.

SALAMON L.M., 2010, ‘*Putting civil society on the economic map of the world*’, *Annals of Public and Cooperative Economics*, 81, 2, 167–210.

SALAMON, L.M., ANHEIER H.K., LIST R. and Associates, 1999, *Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector*. Baltimore, MD: Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

SHAW D.W., 1992, ‘*Searching for the opportunity cost of an individual’s time*’, *Land Economics*, 68, 1, 107–115. <http://EconPapers.repec.org/RePEc:uwp:landec:v:68:y:1992:i:1:p:107-115>.

SMITH J., 1996, 'Volunteering in Europe.' in *Dimensions of the Voluntary Sector: How is the Voluntary Sector Changing?*, edited by C. Pharoah, London: Charities Aid Foundation, pp. 180–189.

STIGLITZ J.E., SEN A. and FITOUSSI J.-P., 2009, *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.* <http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/en/index.htm>.

Statistics Canada (1995). *Households' unpaid work: Measurement and valuation.* Ottawa, Statistics Canada.

Statistics Canada (2005). *Satellite account of nonprofit institutions and volunteering: 1997-2001.* Ottawa, Statistics Canada.

Statistics Canada (2006). *Satellite account of nonprofit institutions and volunteering: 1997 to 2003.* Ottawa. National accounts data available at <http://www.statcan.ca/menu-en.htm>. Data on NPISH are from Center for Civil Society Studies (CCSS) estimates.

Statistics Canada (2006a). *Canada Survey of Giving, Volunteering and Participating: 2004.* Ottawa, Statistics Canada.

United Nations (2003). *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts.* United Nations publication Sales No. E.03.XVII.9 ST/ESA/STAT/SER.F/91. New York, 2003. (www.jhu.edu/ccss/unhandbook).

United Nations (2005). *Guide to producing statistics on time use: Measuring paid and unpaid work.* New York.

Yamauchi, Naoto (2006). "Making nonprofit satellite account: Japanese experience". <http://www.oecd.org/dataoecd/50/17/37478585.pdf>

Young, Sylvester (2007) "Volunteer work and ILO." *Presentation at the Global Assembly on Measuring Civil Society and Volunteering*, Bonn, Germany, 26 September 2007.

Διαδουκτιακοί Τόποι

Γιάννης, Ν. (2002). *Τι είναι η Κοινωνία Πολιτών*; [Online]. Available from: <http://www.comind.gr/kinisipoliton/pageb2p001.html>

Δελιγιάννης Αλέξανδρος, "*Κοινωνία ποιών πολιτών; Όταν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις χρησιμοποιούνται ως επίφαση συμμετοχικής δημοκρατίας*", <http://www.greekhelsinki.gr/dikaiomatika/07/fakelos/koinwnia/05.htm>

Ελληνικό Κέντρο Προώθησης του Εθελοντισμού (2004). *Θεσμικές Χρηματοδοτήσεις*, [Online]. Available from: <http://www.anthropos.gr/finance.asp> [Accessed 10/02/2004]

United Nations (2008). *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities: Revision 4*. New York, United Nations. <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/isc-4.asp>.

International Labor Office (2011) *Manual on the measurement of volunteer work* http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@stat/documents/publication/wcms_162119.pdf

<http://www.volunteering.org.uk/component/gpb/is-there-any-way-of-measuring-the-economic-value-of-the-work-our-volunteers-are-doing>

http://www.gov.mb.ca/chc/pdf/ch_estimate_economic_contribution.pdf